

LUKU IV JATKOTUTKINNOT

Yleismääräykset

Tieteelliset jatkotutkinnot
Ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto
Oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritus-oikeuden hakeminen
Henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma (HOPS) sekä työnohjaus
Tieteellisten jatkotutkintojen rakenne
Jatkotutkintojen sisältö
 Oikeustieteen tohtorin tutkinto
 Oikeustieteen lisensiaatin tutkinto (tieteellinen)
 Oikeustieteen tohtorin tutkinto (1.8.2008 edeltäneiden tutkintovaatimusten mukaisen) tieteellisen lisensiaatin tutkinnon jälkeen suoritettuna
Ohjeita muun HOPSin mukaisen toiminnan eli kohtien 1.c ja 2.c suorittamiseksi
 Tilaisuuksista
 Jatkokoulutustilaisuuksien työmäärä ja suoritusten rekisteröinti
Jatkotutkintorakenteen uudistus 2006: siirtymäsäännökset ja opintosuoritusten vastaavuudet
Jatkotutkintosuoritusten arvostelu
Väitöskirjakäsikirjoituksen jättäminen esitarkastukseen
Väitöskirjan julkinen puolustaminen, hyväksyminen ja arvostelu
Lisensiaatintutkimuksen tarkastaminen ja arvostelu
Väitöskirjan ja lisensiaatintutkimuksen laadun arviointi
Opiskelu ulkomailla ja kansainväliset yhteydet
Opintosuoritusten hyväksilukeminen
Ammatillisesti suuntautunut oikeustieteen lisensiaatin tutkinto
 Ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon suoritusoikeuden hakeminen
 Ammatillisen lisensiaatin tutkinnon sisältö

Ammatillisen lisensiaatin tutkinnon rakenne

Käytännön opiskeluasioita
Opintosuoritusten työmäärän mitoittaminen
Kirjallisten kuulusteluiden suorittamisesta
Ilmoittautuminen läsnäolevaksi
Uudelleenkirjoittautuminen
Rajoituksia läsnä- tai poissaolevaksi ilmoittautumiseen
Valmistuminen
Promootio
Opintoneuvonta
Opintojen rahoitus

Helsingin yliopiston yleisten jatkotutkintoja koskevien linjausten mukaisesti tohtorin tutkinto on ensisijainen jatkotutkinto Helsingin yliopistossa. Yliopistossa on mahdollista suorittaa myös lisensiaatin tutkinto. Tiedekunnan jatkotutkintoja on kehitetty yleisten linjausten mukaisesti siten, että vaihtoehdot oikeustieteen jatkokoulutusohjelmat ovat tieteellinen tohtorin tutkinto sekä ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon koulutusohjelma.

Tieteelliset jatkotutkinnot

Tutkimus ja tutkijankoulutus ovat etusijalla oikeustieteellisen tiedekunnan strategisissa tavoitteissa Helsingin yliopiston strategisten perustavoitteiden mukaisesti. Voimassaolevan tutkintoasetuksen (794/2004) mukaan jatkokoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvällisesti omaan tutkimusalaansa ja sen yhteiskunnalliseen merkitykseen sekä saavuttaa valmiudet tutkimusalaan piirissä itsenäisesti ja kriittisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä ja luoda uutta tieteellistä tietoa; perehtyy hyvin oman alansa kehitykseen, perusongelmiin ja tutki-

musmenetelmiin; sekä saavuttaa sellaisen yleisen tieteenteorian ja tutkimusalaansa liittyvien muiden tieteenalojen tuntemuksen, joka mahdollistaa niiden kehityksen seuraamisen.

Oikeustieteellisiä jatkotutkintoja ovat oikeustieteen tohtorin tutkinto ja oikeustieteen lisensiaatin tutkinto. Tutkintoasetuksen mukaan tohtorin tutkinnon suorittamiseksi jatkokoulutukseen otetun opiskelijan tulee suorittaa jatkokoulutuksen opinnot, osoittaa tutkimusalallaan itsenäistä ja kriittistä ajattelua sekä laatia väitöskirja ja puolustaa sitä julkisesti. Samoin tutkintoasetuksen mukaan jatkokoulutukseen otettu opiskelija voi suorittaa lisensiaatin tutkinnon, kun hän on suorittanut yliopiston määräämän osan jatkokoulutukseen kuuluvista opinnoista ja tutkintoon mahdollisesti sisältyvän erikoistumiskoulutuksen. Tohtorin tutkinnon ohjeellinen suoritus-aika on neljä vuotta kokopäivätoimisesti opiskellen. Lisensiaatin tutkinnolle ei ole määritelty ohjeellista suoritus-aikaa.

Oikeustieteen tohtorin tutkinto on ensisijainen jatkotutkinto tutkijanuralle aikoville ja muille tutkijankoulutusta tarvitseville. Lähtökohtaisesti tohtorin tutkinto suoritetaan suoraan, ilman lisensiaatin tutkinnon välivaihetta. Tohtorin tutkintoa suorittava jatko-opiskelija voi halutessaan suorittaa tieteellisen lisensiaatin tutkinnon joko välitutkintona tai itsenäisenä tieteellisenä jatkotutkintona. Linjausten mukaan lisensiaatin tutkintoon opinnäytetyön lisäksi kuuluvat opinnot ovat samat kuin tohtorin tutkinnossa, mikäli kyseessä ei ole erikoistumistutkinto tai ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto.

Konsistorin hyväksymät periaatepäätökset ja linjaukset koskevat kaikkia jatko-opiskelijoita. Yliopistolain muuttamisesta annetun lain mukaan tutkinnonuudistuksen siirtymävaihe päättyi 31.7.2008, jolloin kaikki jatko-opiskelijat siirtyivät suorittamaan tutkintoaan uuden tutkintojärjestelmän mukaisesti. Vanhan tutkintojärjestelmän mukaisia tutkintoja ei voi enää suorittaa.

Lisensiaatin tutkintoon itsenäisenä tieteellisenä jatkotutkintona ei ole enää 1.8.2007 lukien voinut hakea tai ilmoittautua. Tieteellisen lisensiaatin tutkinnon saavat edelleen suorittaa siihen koulutusohjelmaan ennen 1.8.2007 tiedekuntaan hyväksytyt jatko-opiskelijat. Kaikkien tieteellistä lisensiaatin tutkintoa suorittavien henkilöiden tulee suorittaa tohtorin tutkintoon kuuluvat opintosuoritukset (väitöskirjaa lukuun ottamatta), mikä merkitsee vähäistä tutkinto-vaatimusten laajentumista tieteellistä lisensiaatin tutkintoa suorittaville.

Tavoitteena on, että lähivuosien aikana tiedekunnan nykyiset lisensiaattiopiskelijat joko suorittavat tutkinnon loppuun tai siirtyvät vähitellen ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon koulutusohjelmaan. Tiedekuntaan aiemmin tieteellistä lisensiaatin tutkintoa suorittamaan hyväksytyt opiskelijat siirtyessä ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon koulutusohjelmaan voidaan aiemmin suoritettuja opintoja lukea siihen hyväksi. Lisensiaatin tutkintoa suorittavat jatko-opiskelijat voivat edellytysten täytyessä luonnollisesti hakea tohtorin tutkinnon suoritus-oikeutta.

Ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto

Yliopiston konsistorin linjausten mukaan lisensiaatin tutkintoon opinnäytetyön lisäksi kuuluvat opinnot ovat samat (60–80 op) kuin tohtorin tutkinnossa, mikäli kyseessä ei ole erikoistumistutkinto tai ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto. Erikoistumistutkintoihin ja ammatillisesti suuntautuneisiin lisensiaatin tutkintoihin kuuluvista opinnoista päättää tiedekunta. Lisensiaatin työn laajuudesta päättää tiedekunta.

Oikeustieteellisen tiedekunnan tiedekunta-neuvoston päätöksen mukaisesti oikeustieteen lisensiaatin tutkintoa on kehitetty ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon mallin suuntaan. Tähän tutkintoon on

erillinen hakumenettely ja -kriteerit, jotka on kerrottu jäljempänä.

Voimassa olevan tutkintoasetuksen mukaan jatkokoulutuksessa suoritettavaan lisensiaatin tutkintoon voi sisältyä erikoistumiskoulutus (Tutkintoasetuksen 5 luku, 24 §). Tällöin tutkintoon kuuluu järjestelmällinen teoreettinen ja käytännöllinen syventyminen erikoisalaan, lisensiaatintutkimus omalta erikoisalalta ja erikoisalan ohjattu työkokemus. Tutkintoasetuksen mukaan lisensiaatin tutkintoon sisältyvän erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija perehtyy hyvin omaan erikoisalaansa ja saavuttaa kyvyn toimia itsenäisesti omalla erikoisalallaan.

Ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto on ammatillista osaamista syventävä koulutusohjelma käytännön työelämästä tuleville. Ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto on tarkoitettu oikeudellisissa ammattitehtävissä toimiville juristeille, joille on jo kertynyt osaamista ja kokemusta ammattialallaan. Sellaista osaamista syvennetään harjoittamalla opintoja tietyllä valitulla omaan ammattitaustaan liittyvällä erikoisalalla. Oikeustieteellisen perustutkinnon suorittamisen jälkeistä erikoisalan työkokemusta tulee olla vähintään kolmen vuoden ajalta.

Ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto eroaa tieteellisistä jatkotutkinnoista siinä, että sen painopiste on teoreettisen osaamisen ja tutkijankoulutuksen sijasta ammatillisen osaamisen syventämisessä. Sen vuoksi ammatillisen lisensiaatin tutkinnon päättötyö, lisensiaatintutkimus, ennen kaikkea osoittaa ammatillisen osaamisen syvenemistä erikoisalalla, eikä ole tarkoitettu puhtaasti tieteelliseksi opinnäytteeksi.

Ammatillinen lisensiaatin tutkinto tähtää kuitenkin myös tieteellis-teoreettisen osaamisen syvenemiseen ja harjaantumiseen tieteellisen tutkimuksen taidoissa itsenäisen työskentelyn kautta. Myös systemaattisen luonteensa vuoksi ammatillinen lisensiaatin

tutkinto eroaa muusta ammatillisesta täydennyskoulutuksesta.

Oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritusoikeuden hakeminen

Oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritusoikeus voidaan myöntää ylempään oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon tai oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneelle hakijalle, jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet tutkinnon suorittamiseen ja joka esittää hyväksyttävän henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) sekä väitöskirjasuunnitelman. Painavista syistä opinto-oikeus voidaan myöntää myös muun ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneelle hakijalle, jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet oikeustieteelliseen jatkokoulutukseen.

Oikeustieteen kandidaatin/maisterin tutkintoon verrattavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneelle voidaan hakemuksesta myöntää oikeus suorittaa oikeustieteen tohtorin tutkinto. Hakijan on esitettävä selvitys siitä, että ulkomainen tutkinto antaa hänelle riittävät valmiudet oikeustieteelliseen jatkokoulutukseen. Vieraskielisen hakijan on lisäksi esitettävä selvitys siitä, että hänen kielitaitonsa on riittävä tiedekunnassa annettavaan jatkokoulutukseen osallistumiseen. Hakemuksesta voidaan pyytää myös laitoksen johtajan lausunto.

Oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritusoikeus voidaan myöntää tiedekunnalle tehdystä hakemuksesta. Hakemuslomake on saatavana tiedekunnan kotisivuilta ja kansliasta. Vuosittaiset määräajat hakemusten jättämiselle ovat 30.9. ja 31.1. Hakemusta voi täydentää haun määräajan päätyttyä kuukauden ajan. Hakemukset käsitellään valmis-televasti tiedekunnan jatkokoulutustoimikunnassa. Päätöksen suoritusoikeuden myöntämisestä tekee tiedekuntaneuvosto.

Ennen hakemuksen jättämistä hakija neuvottelee työnhajaajaksi ehdotetun opetta-

jan kanssa ja esittää opettajalle alustavan opintosuunnitelmansa sekä tutkimussuunnitelmansa, joita hän täydentää tarvittaessa neuvottelun perusteella. Opettaja tekee opiskelijan hakemuslomakkeeseen merkinnän siitä, puoltaako hän opinto- ja tutkimussuunnitelmien hyväksymistä, sekä mahdollisesta suostumuksesta työnohjaajan tehtävään. Hakemukseen tulee liittää selvitys riittävästä valmiuksista suorittaa tohtorin tutkinto. Opettaja liittää hakemukseen lausuntonsa, jossa otetaan kantaa hakijan valmiuksien riittävyteen, opinto- ja tutkimussuunnitelmien hyväksyttävyyteen sekä lausutaan suostumuksesta työnohjaajan tehtävään.

Harkittaessa ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneen hakijan valmiuksia suorittaa tohtorin tutkinto otetaan huomioon muun muassa tutkintosuorituksissa osoitettu opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluneen kirjallisen loppuyön ansiot ja arvosana, tutkimussuunnitelman laatu ja mahdolliset julkaisut, mahdollinen tutkimustyötä varten jo saatu rahoitus sekä muu tieteellinen toiminta. Oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyden arviointi voidaan perustaa hänen lisensiaatintutkimuksensa ansioihin ja siitä saatuun arvosanaan.

Myös ammatillisesti suuntautuneen oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaminen voidaan katsoa ansioksi tohtorin tutkinnon suoritusoikeutta hakiessa. Jos ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon suorittanut hakeutuu suorittamaan tohtorin tutkintoa, harkitaan yksilöllisesti, missä laajuudessa aikaisempaan tutkintoon kuuluvat suoritukset luetaan hyväksi tohtorin tutkinrossa.

Kun arvioidaan muun kuin oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen hakijan valmiuksien riittävyttä tohtorin tutkinnon suorittamiseen oikeustieteellisessä tiedekunnassa, otetaan vastaavasti huomioon muun muassa hakijan oikeustieteellisissä aineissa harjoittamat opinnot, niiden vaatavuus sekä niissä osoitettu opintomenestys, erityisesti tutkintoon kuuluneen kirjallisen loppuyön aihe, meto-

di, ansiot ja arvosana samoin kuin mahdollinen oikeustieteellinen tuotanto ja käytännön kokemus oikeustieteen tuntemusta edellyttävistä työtehtävistä. Lisäksi otetaan huomioon ne erityiset seikat, jotka puoltavat tutkinnon suorittamista nimenomaan oikeustieteellisessä tiedekunnassa.

Jatko-opinto-oikeuden myöntäminen edellyttää, että tiedekunta voi osoittaa hakijalle työnohjaajan, joka puoltaa hakemusta ja suostuu työnohjaajaksi. Tiedekunta vahvistaa tutkinnon suoritusoikeuden sekä nimitetään jatko-opiskelijalle työnohjaajan. Työnohjaajia voidaan nimittää kaksi, jos tähän on aihetta. Toinen työnohjaaja voi olla myös tiedekunnan ulkopuolelta. Samalla vahvistetaan opiskelijan pääaine ja tutkimusaihe. Opiskelu-oikeuden epäävä päätös on perusteltava.

Jatkotutkinnon pääaineeksi voidaan vahvistaa jokin seuraavista tiedekunnan oppiaineista (joista osassa lisäksi erityisaloja) mikäli aineen professori tai dosentti suostuu toimimaan hakijan työnohjaajana: esineoikeus, eurooppaoikeus, finanssioikeus, hallinto-oikeus, kansainvälinen oikeus, kansainvälinen yksityisoikeus, kauppa-oikeus, lääkintä- ja bio-oikeus, maa-, vesi- ja ympäristöoikeus, naisoikeus, oikeushistoria, oikeusinformaatiikka, oikeussosiologia, oikeustaloustiede, oikeusteoria, perhe- ja jäämistöoikeus, prosessioikeus, rikosoikeus, työoikeus, urheilu-oikeus, valtiosääntöoikeus, velvoiteoikeus.

Työnohjaajaksi suostuessaan opettaja sitoutuu ohjaamaan hakijan jatkotutkinnon suorittamista tämän esittämien opinto- ja tutkimussuunnitelmien mukaisesti. Tiedekunnassa on hyväksytty 20.9.2007 suositukset hyvän työnohjauksen periaatteiksi tiedekunnan tohtorikoulutuksessa. Sekä hakijan että ohjaajaksi suostuvan opettajan on hyvä tutustua näihin suosituksiin jo opinto-oikeuden hakuvaiheessa. Suositukset löytyvät tiedekunnan verkkosivuilta.

Helsingin yliopistossa tunnetaan mahdollisuus poikkeustapauksessa muussa kuin huma-

nistisissä ja matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa suorittaa perustellusta syystä filosofian tohtorin tutkinto tutkimusaloilla, joilla tutkinnon myöntävässä tiedekunnassa on tieteellinen asiantuntemus. Filosofian tohtorin tutkinnon suorittamisesta on säännökset kanslerin 14.1.1997 antamassa filosofian tohtorin tutkinnon johtosäännössä.

Henkilökohtainen opinto- ja tutkimussuunnitelma (HOPS) sekä työnohjaus

Henkilökohtainen opintosuunnitelma eli HOPS sekä tutkimussuunnitelma laaditaan kahdeksi erilliseksi asiakirjaksi. HOPS on opintojen ja oppimisen suunnittelun työkalu. HOPSissa laaditaan vapaamuotoinen suunnitelma tutkinnon suorittamiseksi ja siihen sisältyviksi opinnoiksi sekä hahmotellaan opintojen suoritusaikataulu. HOPSista tulee käydä ilmi tutkintoon sisältyvien opintojen suoritusjärjestys ja suunniteltu aikataulu sekä arvio valmistumisajankohdasta.

Tutkimussuunnitelmassa esitellään tutkimuksen aihe ja tutkimustehtävä sekä tutkimuksen pääasialliset menetelmät ja siinä käytettävät aineistot. Väitöskirjahanketta varten laaditun tutkimussuunnitelman laajuus on 10–15 sivua. Väitöskirjan tutkimussuunnitelman tulisi osoittaa alustava perehtyneisyys tutkimusaiheeseen. Siinä tulisi mainita keskeinen lähdekirjallisuus.

Työnohjauksella on jatko-opinnoissa keskeinen merkitys. Työnohjaaja ohjaa tieteellisen tutkimuksen tekemistä, minkä lisäksi hän ohjaa ja opastaa jatko-opinnoissa laajemmin. Jatkotutkintoa suorittavan työnohjaajaksi voidaan määrätä professori, mikäli hän on suorittanut tohtorin tutkinnon tai tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet, taikka dosentti. Työnohjaajien nimittämisessä pyritään mahdollisuuksien mukaan kiinnittämään huomiota ohjattavien tasaiseen jakautumiseen aineen opettajien välillä ja että

ohjaustehtäviä jaetaan myös nuoremmille opettajille.

Jatko-opiskelijan ja työnohjaajan yhteisenä työvälineenä käytetään opintojen alussa laadittavaa opiskelijan tutkimussuunnitelmaa sekä henkilökohtaista opintosuunnitelmaa, HOPSia, jota ohjausprosessin aikana tarkistetaan säännöllisesti. Työnohjaaja ja jatko-opiskelija pitävät yhteyttä tutkimustyön ja muun opiskelun intensiivisyydestä riippuen useita kertoja lukuvuodessa. On kuitenkin suositeltavaa, että opiskelija ja työnohjaaja keskustelevat lisäksi vähintään kerran luku-kaudessa ohjattavan opinnoista, jatkokoulutusseminaareihin osallistumisesta sekä tutkimuksen edistymisestä. Esimerkiksi tutkijakouluissa on käytössä ohjattavan vuosittainen raportointi työnohjaajalle. Tiedekunnan suositusten hyvän työnohjauksen periaatteiksi on tarkoitus tukea tohtorikoulutettavia ja heidän työnohjaajiaan hyvien ohjauskäytänteiden luomisessa. Suositukset löytyvät tiedekunnan verkkosivuilta: http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko_opiskelu/Suositus_tyonohjauksen_periaatteiksi.pdf

Tieteellisten jatkotutkintojen rakenne

Tiedekunnassa tieteellistä jatkotutkintoa suorittavat opiskelijat ovat siirtyneet automaattisesti seuraavassa esitettävän rakenteen mukaiseen tutkintoon. Aiempien tutkintovaatimusten mukaisesti suoritettujen opintojen siirtymäsäännöksiin viitataan jäljempänä. Tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelija antaa tarvittaessa asiassa neuvontaa.

Suosittelaa, että jatko-opiskelijat päivittävät oman henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa (HOPSin) vastaamaan nykyisin vaadittavia opintosuorituksia. HOPSin on muutenkin tarkoitus toimia jatko-opiskelijan ja työnohjaajan yhteisenä työvälineenä opintojen alusta lähtien niin, että sitä tarkistetaan aina tarpeen vaatiessa ohjausprosessin aikana.

Jatkotutkintojen sisältö

Seuraavassa esitellään tieteellisiin jatkotutkintoihin kuuluvien opintosuoritusten sisältö oikeustieteen tohtorin tutkinnossa ja tieteellisessä oikeustieteen lisensiaatin tutkinnossa sekä oikeustieteen tohtorin tutkinnossa oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon jälkeen suoritettuna. Opintojaksoissa tarjottava opetus ja kurssit sekä kirjallisuusvaatimukset esitellään opinto-oppaan osiossa ”Tutkintovaatimukset” kohdissa Yleinen osa ja Erityinen osa.

Oikeustieteen tohtorin tutkinto

Tohtorin tutkinto on ensisijainen jatkotutkinto Helsingin yliopistossa. Tohtorin tutkintoa varten opiskelevan tulee suorittaa tiedekunnan määräämät opinnot sekä laatia väitöskirja ja puolustaa sitä julkisesti. Helsingin yliopiston konsistorin hyväksymien jatkotutkintoja koskevien yleisten linjausten mukaisesti tohtorin tutkintoon kuuluu väitöskirjan ja siihen liittyvän tutkimustyön lisäksi 60 opintopisteen laajuiset jatko-opinnot. Linjausten mukaisesti tutkintoon kuuluvien opintojen tulee tukea väitöskirjatyötä ja antaa valmiuksia sekä tutkijan tehtäviin että muihin vaativiin asiantuntijatehtäviin.

Linjausten mukaan tohtorin tutkintoon kuuluu oman tutkimustyön ja siihen kuuluvien tutkimusalan opintojen lisäksi tieteenfilosofiaa, tutkimusetiikkaa ja kansainvälistä tieteellistä toimintaa sekä yleisiä asiantuntijuuteen valmentavia osuuksia, joita voivat olla esimerkiksi johtaminen, yliopistopedagogiikka, opetustehtävät, tieteellinen viestintä ja projektityöskentely.

Tohtoriopiskelijan tulee seurata tiedekunnan jatkokoulutusohjelmaa ja suorittaa sen yhteydessä tähän tutkintoon kuuluvat, yleiseen ja erityiseen osaan kuuluvat opinnot. Tohtorin tutkintoon voidaan edetä joko suoraan perustutkinnosta tai vasta lisensiaatin tutkinnon jälkeen.

Asianomaisen opettajan kanssa voidaan sopia siitä, että kirjallisen kuulustelun sijasta vaatimuskohta suoritetaan muulla tavoin, kuten esimerkiksi laatimalla kirjoitus tai osallistumalla opetukseen tai antamalla opetusta.

Oikeustieteen lisensiaatin tutkinto (tieteellinen)

Edellä esitetyn mukaisesti tiedekunnassa ei enää myönnetä oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon (tieteellinen) suoritusoikeuksia. Tutkinnon voi edelleen suorittaa opinto-oikeuden ennen 1.8.2007 saanut opiskelija. Opiskelija, jolle on myönnetty oikeustieteen tohtorin tutkinnon suoritusoikeus, voi halutesaan suorittaa tieteellisen lisensiaatin tutkinnon joko välitutkintona tai itsenäisenä tieteellisenä jatkotutkintona.

Lisensiaatin tutkintoa opiskeleva seuraa tiedekunnan jatkokoulutusohjelmaa ja suorittaa sen yhteydessä tähän tutkintoon kuuluvat, yleiseen ja erityiseen osaan kuuluvat seuraavassa lueteltavat opinnot sekä laatii lisensiaatintutkimuksen.

Asianomaisen opettajan kanssa voidaan sopia siitä, että kirjallisen kuulustelun sijasta vaatimuskohta suoritetaan muulla tavoin, kuten esimerkiksi laatimalla kirjoitus tai osallistumalla opetukseen tai antamalla opetusta.

Lisensiaatin tutkintoa suorittavan on syytä huomioda, että Helsingin yliopiston konsistorin 8.6.2006 hyväksymien jatkotutkintoja koskevien yleisten linjausten mukaan lisensiaatin tutkintoon opinnäytetyön lisäksi kuuluvat opinnot ovat samat kuin tohtorin tutkinnossa. Hyväksytyt periaatepäätöksiä ja linjauksia sovelletaan kaikkiin opiskelijoihin, koska tutkinnonuudistuksen siirtymävaiheen päätyttyä 31.7.2008 kaikki ovat siirtyneet suorittamaan tutkintoaan uuden tutkintojärjestelmän mukaisesti.

Oikeustieteellisen tiedekunnan tieteellisten jatkotutkintojen opinnot

1) Yleinen osa	a) Yleisen tieteenteorian ja oikeustieteen tieteenteorian opintoja	12 op
	b) Oikeustieteen teorioiden ja menetelmien opintojakso	4 op
	c) Muu HOPSin mukainen toiminta	8 op
	d) Oikeusteorian seminaarit	8 op
2) Erityinen osa (pääaineen opinnot)	a) Pääaineen cum laude approbatur -arvosana taikka pääainetta täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana	10 op
	b) Pääaineen laudatur-arvosana	14 op
	c) Muu HOPSin mukainen toiminta	4 op
	e) Lisensiaatintutkimus (OTL-tutkinto)	suosituslaajuus 100–150 sivua
	e) Väitöskirja (OTT-tutkinto)	suosituslaajuus 250–300 sivua

1) Yleinen osa

Jatkotutkinnon yleinen osa sisältää tutkinnon teoreettis-metodologiset sekä valinnaiset yleiset opinnot. Yleisen osan kohtien 1.a, 1.b ja 1.d vastuupettajana on yleisen oikeustieteen professori, selvitys kohdan 1.c suorituksesta toimitetaan tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelijalle.

a) Yleisen tieteenteorian ja oikeustieteen tieteenteorian opintoja (12 op)
Tämä opintojakso suositellaan suoritettavaksi yleisen oikeustieteen järjestämällä luentosarjoilla sekä niihin liittyvillä kirjoituksilla, tai aihepiiriä käsittelevillä esseillä. Vaihtoehtoisesti opintojakso voidaan suorittaa kokonaan tai osaksi kirjallisella kuulustelulla. Opintojakson vastaavana opettajana toimii yleisen oikeustieteen professori.

b) Oikeustieteen teorioiden ja menetelmien opintojakso (4 op)

Oikeuden yleistieteet järjestävät opintojaksoja vuosittain esimerkiksi oikeusfilosofiassa, oikeusteoriassa, oikeushistoriassa sekä muissa oikeuden yleistieteissä. Opintojakson nimikkeessä ilmaistaan sille ominainen teoreettis-metodologinen painotus. Kohdan vastaavana opettajana toimii yleisen oikeustieteen professori.

c) Muu HOPSin mukainen toiminta (8 op)
Opiskelijan on osallistuttava erilaisiin yleisiin jatkokoulutustilaisuuksiin sekä niihin rinnastettavaan toimintaan HOPSissa sovitavan mukaisesti (ks. myös kohta Jatkokoulutustilaisuudet). Tiedekunnan laitokset, tutkijakoulut tai oppiaineet sekä tutkimusprojektit voivat tarjota tähän soveltuvia opintojaksoja ja tilaisuuksia. Samoin esimerkiksi tieteellisen kirjoittamisen kurssi käy suorituksiksi tähän kohtaan. Kohtaan voi sisällyttää myös oikeustieteen teorioiden ja menetelmien opintojakson tai -jaksoja (ks. kohta 1.b).

Helsingin yliopiston yleisten jatkotutkintoja koskevien linjausten mukaisesti yliopistossa suoritettavaan jatkotutkintoon voi sisältyä yleisiä asiantuntijatehtäviin valmentavia elementtejä, kuten esimerkiksi projektityöskentelyä, johtamistaitoja, yliopistopedagogiikkaa tai tieteellistä viestintää. Kohdassa voi siten hyödyntää kampus- ja yliopistotasolla järjestettäviä opintojaksoja sekä toisten tiedekuntien opetusta. Selvitys, josta käyvät ilmi kohdan suoritukset, toimitetaan tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelijalle.

d) Oikeusteorian seminaarit (8 op)

Yleisen oikeustieteen erityisesti tohtoriopiskelijoille tarkoitettuja oikeusteorian seminaareja (à 4 op) järjestetään kaksi kertaa lukuvuodessa. Seminaarit ovat temaattisesti jäsentyneitä kokonaisuuksia. Opintojakson vastaavana opettajana toimii yleisen oikeustieteen professori. Erityisesti lisensiaattiopiskelijoille suunnattuja oikeusteorian seminaareja järjestetään erikseen.

2) Erityinen osa

Jatkotutkinnon erityinen osa sisältää pääaineopinnot, jotka koostuvat kirjallisista kuulusteluista sekä osallistumisesta muuhun opintosuunnitelman mukaiseen toimintaan pääaineessa. Erityisen osan vastuopettajana on jatko-opiskelijan työnohjaaja tai pääaineen professori.

a) Pääaineen taikka sitä täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana (10 op)

Jos opiskelijan jatkotutkinnon pääaine on eri kuin hänen syventävien opintojen aineensa OTK/OTM-tutkinnossa, tulee hänen suorittaa pääaineen cum laude approbatur -arvosana. Jos opiskelijan jatkotutkinnon pääaine on sama kuin se, jossa hän on suorittanut OTK/OTM-tutkinnon syventävät opinnot (syventävien opintojen projektitentintin), tulee hänen suorittaa pääainetta täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -arvosana. Ehdotettu kirjallisuus opintojakson suorittamiseksi kirjallisena kuulusteluna löytyy kyseisen aineen kohdalta opinto-oppaan

osiosta "Tutkintovaatimukset" kohdasta Erityinen osa. Suorituksen vastaanottavan opettajan kanssa voidaan sopia muista suoritustavoista, kuten kirjatentin sijasta laadittavasta kirjoituksesta.

b) Pääaineen laudatur-arvosana (14 op)

Pääaineen tutkimuskirjallisuuden syventävä opintojakso. Ehdotettu kirjallisuus opintojakson suorittamiseksi kirjallisena kuulusteluna löytyy kyseisen aineen kohdalta opinto-oppaan osiosta "Tutkintovaatimukset" kohdasta Erityinen osa. Suorituksen vastaanottavan opettajan kanssa voidaan sopia muista suoritustavoista, kuten kirjatentin sijasta laadittavasta kirjoituksesta. Laajuudessa tulee luonnollisesti ottaa huomioon kirjallisuuden vaativuus, ohjearvona voi pitää enintään 1700 sivun laajuutta.

c) Muu HOPSin mukainen toiminta (4 op)

Jatko-opiskelijan on osallistuttava aineen jatkokoulutusseminaarin tilaisuuksiin sekä siihen rinnastettavaan toimintaan HOPSissa soveltavan mukaisesti. Osallistumisiin tulee sisältyä vähintään yksi oman työn (tutkimussuunnitelman) esittely sekä opponointi. Aineen jatkokoulutusseminaari on asianomaisen oppiaineen tai aineryhmän järjestämä säännöllisesti kokoontuva tutkijaseminaari. Myös tiedekunnan tutkijakoulut sekä tutkimusprojektit voivat tarjota soveltuvia opintojaksoja ja tilaisuuksia. Yhdessä työnohjaajan kanssa voidaan sopia siitä, millainen toiminta on tarkoituksenmukaista juuri kyseisen tutkimushankkeen edistymisen kannalta. Selvitys opintojakson suorituksista tulee toimittaa työnohjaajalle tai pääaineen muulle opettajalle.

OTL-tutkinto:

e) Lisensiaatintutkimus

Tieteellisen lisensiaatintutkimuksen ohjeitus on 100–150 sivua (A4, 12 pt Times New Roman tai sitä vastaava, riviväli 1,5, sidottu marginaali 3 cm ja muut marginaalit 2,5 cm).

Lisensiaatin tutkimukseksi voidaan hyväksyä myös useita samaan aihepiiriin kuuluvia

tieteellisiä julkaisuja ja niistä laadittu yhteenveto, jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja, jos tekijällä on niissä itsenäinen osuus. Osatutkimuksista koostuvan lisensiaatintutkimuksen on laadultaan ja muulta vaatavuustasoltaan vastattava yhtenäistä lisensiaatintutkimusta.

Ennen lisensiaatin tutkimuksen arvostelua tekijän on lisäksi puolustettava tutkimustaan aineen jatkokoulutusseminaarissa.

OTT-tutkinto:

e) Väitöskirja

Väitöskirjan suosituspituus on noin 250–300 sivua (A4, 12 pt Times New Roman tai sitä

vastaava, riviväli 1,5). Ei ole suotavaa, että väitöskirja ylittää laajuudeltaan 400 sivua.

Väitöskirja voidaan laatia artikkeliväitöskirjaksi, joka koostuu joukosta samaa aihepiiriä käsitteleviä julkaisuja. Artikkeliväitöskirjaan tulee liittää yhteenveto, jossa esitetään tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja tulokset. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja jos tekijällä on niissä itsenäinen osuus. Osatutkimuksista koostuvan väitöskirjan on laadultaan ja muulta vaatimustasoltaan vastattava yhtenäistä väitöskirjatutkimusta. Jos tutkimus on tarkoitus toteuttaa artikkeliväitöskirjana, tämä tulisi ottaa huomioon jo tutkimussuunnitelmaa laadittaessa. Ennen väitöskirjan arvostelua tekijän on puolustettava sitä julkisesti väitöstilaisuudessa.

Oikeustieteen tohtorin tutkinto (1.8.2008 edeltäneiden tutkintovaatimusten mukaisen) tieteellisen lisensiaatin tutkinnon jälkeen suoritettuna

1) Yleinen osa	c) Muu HOPSin mukainen toiminta (esim. valinnaisia opintojaksoja oikeustieteen teorioista ja menetelmistä)	8 op
	d) Oikeusteorian seminaarit (mikäli opintojaksoa ei ole suoritettu OTL-tutkinnossa)	8 op
2) Erityinen osa (pääaineen opinnot)	c) Muu HOPSin mukainen toiminta	4 op
	e) Väitöskirja	suosituslaajuus 250–300 sivua

Yleisen osan kohdan 1.d vastuuopettajana on yleisen oikeustieteen professori, selvitys kohdan 1.c suorituksesta toimitetaan tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelijalle. Erityisen osan vastuuopettajana on jatko-opiskelijan työnohjaaja tai pääaineen professori.

Oikeustieteen tohtorin tutkintoon vaadittavien yleisen osan opintojen kohdat 1.a ja 1.b on tullut suorittaa jo oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon yhteydessä. Lisäksi tutkintoon tulee suorittaa 8 op:n laajuinen kohta 1.c eli "Muu HOPSin mukainen toiminta". Kohta

1.d eli "Oikeusteorian seminaarit" on pakollinen tohtorin tutkinnossa, joten se tulee suorittaa, mikäli opintojaksoa ei ole suoritettu OTL-tutkinnossa.

Oikeustieteen tohtorin tutkintoon vaadittavien erityisen osan opintojen kohdat 2.a ja 2.b on tullut suorittaa jo oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon yhteydessä. Lisäksi tutkintoon tulee suorittaa 4 op:n laajuinen kohta 2.c eli "Muu HOPSin mukainen toiminta". Tohtoriopiskelijan on laadittava väitöskirja ja puolustettava sitä julkisesti.

(Opintojaksojen kuvaus: ks. edellä kohdassa Oikeustieteellisten jatkotutkintojen opinnot)

Helsingin yliopiston konsistorin hyväksymien jatkotutkintoja koskevien yleisten linjausten mukaisesti liseniaatin tutkintoon opinnäytetyön lisäksi kuuluvat opinnot ovat samat kuin tohtorin tutkinnossa, mikäli kysessä ei ole erikoistumistutkinto tai ammatillisesti suuntautunut liseniaatin tutkinto. Kun oikeustieteen liseniaatin tutkinto suoritetaan näiden linjausten mukaisesti, tulee tohtorin tutkintoon opinnäytetyön lisäksi kuuluvat opinnot suorittaa jo oikeustieteen liseniaatin tutkinnon suorittamisen yhteydessä. Tällöin jatkettaessa oikeustieteen tohtorin tutkintoon liseniaatin tutkinnon jälkeen, tulee ao. tutkintoa varten suorittaa ai-noastaan väitöskirja.

Ohjeita muun HOPSin mukaisen toiminnan eli kohtien 1.c ja 2.c suorittamiseksi

Yleisen osan muun HOPSin mukaisen toiminnan opintojaksoon soveltuvia tilaisuuksia ovat esim. valtakunnalliset Oikeustieteen päivät sekä muut teoreettis-metodologisia kysymyksiä käsittelevät tilaisuudet ja kurssit samoin kuin mm. Lammin tutkijatapaaminen. Lisäksi kohta voi sisältää esim. erilaisia luentosarjoja ja kursseja.

Helsingin yliopiston uusien jatkotutkintoja koskevien linjausten mukaisesti yliopistossa suoritettavaan jatkotutkintoon sisältyy yleisiä asiantuntijatehtäviin valmentavia elementtejä, kuten esimerkiksi projektityökentelyä, johtamistaitoja, yliopistopedagogiikkaa tai tieteellistä viestintää. Erityisesti tutkinnon kohtaan 1.c voi siten sisällyttää toimintaa, joka mm. tukee opinnäytetyötä ja antaa valmiuksia sekä tutkijan tehtäviin että muihin vaativiin asiantuntijatehtäviin, kuten toisten tiedekuntien opetusta sekä kampuskohtaisia yleisiä opintoja tiedekunnan, tutkijakoulujen ym. tahojen järjestämien tilaisuuksien lisäksi.

Yleisen osan muun HOPSin mukaisen toiminnan suorituksista tehtävä selvitys toimitetaan tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelijalle.

Erityisen osan muuhun HOPSin mukaiseen toimintaan kuuluva pääaineen jatkokoulutusseminaari järjestetään oppiaineittain tai aineryhmittäin. Seminaarien järjestämisestä vastaavat oppiaineiden opettajat. Pääaineen piiriin soveltuvat tilaisuudet liittyvät yleensä läheisemmin aineen ja tutkimusaiheen sisältökysymyksiin kuin yleisen osan tilaisuudet. Tiedekunnan tutkijakoulut sekä tutkimusprojektit voivat tarjota soveltuvia opintojaksoja ja tilaisuuksia. Jatko-opintoihin voi sisältyä tieteiden välistä yhteistyötä ja tieteiden välistä toimintaa tulisi tukea. Erityisen osan muun HOPSin mukaisen toiminnan suoritus merkitään opintorekisteriin selvityksen perusteella, jonka hyväksyy työnhajaaja tai pääaineen professori.

Pääaineen jatkokoulutustilaisuuksiin osallistumisen edellytetään sisältävän esiintymisiä. Jatkokoulutustilaisuudessa esiintyminen voi työnhajaajan tai aineen vastuuopettajan opettajan kanssa sovittavalla tavalla tarkoittaa tutkimussuunnitelmaan tai valmistuneeseen tutkimukseen perustuvaa alustamista, opponointia tai valmistellun puheenvuoron käyttämistä taikka muun kirjallisen työn esittämistä. On suositeltavaa, että tutkimuksesta pidetään ainakin yksi seminaarialustus ennen sen valmistumista. Suositellaan, että ainakin tohtoriopiskelija julkaisee vähintään yhden tieteellisen artikkelin tutkimuksensa aihepiiristä ennen väitöskirjan valmistumista.

Tilaisuuksista

Jatkokoulutustilaisuuksia ovat esimerkiksi seuraavat:

- valtakunnallisen tutkijakoulun (OMM) tilaisuudet
- tiedekunnan tutkimusprojektien seminaarit ja tilaisuudet
- tiedekunnan tutkijakoulujen järjestämät tilaisuudet

- laitosten tai oppiaineiden piirissä vaikuttavien opintopiirien toiminta
- oikeustieteellisten koulutusyksiköiden yhteiset, valtakunnalliset Oikeustieteen päivät (järjestetään vuonna 2009 Åbo Akademiassa) tai Oikeustieteen jatkokoulutuspäivät
- Turun ja Lapin yliopiston oikeustieteellisten tiedekuntien oppiaineseminaarit
- yhteispohjoismaiset tutkijankoulustapahtumat
- kansalliset ja kansainväliset kongressit, kollokviot ja vastaavat tilaisuudet
- väitöstilaisuudet
- tieteellisten yhdistysten seminaarikokoukset
- Lammin tutkijaseminaaritapahtuma "Oikeus, teoria" Lammin biologisella asemalla 11.-12.3.2010

Kaikki luetellut jatkokoulutustilaisuudet eivät ole kaikille jatko-opiskelijoille avoimia vaan esim. OMMn, tutkimusprojektien, tutkijakoulujen sekä opintopiirien toiminnassa on usein rajattu osallistumisoikeus.

Tarjolla olevista tilaisuuksista tiedotetaan jatko-opiskelijoiden sähköpostilistalla. Niistä on tietoja myös tiedekunnan jatkokoulutussivuilta kohdassa "Jatkokoulutustilaisuuksia".

Jatkokoulutustilaisuuksien työmäärä ja suoritusten rekisteröinti

Tiedekunnassa aiemmin käytössä olleesta jatkokoulutus pisteiden, "osallistumispisteiden", keräämisestä on luovuttu. Uudessa tutkintorakenteen yleisessä osassa on "Yleisen jatkokoulutusseminaarin" sijasta kohta 1.c "Muu HOPSin mukainen toiminta" (8 op). Uuteen opintojaksoon on mahdollista sisällyttää aiempaa laajemmin erityyppisiä opintojaksoja ja tilaisuuksia (ks. edellä).

Eriyisen osan kohta 2.c "Muu HOPSin mukainen toiminta" (4 op) on tullut aiemman "Pääaineen jatkokoulutusseminaarin" tilalle. Tämän kohdan suoritustavat säilyvät pitkälti entisenlaisina ja työnohjaajan kanssa voidaan sopia siitä, millainen toiminta on

tarkoituksenmukaista juuri kyseisen tutkimushankkeen edistymisen kannalta.

Jatkokoulutustilaisuuksiin osallistuminen tarkoittaa opintopisteitä siten, että 4 opintopisteen opintojakson suorittaminen käsittää yhteensä 50 tunnin verran erilaisiin jatkokoulutustilaisuuksiin osallistumista, niin, että alustuksen tai muun vastaavan tehtävän käsittänyt osallistuminen voi kattaa suorituksesta 5-10 tuntia. Muun opintopistemäärän suorittaminen edellyttää kyseistä opintopistemäärää vastaavasti osallistumistunteja.

Jatkokoulutustilaisuuksiin osallistumisen työmäärän mitoitus poikkeaa siten muissa opintosuorituksissa käytettävästä opintopisteen edellyttämästä työmäärästä, jos lasketaan konkreettisesti tilaisuuksien tuntimääriä. Tämä seuraa siitä, että jatkokoulutustilaisuuksiin osallistumisen katsotaan edellyttävän mm. etukäteisvalmistautumista ja suoritusten olevan siten aina laajempia kuin itse tapahtuman tuntimäärä.

Mikäli opiskelija suorittaa tutkintokohdan "Muu HOPSin mukainen toiminta" tai osan siitä osallistumalla erilaisiin jatkokoulutus tapahtumiin, on opiskelijan omalla vastuulla pitää kirjaa opintopisteitä varten suoritettua osallistumisista. Opiskelijan tulee merkitä muistiin kunkin tilaisuuden päivämäärä, tilaisuuden aihe, siinä suoritettu tehtävä ja tilaisuuden tuntimäärä (tuntimäärä vastaa aiempaa määritelmää "osallistumisesta saadut jatkokoulutus pisteet").

Opiskelijan tulee antaa luotettava selvitys suorittamastaan HOPSin mukaisesta toiminnasta, joka kattaa ko. kohdassa vaaditun laajuisen "Muu HOPSin mukainen toiminta"-opintojakson. Selvityksen muoto voi vaihdella riippuen tavoista, joilla kyseisen tutkimuksen kohta on suoritettu. Selvitys yleisen osan opintojakson suorituksista tulee toimittaa tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelijalle ja erityisen osan (pääaineen) opintojakson suorituksista työnohjaajalle tai pääaineen muulle opettajalle.

Jatkotutkintorakenteen uudistus 2006: siirtymäsäännökset ja opintosuoritusten vastaavuudet

Kaikki tiedekunnan jatko-opiskelijat siirtyivät 1.8.2006 lukien automaattisesti suoritamaan opintojaan uudistetun tutkintorakenteen mukaisesti. Lähtökohtana oli, että aiempien tutkintovaatimusten mukaiset opintosuoritukset luetaan täysimääräisesti hyväksi uudessa tutkintorakenteessa. Muutoksia tehtiin lähinnä jatkotutkintojen yleiseen osaan ja ne ovat opintojen valinnaisuutta lisääviä. Tästä syystä jatko-opiskelijat voivat korvata uuden rakenteen opintojaksoja aiemmin suoritetuilla jatko-opintosuorituksilla.

Vanhoiden suoritusten vastaavuudet ja korvaavuudet uudessa rakenteessa pyritään toteuttamaan opiskelijalle edullisimmalla tavalla. Lisensiaattiopiskelijan tulee kuitenkin huomioda, että Helsingin yliopiston jatkotutkintolinjausten mukaisesti tieteelliseen lisensiaatin tutkintoon opinnäytetyön lisäksi kuuluvien opintojen on 31.7.2008 päättyneen siirtymävaiheen jälkeen oltava samat kuin tohtorin tutkinnoissa.

Tutkinnonuudistukseen ja vuoden 2006 jatkotutkintorakenteen uudistukseen liittyvät yksityiskohtaiset siirtymäsäännökset sekä aiempien opintosuoritusten vastaavuudet on julkaistu viimeksi lukuvuoden 2008–2009 opinto-oppaassa. Vuoden 1996 tutkintoasetusten mukaisesti suoritettujen opintosuoritusten yksityiskohtaiset vastaavuudet vuoden 2003 jatkotutkintorakenteessa on julkaistu lukuvuoden 2002–2003 opinto-oppaassa. Tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelija antaa tarvittaessa tarkempaa neuvontaa siirtymäsäännöksistä uuteen tutkintorakenteeseen.

Jatkotutkintosuoritusten arvostelu

Helsingin yliopistossa otettiin 1.8.2005 käyttöön opintosuoritusten arvostelussa yleinen numeerinen arvosteluasteikko 0–5, lukuun ottamatta pro gradu -tutkielman, tieteellisen lisensiaattitutkimuksen sekä väitöskir-

jan arvostelua. Arvosanojen merkitys on seuraava: 5 (erinomainen), 4 (kiitettävä), 3 (hyvä), 2 (tydyttävä), 1 (välttävä) ja 0 (hylätty). Yleisen arvosteluasteikon lisäksi voidaan käyttää hyväksytty-hylätty -arvostelua. Jatkotutkintoihin kuuluvat opintosuoritukset arvostellaan tiedekunnan kuulusteluissa ja opintojaksojen arvostelussa yleisesti omaksuman arvostelukäytännön mukaan. Tarkempia tietoja antaa jatkokoulutussuunnittelija.

Väitöskirjakäsikirjoituksen jättäminen esitarkastukseen

Jatkotutkintoon vaadittavat teoreettis-metodologiset ja pääaineopinnot (kuulustelut ja seminaarit) tulee suorittaa ennen kuin lisensiaatin tutkimukselle haetaan tarkastajia tai väitöskirjalle esitarkastajia. Tästä voidaan poiketa painavista syistä. Erityisesti tulee huomioda, että jatko-opiskelijan on oltava ilmoittautuneena läsnäolevaksi yliopistoon koko tarkastusprosessin ajan.

Väitöskirjakäsikirjoitus jätetään tiedekunnan kansliaan jatkokoulutussuunnittelijalle (Porttihanian 3. krs, P371) viimeistään maanantaina klo 11.30 mennessä sillä viikolla, jolloin tiedekuntaneuvoston kokouksessa torstaina esitetään esitarkastajien määräämistä väitöskirjakäsikirjoitukselle. Väitöskirjakäsikirjoitukset jätetään kolmena kappaleena (vaihtoehtoisesti voidaan jättää kaksi kappaletta käsikirjoitusta paperiversiona sekä lisäksi käsikirjoitus pdf-tiedostona). Käsikirjoituskappaleita ei tarvitse sitoa. Tiedekuntaneuvoston tehtyä esitarkastajamääräyksen kansliasta toimitetaan väitöskirjakäsikirjoituskappaleet esitarkastajille.

Lisäksi tiedekunnalle on toimitettava englanninkielinen (noin yhden sivun pituinen) tiivistelmä väitöskirjasta. Se jätetään yhdessä käsikirjoituksen mukana neljänä (4) kappaleena. Väitöskirjatiivistelmän ei tarvitse olla lomakkeella. Tiivistelmiin sisällytetään tiedot aiheesta, käytetyistä menetelmistä ja tärkeimmistä tuloksista. Tiedot esitetään sanallisesti (ei kaavoja, erikoissymboleja eikä kuvioita). Väitöskirjan esitarkastajat tarkas-

tavat esitarkastuksen aikana myös tiivistelmän asiasisällön.

Väitöskirjan julkinen puolustaminen, hyväksyminen ja arvostelu

Oikeusturvajohtosäännön 29–31 ja 33 §:ssä on väitöskirjojen julkiseen puolustamiseen, hyväksymiseen ja arvosteluun liittyviä määräyksiä. Edellä mainittujen määräysten täydennykseksi tiedekunta on antanut seuraavat väittelyä koskevat ohjeet.

1) Esitarkastus ja väittelylupa

Tiedekuntaneuvosto määrää esitarkastajat hakemuksesta työnohjaajaa kuultuaan. Väitöskirjan tekijällä on tilaisuus esittää tiedekuntaneuvostolle huomautuksensa esitarkastajien valinnasta. Väittelylupaa puoltava lausunto annetaan siitä käsikirjoitusversiosta, joka on tarkastettu. Korjausehdotuksia sisältävä väittelylupaa puoltava lausunto voidaan hyväksyä siinä tapauksessa, että ehdotetuilla korjauksilla ei ole vaikutusta väitöskirjan hyväksymiseen.

Esitarkastajien tulee perustella sekä myönteinen että kielteinen tarkastuslausuntonsa. Mikäli esitarkastusta ei joko tarkastajien välisten näkemuserojen tai työssä havaittujen puutteellisuuksien vuoksi voida kolmen kuukauden määrärajassa päättää väittelylupaa puoltavaan lausuntoon, esitarkastusmenettely raukeaa, jollei väittelijä nimenomaisesti pyydä tiedekuntaneuvostoa ratkaisemaan asiaa. Esitarkastusmenettely voi väitöskirjaan tehtävien korjausten vuoksi jatkua kohtuullisen ajan esitarkastusta varten annetun määräajan jälkeenkin. Esitarkastuksen jatkumisesta on kuitenkin ilmoitettava dekaanille. Ilmoitus on lisäksi toimitettava tiedekunnan kansliaan joko kirjallisesti tai suullisesti.

Esitarkastusmenettelyn rauetua väittelijä voi pyytää uutta esitarkastusta, kun väitöskirjäkäsikirjoitukseen on tehty hylkäävissä esitarkastuslausunnoissa tarkoitettuja tai muita muutoksia ja työnohjaaja tai muu aineen professori puoltaa esitarkastusmenettelyn käynnistämistä.

2) Väitöskirjan julkinen jakelu ja sen englanninkielinen tiivistelmä

Väitöskirjan on oltava julkisesti saatavilla vähintään kymmenen päivää ennen julkista tarkastusta. Dekaanin voi kuitenkin kirjallisesta hakemuksesta lyhentää tätä aikaa siten, että väitöskirja on saatavilla vähintään viisi päivää. Konsistorin päätöksessä 5.5.1999 sekä rehtorin päätöksessä 8.2.2005 määrätään väittelijän velvollisuudesta luovuttaa väitöskirjan kappaleita yliopistolle tapauksissa, jolloin väitöskirja on perinteinen painettu monografia, artikkeliväitöskirja tai elektronisessa muodossa julkaistu väitöskirja. Tiedekunnan ohjeet yliopistolle luovutettavista kirjoista toimitetaan väittelijälle väittelylupaa koskevan päätöksen mukana. Ohjeet löytyvät myös tiedekunnan verkkosivuilta.

Rehtorin 28.2.2006 tekemän päätöksen mukaan väitöskirjoista laaditaan sekä kotimaankielinen yleistajuinen että englanninkielinen tieteellinen tiivistelmä Helsingin yliopiston E-thesis -tietokantaan väittelyluvan myöntämisen jälkeen. Tarkempia ohjeita antaa jatkokoulutus suunnittelija. Väittelijäkandidaatille toimitetaan ohjeita esitarkastuksen käynnistämistä koskevan päätöksen sekä väittelylupaa koskevan päätöksen mukana. Väitöskirjan yhteydessä on suositeltavaa julkaista laajempi tiivistelmä.

3) Vastaväittäjä

Tiedekuntaneuvosto määrää väitöstilaisuuteen yhden tai kaksi vastaväittäjää, joilla tulee olla pääsääntöisesti vähintään dosentin pätevyys. Vastaväittäjäksi määrätään yleensä joku esitarkastajista. Ulkomainen asiantuntija voidaan määrätä vastaväittäjäksi, vaikka hän ei olisikaan toiminut esitarkastajana. Opinnäytetöiden arvioinnissa pyritään suosimaan myös kansainvälistä tieteellistä vuorovaikutusta. Kun arvioidaan väitöskirjan tai käsikirjoituksen tieteellistä tasoa, noudatetaan kuitenkin tiedekunnassa vakiintuneita kriteerejä. Tarpeen mukaan voidaan määrätä kaksi vastaväittäjää.

4) Väitöskirjan arvostelu

Vastaväittäjän tehtävänä on kuuden viikon kuluessa väitöstilaisuudesta esittää tiedekuntaneuvostolle antamassaan perustellussa lausunnossa joko väitöskirjan hyväksymistä tai hylkäämistä. Väitöskirjan arvostelussa noudetaan väitöskirjan laadun arvioinnin kriteerejä, jotka on kirjattu jatkotutkintojen yleismääräyksiin. Lausunnon suosituslaajuus on 10–15 sivua.

Arvosanaehdotuksen tekee tiedekuntaneuvoston määräämä arvosanalautakunta. Lautakuntaan nimetään pääsääntöisesti kolme äänivaltaista jäsentä, joiden tulee olla oikeusturvajohtosäännöstä ilmenevien periaatteiden mukaisesti esteettömiä henkilöitä: yleensä vastaväittäjä(t), kustos, mikäli hän ei ole työnohjaaja ja yksi tai kaksi aineen professoria (tai dosenttia). Työnohjaaja määrätään lautakunnan puhevaltaiseksi jäseneksi. Arvosanalautakunta tekee tiedekuntaneuvostolle vastaväittäjän lausuntoa täydentävän perustellun ehdotuksen, jossa ehdotetaan väitöskirjan hyväksymistä tai hylkäämistä sekä hyväksyttäväksi esitettävälle väitöskirjalle annettavaa arvosanaa. Tiedekuntaneuvosto päättää väitöskirjan hyväksymisestä ja hylkäämisestä sekä hyväksyttävälle väitöskirjalle annettavasta arvosanasta.

Hyväksytyt väitöskirjat arvostellaan seitsenportaisella asteikolla: *approbatur*, *lubenter approbatur*, *non sine laude approbatur*, *cum laude approbatur*, *magna cum laude approbatur*, *eximia cum laude approbatur* ja *laudatur*. Hylätty väitöskirja arvostellaan arvosanalla *improbatur*. Nykyiset väitöskirjan arvostelua koskevat määräykset ovat tulleet voimaan 1.8.2005.

Tie tohtoriksi -opas sisältää olennaisimmat tiedot väitökseen liittyvästä tiedottamisesta, väitöstilaisuudesta, erilaisista tukimahdollisuuksista ja historiasta. Opas löytyy yliopiston Internet-sivuilta: <http://www.helsinki.fi/tohtoriksi/>.

Lisensiaatintutkimuksen tarkastaminen ja arvostelu

Opiskelijan on puolustettava lisensiaatintutkimustaan pääaineensa jatkokoulutusseminaarissa ennen sen arvostelemista. Lisensiaatin tutkimus jätetään arvosteltavaksi kahdena kappaleena. Tutkimukseen liitetään tiivistelmälehti. Tiivistelmälomake löytyy yliopiston Intranet-sivuilta (Opiskelu, tuet ja palvelut -> Opinnot, opetus ja tutkinnot -> Lomakkeet) sekä tiedekunnan verkkosivuilta (Opiskelu -> Lomakkeet: Lisensiaatintyön tiivistelmälomake). Sisällön kuvailuun voi käyttää Eduskunnan kirjaston asiasanastoa: <http://www.eduskunta.fi/kirjasto/EKS/>

Viimeistään lisensiaatin tutkimuksen hyväksymisen jälkeen opiskelijan tulee jättää neljä lisäkappaletta tutkimuksestaan tiedekunnan kansliaan toimitettavaksi oikeustieteellisten tiedekuntien kirjastoihin sekä Eduskunnan kirjastoon.

Lisensiaatintutkimus tarkastetaan ja arvostellaan opintosuorituksen arvostelua ja kuu-lustelua sekä opintosuoritusten tutkintolautakuntaa koskevan johtosäännön 27 §:ssä määrättyllä tavalla. Lisensiaatintutkimuksen tarkastajien lausunnon tulee olla perusteltu ja siitä tulee ilmetä arvostelussa noudatetut arviointiperusteet. Lausunnon suosituslaajuus on 3–6 sivua. Tieteellinen lisensiaatintutkimus arvostellaan arvolauseilla *approbatur*, *lubenter approbatur*, *non sine laude approbatur*, *cum laude approbatur*, *magna cum laude approbatur*, *eximia cum laude approbatur* ja *laudatur*.

Väitöskirjan ja lisensiaatintutkimuksen laadun arviointi

Jatkotutkintoihin kuuluvien opinnäytetöiden laadun arviointi perustuu samoihin kriteereihin ja näkökohtiin kuin tieteellisen laadun arviointi yleisemmin. Arviointikäytännöissään tieteellinen yhteisö määrittää sen,

mitä hyvältä tutkimukselta ja siten myös hyvältä opinnäytetyöltä edellytetään.

Koska yhtä hyvin oikeustieteellisen tutkimuksen kenttä kuin opinnäytetöidenkin kirjo on laaja, laatuksiteereitä ei voida määritellä täysin yksiselitteisesti. Arviointikriteerit tulee ymmärtää yritykseksi ilmaista sitä, mitä tiedeyhteisössä tarkoitetaan laadulla. Tutkimussuunnitelman laatua voidaan soveltuvin osin arvioida vastaavin kriteerein kuin tutkimuksenkin laatua.

Opinnäytetyön laatua arvioidaan kokonaisuutena. Väitöskirjan ja lisensiaatintutkimuksen laatua arvioidaan erityisesti seuraavin kriteerein:

- 1) Tutkimustehtävän mielekkäisyys ja tutkimusongelman kiinnostavuus: kohdan yhteydessä korostuvat tutkimustehtävän innovatiivisuus ja tieteellinen arvo.
- 2) Oppineisuus ja tutkimustyössä tarvittavien menetelmien hallinta: Osatekijät liittyvät siihen, millaisia valmiuksia on tarvittu tutkimustehtävän toteuttamiseen. Oppineisuudella tarkoitetaan sekä riittävää asiantuntemusta aiheen suhteen että lukeneisuutta oman oppiaineen ja tieteenalan piirissä laajemminkin.
- 3) Tutkimuksen käytännön toteutus: esimerkiksi työn rakenteen toimivuus, työn rajaaminen viimeistelyn aste sekä työllilliset seikat.
- 4) Tutkimuksen tulokset, niiden uutuus, pätevyys ja merkittävyys: Oikeustieteessä ei tutkimuksen tuloksia useinkaan pystytä täysin erottamaan muusta tutkimuksesta, koska kyse on tulkinnoista ja niiden perusteltavuudesta. Tämä korostaa entisestään kokonaisarvostelun merkitystä.
- 5) Tekijän kyky puolustaa tutkimustaan julkisesti: Väitöskirjan samoin kuin lisensiaatintutkimuksen esittämiseen kuuluu, että tekijä puolustaa työtänsä julkisesti.

Opinnäytetyö on *hyväksyttävä*, jos se täyttää vähimmäisvaatimustason kunkin sanotun kriteerin mukaan arvioituna. Tekijän tulee hallita keskeiset tieteellisen kirjoittami-

sen pelisäännöt sekä kyetä itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn. Tutkimukselta odotetaan tieteellistä vakuuttavuutta ja perusteltuja tuloksia. Väitöskirjalta voidaan odottaa joka suhteessa korkeampaa laatutasoa kuin lisensiaatintutkimukselta.

Väitöskirja ja lisensiaatintutkimus arvostellaan arvolauseilla *approbatur*, *lubenter approbatur*, *non sine laude approbatur*, *cum laude approbatur*, *magna cum laude approbatur*, *eximia cum laude approbatur* ja *laudatur*. Tutkintotodistukseen merkitään sekä väitöskirjan/lisensiaatintutkimuksen aihe että arvosana.

Tiedekunnan vahvistamat väitöskirjan arvostelukriteerit sekä ohjeet arvosteluasteikon soveltamiseen löytyvät tiedekunnan verkkosivuilta.

Opiskelu ulkomailla ja kansainväliset yhteydet

Suosittelaaan, että jokainen jatko-opiskelija viettäisi ulkomailla vähintään muutaman kuukauden. Ulkomailla tapahtuva opiskelu voi sisältää itsenäistä tutkimusta sekä erillisiä opintoja, kursseja, diplomoin tai tutkinnon. Itsenäistä tutkimusta harjoittaessaan opiskelijan tulisi pyrkiä osallistumaan myös paikallisen tutkijayhteisön toimintaan. HOPSin mukaista toimintaa, kuten jatko-opiskelijoilta edellytettäviä esiintymisiä, voi suorittaa vastaavasti ulkomailla.

Kansainvälisten yhteyksien lisääminen ja ylläpitäminen on tärkeää myös kotimaassa opiskeltaessa. Työnohjaajien ja laitosten tulisi tukea ja kannustaa nuorten tutkijoiden mahdollisuuksia osallistua heidän tutkimusaloihinsa liittyviin kansainvälisiin seminaareihin ja kongresseihin.

Opintosuoritusten hyväksilukeminen

Ulkomailla suoritettut opinnot luetaan mahdollisimman täysimääräisesti hyväksi. Ulko-

maille opiskelemaan lähtevän tulisi keskustella työnohjaajan tai aineen vastaavan opettajan kanssa suunniteltujen opintojen hyväksilukemisesta jo ennen tällaista jaksoa.

Aineen vastaava opettaja tai työnohjaaja, jos hän on aineen professori, päättää muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta, kun on kysymys jatkokoulutusohjelman erityiseen osaan kuuluvan opintosuorituksen korvaamisesta. Kysymys voi olla esimerkiksi aineen muun HOPSin mukaisen toiminnan, kuten aineen seminaariesiintymisen, korvaamisesta tai kirjallisen tentin tai sen osan korvaamisesta. Tiedekuntaneuvosto päättää hyväksilukemisesta, mikäli opiskelija haluaa korvata muualla suoritetuilla opinnoilla jatkokoulutusohjelman erityisen osan kokonaisuudessaan opinnäytetyötä lukuun ottamatta.

Yleisen tieteenteorian ja oikeustieteen tieteenteorian opintojakson tai sen osan korvaamisesta (1.a), oikeustieteen teorioiden ja menetelmien opintojakson korvaamisesta (1.b) sekä oikeusteorian seminaarin tai seminaarin (1.d) korvaamisesta päättää yleisen oikeustieteen professori. Yleisen osan HOPSin mukaisen toiminnan (1.c) korvaamisesta muualla suoritetuilla opinnoilla ja korvauksen laajuudesta voidaan päättää jatkokoulutustoimikunnan ohjeistuksen pohjalta. Myös erilaisissa opintopiireissä toimimisesta voidaan hyvittää osallistumisesta esitetyn selvityksen perusteella. Tiedekuntaneuvosto päättää hyväksilukemisesta, mikäli opiskelija haluaa korvata muualla suoritetuilla opinnoilla jatkokoulutusohjelman yleisen osan kokonaisuudessaan.

Muualla tehtyä opintosuoritusta ei voida lukea hyväksi, jos se sisältyy jo toiseen tutkintoon. Tästä syystä opintosuorituksen hyväksilukemista koskevasta merkinnästä tulee käydä ilmi, millä opinnoilla tai suorituksella opintosuoritus tai sen osa on korvattu.

Ammatillisesti suuntautunut oikeustieteen lisensiaatin tutkinto

Ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon suoritusoikeuden hakeminen

Ammatillisesti suuntautuneen oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suoritusoikeus voidaan myöntää tiedekunnalle tehdystä hakemuksesta ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneelle, jolla katsotaan olevan riittävät valmiudet tutkinnon suorittamiseen ja joka esittää hyväksyttävän henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS). Hakemuslomake on saatavissa tiedekunnan kotisivuilta ja kansliasta. Vuosittaiset määräajat hakemusten jättämiselle ovat 30.9. ja 31.1. mennessä.

Helsingin yliopistossa ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneen henkilön tulee hakiessaan ammatillisesti suuntautuneen oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suoritusoikeutta esittää hakemuksen liitteinä hyväksyttävä henkilökohtainen opintosuunnitelmansa (HOPS) sekä selvitys riittävästä valmiuksistaan suorittaa ammatillisesti painottunut oikeustieteen lisensiaatin tutkinto. Muussa kotimaisessa yliopistossa ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneen tulee liittää hakemukseen lisäksi kopio oikeustieteen kandidaatin/maisterin tutkintotodistuksesta.

Oikeustieteen kandidaatin/maisterin tutkintoon verrattavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen henkilön edellytetään täydentäneen ulkomaisen tutkintonsa ETA-kelpoisuuskokeella voidakseen hakea ammatillisesti suuntautuneen oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon suoritusoikeutta. Oikeustieteen kandidaatin/maisterin tutkintoon verrattavan ulkomaisen oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneen on liitettävä hakemukseensa edellä mainittujen liitteiden lisäksi selvitys ulkomaisesta tutkinnostaan, suorittamastaan ETA-kelpoisuuskokeesta sekä olennaisesta työkokemuksestaan. Vieraskielisen hakijan on lisäksi annettava selvitys

kielitaidostaan. Hakemuksesta voidaan pyytää myös laitoksen johtajan lausunto.

Painavista syistä opinto-oikeus on poikkeustapauksessa mahdollista myöntää myös muun kuin oikeustieteellisen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneelle hakijalle. Hakemuksessa tulee esittää ne erityiset suoritettuun tutkintoon ja työkokemukseen liittyvät syyt, jotka puoltavat suoritusoikeuden myöntämistä.

Jatko-opinto-oikeuden myöntäminen edellyttää, että tiedekunta voi osoittaa hakijalle työnohjaajan, joka puoltaa hakemusta ja suostuu työnohjaajaksi. Hakijan on sen vuoksi neuvoteltava työnohjaajaksi ehdotetun opettajan kanssa jatko-opinnoistaan ennen hakemuksen jättämistä. Hakemukseen tulee liittää työnohjaajan vapaamuotoinen puolto sekä selvitys riittävästä valmiuksista suorittaa ammatillisesti painottunut oikeustieteen liseniaatin tutkinto. Työnohjaaja ottaa lausunnossaan kantaa hakijan valmiuksien riittävyteen, opintosuunnitelman hyväksyttävyyteen sekä lausuu suostumuksestaan työnohjaajan tehtävään.

Ammatillisesti suuntautunut liseniaatin tutkinto räätälöidään yksilöllisesti. Hakemuvaiheessa ilmoitetaan erikoisala, joka vastaa useimmiten tiedekunnan oppiainetta, mutta voi olla tätä täsmällisempi. Erikoisalan työkokemusta tulee olla vähintään kolmen vuoden ajalta. Työnohjaajan tulee olla erikoisalan hyvä asiantuntija. Liseniaatintutkimuksen tutkimussuunnitelmaa ei tarvitse esittää vielä hakemuvaiheessa. Sen sijaan tulee esittää yksityiskohtainen HOPS, jossa esitetään mahdollisimman kattavalla tavalla, miten ammatilliset opinnot ja teoreettiset opinnot tullaan suorittamaan. Aiemmasta työkokemuksesta ja sen yhteydessä mahdollisesti saadusta ammatillisesta koulutuksesta esitetään selvitys hakemuksen liitteenä.

HOPS suunnitellaan yhdessä työnohjaajan kanssa. Työnohjaaja neuvoo ja opastaa siinä, kuinka suunnitelma tulisi laatia. Tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelija antaa

yleistä neuvontaa. Tarkoitus on, että erikoisalan opinnot perustuvat keskeisesti kontaktiopetukseen. Jos opintosuorituksissa käytetään kuulusteluja, edellytetään, että ne räätälöidään koulutusohjelman tavoitteiden mukaisesti; ammatillisesti suuntautuneen liseniaatin tutkinnon lähtökohtana on käytännönläheisyys. Ammatillinen osio ei saa koostua pelkästään kirjatenteistä ja esim. tieteellisen jatkotutkinnon opintojaksoja, kuten cum laude approbatur -kuulustelua, ei voida sellaisenaan hyväksyä suoritettavaksi. Erikoisalan ammatillisten opintojen tulisi ulottua vähintään yhden lukuvuoden ajalle. Tarkoitus on, että erikoisalalta on pitkäkestoista koulutusta saatavilla. Hakemuvaiheessa tulee esittää mahdollisimman kattava suunnitelma tulevien opintojen suorittamiseksi ja yksilöidä tulevat opinnot mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa on mahdollista esittää, että tulevien opintojen tarkempi sisältö tullaan sopimaan myöhemmin työnohjaajan kanssa.

Arvioitaessa hakijan valmiuksien riittävyttä ammatillisesti suuntautuneen jatkotutkinnon suorittamiseen otetaan huomioon erityisesti hakijan olennainen työkokemus. Päätöksen OTL-tutkinnon suoritusoikeuden myöntämisestä tekee tiedekunnan dekaani jatkokoulutustoimikunnan valmistelun pohjalta. Samalla vahvistetaan opiskelijan erikoisala ja nimetään opiskelijan työnohjaaja.

Ammatillisen liseniaatin tutkinnon sisältö

Ammatillisesti suuntautuneen liseniaatin tutkinnon opinnot koostuvat ammatillisista opinnoista ja teoreettisista opinnoista. Lisäksi laaditaan koulutusohjelman päättävä päättötyö, liseniaatintutkimus, jonka laajuus on ammatillisesti suuntautuneessa liseniaatin tutkinnossa 70–100 sivua.

Ammatillisesti suuntautunut liseniaatin tutkinto suoritetaan tyypillisesti työn ohessa ja työssä kertynyttä osaamista hyödyntäen. Työ ja muu työhön liittyvä koulutus voidaan pyrkiä kytkemään ammatillisiin opintoihin.

Tiedekunnassa ei välttämättä järjestetä juuri sellaista erikoisalan koulutusta, joka tulisi sisällyttää ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon HOPSiin. Tutkintoon voidaan sisällyttää jo saatua soveltuvaan, perustutkinnon jälkeistä koulutusta, erityisesti sellaista jonka tiedekunta on hyväksynyt. Esimerkiksi Helsingin, Lapin ja Turun yliopistojen oikeustieteellisten tiedekuntien sekä Åbo Akademin ekonomisk-statsvetenskapliga fakultetenin yhteisen oikeustieteen valtakunnallisen täydennyskoulutuksen kehittä-

mishankkeen puitteissa järjestetty täydennyskoulutus soveltuu tähän (koulutustarjonta löytyy Turun yliopiston ylläpitämästä täydennyskoulutusportaalista), samoin kuin ammatillisen OTL-koulutuksen aiemmin pidetyt kurssit sekä tiedekunnan hyväksymät pitkäkestoiset täydennyskoulutuskurssit. Myös esimerkiksi erikoisalan LL.M.-opintoja tai ulkomailla tehtyjä opintosuorituksia voidaan hyödyntää, elleivät ne jo sisälly muuhun tutkintoon.

Ammatillisen lisensiaatin tutkinnon rakenne

a) Teoreettiset opinnot		10 op
b) Ammatilliset opinnot (yht. 70 op)	– erikoisalan opinnot – muut opinnot	50–70 op
	– hyväksiluettu työkokemus ja siihen liittyvä koulutus	enintään 20 op
c) Lisensiaatintutkimus		suosituslaajuus 70–100 sivua

Suoritettuja ja hyväksiluettuja opintosuorituksia voidaan rekisteröidä yliopiston opintorekisteriin nimillä “Teoreettiset opinnot (amm. OTL-tutkinto)” ja “Ammatilliset opinnot (amm. OTL-tutkinto)” asianomaisine opintopistelajuuksineen opettajan ilmoituksen perusteella. Opintosuoritusten laajuuden arvioinnin yleiset kriteerit oikeustieteellisessä tiedekunnassa: yksi opintopiste vastaa enintään 150 sivua luettavaa / yksi opintopiste vastaa 26,7 tuntia opiskelijan työtä (kaikki opiskelijan tekemä työ, mukaan lukien kontaktiopetus, kuulusteluihin valmistautuminen sekä muu itsenäinen työskentely tai ryhmätyö).

Suoritetusta tutkinnosta annetaan tutkintotodistus, josta ilmenee erikoisala ja lisensiaatintutkimuksen nimi sekä se, että oikeustieteen lisensiaatin tutkinto on suoritettu ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon suuntautumisvaihtoehdon mukaisesti.

a) Teoreettiset opinnot (10 op)

Teoreettiset opinnot suoritetaan yleensä osallistumalla tiedekunnassa vuosittain järjestettävälle ammatillisen lisensiaatin tutkinnon tarpeisiin suunnitellulle Metodikurssille. Myös muut suoritustavat ovat mahdollisia. Jos päädytään viimeisenä vaihtoehtona kirjatenttiin, sen ottaa vastaan työnohjaaja.

b) Ammatilliset opinnot (70 op)

Ammatillinen osuus voi sisältää erikoisalan opintojen ohella kohtuullisen määrän myös muun erikoisalan ammatillisia opintoja. Lisäksi se voi sisältää kohtuullisen määrän yleistä asiantuntijuutta kehittäviä opintoja, kuten pedagogista koulutusta, viestintää, johtamista, kieliopintoja, siten kuin henkilökohteisessa opintosuunnitelmassa esitetään. Ammatillisiin opintoihin voidaan hyväksilukea aiemmin suoritettuja opintoja. Erikoisalan opintojen ja muiden opintojen lisäksi ammatillisiin opintoihin sisältyvä hyväksiluettu

työkokemus ja työkokemukseen liittyvä erikoistumiskoulutus voi olla laajuudeltaan enintään 20 opintopistettä.

c) Lisensiaatintutkimus

Ammatillisesti suuntautunut lisensiaatintutkimus laaditaan tyypillisesti laajentamalla jokin erikoisalan kurssin yhteydessä syntynyt seminaarikirjoitus päättötyöksi. Päättötyö voi koostua myös useasta samaa erikoisalaa koskevasta kirjoituksesta. Opiskelijan ei tarvitse puolustaa tutkimustaan oppiaineen seminaarissa ennen sen arvostelemista.

Ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon päättötyö tarkastetaan ja arvostellaan tiedekunnassa kuten tieteellinen lisensiaatintutkimus eli opintosuorituksen arvostelua ja kuulustelua sekä opintosuoritusten tutkintolautakuntaa koskevan johtosäännön 27 §:ssä määrättyllä tavalla. Lisensiaatintutkimuksen arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin tiedekunnan tieteellisten opinnäytteiden arvostelukriteereitä. Ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon lisensiaatintutkimus arvostellaan asteikolla hyväksytty/kiittäen hyväksytty.

Käytännön opiskeluasioita

Opintosuoritusten työmäärän mitoittaminen

Opintosuoritusten laajuuden arvioinnin yleiset kriteerit oikeustieteellisessä tiedekunnassa:

- yksi opintopiste vastaa enintään 150 sivua luettavaa,
- yksi opintopiste vastaa 26,7 tuntia opiskelijan työtä (kaikki opiskelijan tekemä työ, mukaan lukien kontaktiopetus, kuulusteluihin valmistautuminen sekä muu itsenäinen työskentely tai ryhmätyö).

Jatkotutkintosuoritusten mitoituksessa on luonnollisesti syytä ottaa huomioon tentittävä kirjallisuuden vaativuus verrattuna perustutkintojen kirjallisuuteen.

Kirjallisten kuulusteluiden suorittamisesta

Lukuvuoden tenttipäivätaulukko on nähtävissä tiedekunnan verkkosivuilla (<http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/tenttipaivat2009-2010.pdf>) sekä perusopiskelijan opinto-oppaan viimeisellä aukeamalla. Tiedekunta järjestää myös kesäisin yhden tenttikierroksen. Kirjallisia kuulusteluja voi lähtökohtaisesti suorittaa kyseisten oppiaineiden tenttipäivinä mutta muinakin oikeustieteellisen tiedekunnan tenttipäivinä mikäli tämä sopii kuulustelun vastaanottavalle opettajalle. Yleiseen osaan kuuluvan Yleisen tieteenteorian ja oikeustieteen tieteenteorian opintojakson (1.a) kirjatentin voi suorittaa oikeusteorian tenttipäivänä. Tenttitilaisuudet alkavat klo 9.00 (osa klo 8.00 tai klo 14.00) ja ne kestävät 5 tuntia.

Tenttiin ilmoittaudutaan ilmoittautumiskortilla, joita löytyy tiedekunnan kanslian alasta. Ellei toisin ole ilmoitettu, tenttiin ilmoittautuminen on tehtävä vähintään 8 päivää ennen tenttipäivää. Postitse voi ilmoittautua lähettämällä ilmoittautumiskortin ("korttipohja" löytyy myös tiedekunnan verkkosivuilta) – tai siitä ilmenevät tiedot vapaamuotoisesti – osoitteella Oikeustieteellisen tiedekunnan kanslia, PL 4, 00014 Helsingin yliopisto ja kirjekuoreen merkintä "Ilmoittautuminen tenttiin". Postitse ilmoittautuminen tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla. Yliopistolle osoitetut kirjeet saattavat viipyä matkalla kauemmin kuin muualle Helsinkiin lähetetty posti.

Ilmoittautuminen läsnäolevaksi

Rehtorin päätöksen mukaisesti myös jatkotutkinto-opiskelijan tulee koko opintojensa ajan ilmoittautua vuosittain läsnä- tai poissaolevaksi opiskelijaksi. Kun opiskelija on hyväksytty suorittamaan tiedekunnassa jatko-opintoja, hänet merkitään tiedekunnan tai opiskelijarekisteriyksikön toimesta yliopiston opiskelijarekisteriin läsnäolevaksi opiskelijaksi. Lukuvuosi-ilmoittautumisen määrää-

ajat eivät siten koske opiskeluoikeuden myöntämislukuvuotta. Ylioppilaskunnan jäsenmaksun maksaminen on vapaaehtoista jatko-opiskelijoille.

Jatkotutkintoa suorittavan opiskelijan, joka aikoo osallistua opetukseen tai kuulusteluihin, on oltava läsnäolevana yliopiston kirjoissa. Opiskelija, joka ei aio osallistua opetukseen tai kuulusteluihin, voi ilmoittautua poissaolevaksi. Läsnä- tai poissaoloilmoitus on tehtävä ajalla 1.5.–31.8.

Lukuvuosi-ilmoittautumisen voi tehdä WebOodi-järjestelmässä, jos opiskelijalla on yliopiston mikroverkkoo- tai unix-tunnus. Ilmoittautumaan pääsee sivulta <http://www.helsinki.fi/weboodi> tai Almassa (yliopiston intranetissä) -> WebOodi.

Opiskelijaneuvontaan voi ilmoittautua:
– käymällä paikan päällä: Keskustan palvelupiste, Fabianinkatu 33, pohjakerros, postiosoite PL 4, 00014 Helsingin yliopisto
– sähköpostitse [neuvonta\(at\)helsinki.fi](mailto:neuvonta(at)helsinki.fi)
– puhelimitse (09) 191 22244
– postitse, osoite Opiskelijaneuvonta, PL 3, 00014 Helsingin yliopisto
HUOM! Viestissä tulee ilmoittaa joko opiskelijanumero tai henkilötunnus.

Jos jatko-opiskelija haluaa liittyä ylioppilaskunnan jäseneksi, tulee lukuvuosi-ilmoittautuminen tehdä kuten perustutkinto-opiskelija. Tarkemmin: http://www.helsinki.fi/opiskelu/lukuvuosi_ilmoittautuminen.html.

Uudelleenkirjoittautuminen

Jatko-opiskelija, joka ei ilmoittaudu 31.8. mennessä, menettää opiskeluoikeutensa (Yliopistolaki 18 c § (30.7.2004/715) ja Rehtorin päätös 12/2008). Tämän jälkeen opiskelijan pitää hakea opiskeluoikeuden palauttamista tiedekunnasta erillisellä lomakkeella. Lisäksi opiskelija joutuu maksamaan uudelleenkirjoittautumismaksun (35 euroa). Lomake, jolla opinto-oikeuden palautusta haetaan, löytyy osoitteesta http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/lomakkeet/jatko-opiskeluoikeuden_palauttamishakemus.pdf

Rajoituksia läsnä- tai poissaolevaksi ilmoittautumiseen

Helsingin yliopisto on ottanut käyttöön jatko-opiskelijoiden rekisteriseurannan. Oikeustieteellisessä tiedekunnassa ensimmäinen seuranta toteutettiin tammikuussa 2008. Seurannassa poimitaan vuosittain tammikuussa opiskelijarekisteristä ne kirjoilla olevat jatko-opiskelijat, joiden jatko-opinto-oikeuden myöntämisestä on kulunut seitsemän vuotta edeltävän lukuvuoden loppuun mennessä ja joiden jatko-tutkinnon suorittaminen on kesken. Seurantaan joutuneet jatko-opiskelijat eivät voi ilmoittautua läsnäolevaksi seuraavalle lukuvuodelle ilman tiedekunnan hyväksymää opinto- ja tutkimussuunnitelmaa. Tarkemmat ohjeet löytyvät tiedekunnan kotisivuilta: http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko_opiskelu/rekisteriseuranta.htm

Valmistuminen

Suoritettuaan kaikki jatkotutkintoon kuuluvat opinnot jatko-opiskelija voi pyytää todistuksen oikeustieteen lisensiaatin tai tohtorin tutkinnosta. Tutkintotodistuksen myöntää dekaani erikseen ilmoitettuna päivinä. Publiikkiin tulee ilmoittautua tavallisesti viimeistään 16 päivää ennen publiikkia tiedekunnan kansliassa (Leena Järvinen) sen aukioloaikana 9-12. Mikäli lisensiaatintutkimuksen/väitöskirjan hyväksymistä koskeva asia on esillä tiedekuntaneuvostossa vasta viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen, tulee publiikkiin kuitenkin ilmoittautua määräajassa mahdollisesti.

Publiikit pidetään yleensä konsistorin istuntosalissa (Fabianinkatu 33, 2. krs) ja ne alkavat klo 13.00. Kummankin lukukauden viimeinen publiikki järjestetään ns. juhallasena publiikkina yliopiston suuressa juhallasissa (Aleksanterinkatu 5). Juhlalliseen publiikkiin tulee ilmoittautua varhennetusti. Ilmoittautumislomakkeen saa kansliasta tai sen voi itse tulostaa tiedekunnan verkkosivuilta: <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/lomakkeet/publiilm.pdf>

Publiikissa on oltava läsnä henkilökohtaisesti. Ylivoimaisen esteen sattuessa todistuksen toimittamisesta on sovittava publiikkiin ilmoittauduttaessa. Suositeltavaa on, että publiikkitilaisuuteen pukeudutaan ns. tummaan pukuun.

Promootio

Tiedekunnassa järjestetään juhlallinen promootio 14.5.2010. Edellinen promootio järjestettiin vuonna 2000. Juhllisissa promootiossa myönnetään tohtorin arvomerkit tohtorin tutkinnon suorittaneille.

Opintoneuvonta

Neuvontaa jatkokoulutusasioissa antaa tiedekunnan jatkokoulutus suunnittelija Jutta Kajander. Vastaanottoajat tiistaina, keskiviikkona ja torstaina 9.00–11.30 tai sopimuksen mukaan, huone P371 (Porthania, 3.krs), puh 191 24367, sähköposti oik-jatkokoulutus(at)helsinki.fi.

Tiedekunnan tasolla jatkokoulutuksen suunnittelusta, organisoinnista sekä tarpeellisesta ohjeistamisesta vastaa tiedekunnan jatkokoulutustoimikunta. Jatkokoulutustoimikunnan puheenjohtajana ja jatkokoulutusohjelman yleisen osan vastuullisena johtajana toimii tiedekunnan tutkimuksesta vastaava varadekaani professori Niklas Bruun.

Jatkokoulutustoimikunnan sihteerinä toimii jatkokoulutus suunnittelija, joka vastaa muun ohella tiedekunnan jatkokoulutustilaisuuksista tiedottamisesta. Tietoja sekä oppiaineiden seminaaritajonnasta että yleisistä jatkokoulutustapahtumista löytyy tiedekunnan jatkokoulutussivuilta kohdasta ”Jatkokoulutustilaisuuksia”. Jatkokoulutustapahtumista tiedotetaan myös tiedekunnan jatko-opiskelijoiden sähköpostilistan välityksellä. Voit ilmoittautua sähköpostilistalle lähettämällä osoitteeseen majordomo@helsinki.fi seuraavan viestin: subscribe oik-jatko-opiskelijat oma.nimi@helsinki.fi (tai muu haluamasi osoite). Lisätietoja saa jatkokoulutus suunnittelijalta.

Laitostasolla jatkokoulutus organisoidaan pääasiassa aineittain tai aineryhmittäin. Pääaineen opettajat vastaavat jatkokoulutusohjelman erityisen osan ”Muuhan opintosuunnitelman mukaiseen toimintaan” kuuluvan aineen jatkokoulutusseminaarin ohjelman laatimisesta ja toteuttamisesta. Kussakin oppiaineessa myös huolehditaan aineen jatkokoulutusseminaarista tiedottamisesta sekä aineittain että tiedekunnan verkkosivuilla Jatkokoulutustilaisuuksia-sivun avulla.

Opintojen rahoitus

Opintotuki

Päätoimiselle jatko-opiskelijalle voidaan myöntää opintotukea. Vähintään 10 vuotta työelämässä ollut opiskelija voi saada myös aikuiskoulutustukea. Opintotuesta ja aikuiskoulutustuesta, niiden myöntämisen perusteista, suuruudesta, hakumenettelystä ja kortuen säilyttämisestä saa tarkempia tietoja Helsingin yliopiston opintotukitoimistosta ma-pe klo 9–10 puh. 191 22252, (<http://www.helsinki.fi/opintotuki/opintotukineuvonta.htm>) ja Kelasta (<http://www.kela.fi>).

Apurahat

Linkejä erilaisista apurahoja ja rahoitusta myöntävistä tahoista on koottu tiedekunnan verkkosivuille (<http://www.helsinki.fi/oik/tdk/ajankohtaista/apurahat.htm>). Yliopiston intranetissä Almassa on Opetuksen ja tutkimuksen tuki -kanavalle Tutkimuspalvelut-välilehdelle (<https://alma.helsinki.fi/tab/2779>) koottu tietoja yliopiston omista tutkimusvaroista sekä erilaisista tutkimusrahoituslähteistä.

Suomen Akatemia

Suomen Akatemiassa on neljä tieteellistä toimikuntaa, joista oikeustieteellinen tutkimus kuuluu kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunnan piiriin. Suomen Akatemialta voi hakea määrärahoja, tutkimusvirkoja ja apurahoja korkeatasoisiin tutkimushankkeisiin. Jatko-opiskelijoita koskevat tukimuodot ovat mm. tuki tutkijakouluille, tutkimusmäärärahat (hankkeet, tutkimusohjel-

mat ja huippuyksiköt), apurahat tutkijan- koulutukseen ulkomailla, työelämässä olevi- en jatkokoulutus ja tutkijanvaihtopurahat. Hakujat vaihtelevat vuosittain ja myöntö- kohteittain. Suurimpaan osaan määrärahois- ta hakemuksen tekee tutkijakoulu, tutkimus- projekti tai professori. Tarkempia tietoja saa Suomen Akatemian toimittamasta hakuop- paasta, joka löytyy myös internetistä osoit- teesta <http://www.aka.fi>.

Rahastot ja säätiöt

Jatko-opintojen rahoituksessa tärkeä mer- kitys on rahastojen ja säätiöiden myöntä- millä apurahoilla. Tarkempia tietoja apura- hoista saa Säätiöpalvelun (<http://www.saa- tiöpalvelu.fi>) toimittamasta esitteestä Apu- rahojen hakuaikoja. Turun yliopisto ylläpi- tää palvelimellaan Tutkimusrahoitus- tiedotusta (<http://www.utu.fi/hallinto/tutki- muspalvelut/turatiedotus.htm>), johon pääsee Helsingin yliopiston verkossa olevilta kone- ilta.

Helsingin yliopisto

Väitöskirjan loppuunsaattamisapuraha on tarkoitettu nimensä mukaisesti vain väi- töskirjatyön loppuunsaattamiseen. Apuraha voi hakea silloin, kun väitöskirja ei vielä ole edennyt esitarkastukseen eikä väitöskirja- työntekijällä ole muita rahoituskanavia käytössään. Artikkeliväitöskirjassa yhden osa- julkaisun ja väitöskirjan yhteenveto-osan kirjoittaminen saa olla kesken apurahakauden alussa. Monografian käsikirjoitus tulisi saada apurahakauden aikana valmiiksi esitarkas- tukseen lähettämistä varten. Apuraha voi-

daan myöntää virkavapauden ajaksi pää- toimesta. Apuraha ei voi nauttia päällekkäin päätoimisen työn tai toisen apurahan (esim. tutkijakoulupaikan) kanssa. Apurahan haku on jatkuva. Hakemus on syytä jättää noin 2 kuukautta ennen apurahakauden al- kamista. Lisätietoja [https://alma.helsinki.fi/ doclink/72367](https://alma.helsinki.fi/doclink/72367)

Väitöskirja-apuraha väitöskirjan painatuskuluihin

Apurahahakemukset käsitellään viikoittain. Hakemukseen on liitettävä kuitit painatus- laskuista ja muista painatukseen liittyvistä laskuista. Kootusti Helsingin yliopiston tut- kimusvaroista on tietoa yliopiston koti- sivuilla (savotta.helsinki.fi/halvi/tutkimus. nsf).

Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen (CIMO) välittämät apurahat

Suomen valtio on solminut noin 40 maan kanssa maiden välisiä bilateraalisia opiskelija- vaihtosopimuksia. Kansainvälisen henkilö- vaihdon keskus CIMO järjestää myönnettä- vien apurahojen haun ja valitsee alustavasti ehdokkaat. Apurahan pituus vaihtelee; jat- ko-opiskeluun tarkoitettut apurahat myön- netään joko yhdeksi lukuvuodeksi tai luku- kaudeksi. Lisäksi myönnetään lyhytaikaisia vierailuapurahoja. Apurahoista saa tarkem- pia tietoja Kansainvälisen henkilövaihdon keskukselta, osoite Säästöpankinranta 2 A, PL 343, 00531 Helsinki, puh. 0207 868 500 (<http://www.cimo.fi>).

Tutkintovaatimukset

1) Yleinen osa

a) Yleisen tieteen ja oikeustieteen tieteenopin opintoja (12 op)

Yleisen tieteen ja oikeustieteen tieteenopin opintojakso jakautuu kolmeen tutkintovaatimuskohtaan (yleinen tieteen teoria, oikeusteorian klassikot ja kriittinen oikeusteoria). Opintojakso suoritetaan ensisijaisesti luentosarjoilla. Vaihtoehtoisesti opintojakson, tai osia siitä, voi suorittaa myös esseillä tai kirjatenteilla. Opintojakson suorituksen voi siis tehdä myös eri suoritustapoja yhdistäen, ts. esimerkiksi voi käydä kaksi luentosarjaa ja kirjoittaa yhden esseen. Mikäli opintojakson suorittaa eri suoritustapoja yhdistellen, tulee luonnollisesti huomioida, että osasuoritukset kattavat kaikki kolme tutkintovaatimuskohtaa.

Yhdistelmään voi valita vapaasti alla olevia luentosarjoja. Esheet ja kirjatentit sen sijaan tulee tehdä määrättyistä aihepiireistä, jotka ovat yleinen tieteen teoria, oikeusteorian klassikot ja kriittinen oikeusteoria. Esseetä ja kirjatenttiä ei tehdä samasta aihepiiristä. Jos siis esimerkiksi yleisestä tieteen teoriasta on jo kirjoitettu essee, tulee kirjatentti suorittaa muista aihepiireistä.

Huom! Kun kaikki kolme kokonaisuutta on suoritettu, jatko-opiskelija itse ilmoittaa niistä sähköpostilla yleisen oikeustieteen assistentille, joka huolehtii opintojakson rekisteröimisestä. Suoritukset eivät rekisteröidy automaattisesti!

Oikeusteorian oppiaineen kotisivuilla <http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/> ilmoitetaan mahdollisista muutoksista ja lisäyksistä jatkotutkintojen yleisen osan opetustietoihin. Sivuilta on myös ladattavissa mahdollinen luentosarjoilla käytettävä opetusmateriaali.

Luentosarjat. Yleisen tieteen ja oikeustieteen tieteenopin opintojakson ensisijainen ja suositeltava suorittamistapa on osallistua alla luetelluille yleisen oikeustieteen oppiaineen järjestämille luentosarjoille. Hyväksytyt suoritus edellyttää luennoille osallistumista, luentokuulustelun läpäisemistä sekä n. 8 sivun kirjoitelman kirjoittamista luentojen aihepiiristä, opettajan kanssa sovittavasta aiheesta.

Kaarlo Tuorin luentosarja kriittisestä oikeuspositivismista kl 11.1.–25.1. ma–pe klo 10–12 PIV. Luentokuulustelu ti 26.1. 10–12 PIV, uusintakuulustelu ti 9.2. klo 10–12 PIV.

Ari Hirvosen luentosarja Oikeuden moderni: renessanssista modernismiin kl 11.1.–21.1. ma–pe klo 16–18 PIV, poikkeuksellisesti. ma 11.1 ja 18.1. klo 16–20 PIV.

Panu Minkkisen luentosarja Aiheesta Valtiosääntöteoria, oikeus ja valta kl 6.4.–12.4. ma–pe klo 12–14 ja 16–18 PIV. Kuulustelu ti 7.4. klo 12–14 PIV. Uusintakuulustelu ma 19.4. klo 12–14 PIV.

Esseet. Vaihtoehtoisesti yleisen tieteen ja oikeustieteen tieteenopin opintojakson, tai osan siitä, voi suorittaa myös kirjoittamalla esseitä, joiden täsmälliset aiheet sovitaan yleisen oikeustieteen professorin kanssa. Ennen yhteydenottoa häneen opiskelijan tulee tutustua esseen laadintaa koskevaan ohjeeseen oikeusteorian kotisivuilla <http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/>. Esseet arvostellaan oikeusteorian tenttikierrosten yhteydessä, siksi palautuspäivät ovat viimeistään oikeusteorian tenttipäivinä. Esseiden aihepiirit ovat:

- 1.) Yleinen tieteen teoria
- 2.) Oikeusteorian klassikot
- 3.) Kriittinen oikeusteoria

Kirjatentti. Yleisen tieteen ja oike-

ustieteen tieteenteorian opintojakso, tai osa siitä, on mahdollista suorittaa myös kirjattenttinä. Tentittävä kirjallisuus on:

- 1.) Yleinen tieteenteoria: Mika Kiikeri ja Petri Ylikoski: Tiede tutkimuskohteena (2004) ja Risto Heiskala: Toiminta, tapa ja rakenne (2000), sekä teoksesta Hans-Georg Gadamer: Hermeneutiikka (2004) sivut 1–76 tai teoksesta Jarkko Tontti (toim.): Tulkinnasta toiseen (2005) sivut 7–81.
- 2.) Oikeusteorian klassikot: H.L.A. Hart: The Concept of Law sekä Hans Kelsen: Puhdas oikeusoppi.
- 3.) Kriittinen oikeusteoria: valitse kaksi seuraavista: Costas Douzinas ja Adam Gearey: Critical Jurisprudence – The Political Philosophy of Justice (2005), Christian Joerges, David M. Trubek (eds): Critical Legal Thought: an American-German debate (1989), Mark Kelman: A Guide to Critical Legal Studies (1987) ja Ian Ward: Introduction to Critical Legal Theory (2004)

b) Oikeustieteen teorioiden ja menetelmien opintojakso (4 op)

Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin

Dosentti **Juha-Pekka Rentto** vetää Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin -lukupiiriä, joka kestää koko lukuvuoden 2009–2010. Lukupiirissä luetaan länsimaisen filosofian klassikkoteoksia ja laaditaan alustuksia niiden pohjalta. Tarkoituksena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään oman aikamme valtio- ja oikeusteoreettista ajattelua tarkastelemalla, miten valtio ja oikeus sekä niiden välinen suhde on eri aikoina mielletty eri tyyppisissä filosofisissa teorioissa. Lukuvuoden 2009–2010 aikana liikutaan 1800-luvun vaiheilla ja käsitellään aiheita Hegelistä Marxiin, James Millistä Herbert Spenceriin ja romantiikasta sosiologisen yhteiskuntateorian syntyyn. Kokoonnutumisia on noin kerran kuussa, ja niistä sovitaan ensimmäisen tapaamisen yhteydessä. Ensimmäinen tapaaminen on ke 23.9. klo 16–20 tiedekuntahuoneessa P 545. Seminaariin voi liittyä myös kevätluku-

kauden alusta. Hyväksytyt suoritukset edellyttävät aktiivista osallistumista vähintään 20 tunnin ajan yhden lukukauden tai koko lukuvuoden aikana sekä kirjallisen työn laatimista.

Yhteiskuntateoreettisia näkökulmia oikeuteen

Dosentti **Risto Kangas** pitää seminaarimuotoisen kurssin yhteiskuntateoreettisista näkökulmista oikeuteen sl 3.11-8.12 ti klo 16-18 P545. Seminaari on jatkoa syksyn alun luontokurssille (ks. OTM-tutkinto, oikeus-sosiologia) ja muodostuu seminaarilaisten alustuksista valitsemistaan aihepiireistä ja teoksista. Seminaariin ovat tervetulleita luontokurssin suorittaneiden lisäksi myös muut sosiologisista kysymyksenasetteluista kiinnostuneet opiskelijat. Tarkemmasta aikataulusta ja ohjelmasta sovitaan ensimmäisellä tapaamiskerralla. Ilmoittautumiset sekä lyhyt kuvaus omista aihepiiriin liittyvistä kiinnostuksen kohteista ja opintovaiheesta osoitteella risto.kangas@helsinki.fi tiistaihin 27.10 mennessä.

A Theory of Rights in Practice

Yliopistonlehtori **Jarna Petman**, A Theory of Rights in Practice: the European Convention on Human Rights, kl 1.2.-3.3: ma 1.2, ke 3.2, ma 8.2, ke 10.2 klo 10-12 P674, ma 15.2. klo 10-12 PIV, ke 17.2. klo 10-12 P674, ma 22.2. ja ke 24.2. klo 10-12 PIV, ma 1.3. ja ke 3.3. klo 12-14 PIV. Hyväksytyt suoritukset edellyttävät luennoille osallistumista sekä n. 10 sivun kirjoitelman kirjoittamista luentojen aihepiiristä, opettajan kanssa sovittavasta aiheesta. Ilmoittautuminen kurssille weboodissa (20785).

We Creatures of Law

Postdoctoral Researcher **Sabine Frerichs** gives a course under the heading We Creatures of Law. Our self-understanding as legal persons is

constitutive for modern society; legal fictions thus constitute powerful social facts. But our legal nature is also culturally contingent and therefore subject to social change. How do ongoing societal transformations affect our legal personality? In this course, we will explore the social anatomy of legal persons and, thereby, crisscross the line between law and sociology. Classic conceptions will be confronted with contemporary (re-)constructions of who we are, inside and outside of law. The seminar is open to all students interested in questions at the interface of legal and social sciences (max. 20 participants).

First meeting: Mon 15.2.2010, 14–16 P669. Seminar period I (general introduction, 8 lessons): Mon 1.3. 10–12 P669, Tue 2.3. 10–12 P669, Thu 4.3. 10–12 P669, Fri 5.3. 10–12 P669. Seminar period II (individual contributions, 12–16 lessons): Mon 15.3. 10–14 P417, Tue 16.3. 10–14 P417, Wed 17.3. 10–14 P417, Thu 18.3. 10–14 P417. **Registration** by 1.2.2010 in Weboodi [code 20600].

International Law and Politics

Yliopistonlehtori **Jarna Petman**, International Law and Politics: the Helsinki School Manifesto, kl 17.3.-21.4: ke ja pe klo 10-12 (paitsi 31.3. klo 12-14) 17.-31.3. PIV, 7.-21.4. P674. Hyväksytty suoritus edellyttää luennoille osallistumista sekä n. 10 sivun kirjoitelman kirjoittamista luentojen aihepiiristä, opettajan kanssa sovittavasta aiheesta. Ilmoittautuminen kurssille weboodissa (20826).

c) Muu HOPSin mukainen toiminta (8 op)

Kohtaan voi sisällyttää esim. oikeustieteen teorioiden ja menetelmien opintojakson tai -jaksoja (ks. kohta 1.b). Erilaisia suoritus-tapoja on esitelty tarkemmin jatkotutkintojen yleismääräyksissä. Selvitys, josta käyvät ilmi kohdan suoritukset, toimitetaan tiedekunnan jatkokoulutussuunnittelijalle.

Tieteellisen kirjoittamisen kurssi (4 op)
Tutkijatohtori, dosentti Mia Korpiola järjestää kevätlukukaudella 2010 Tieteellisen kirjoittamisen kurssin (tarkemmat ajat ilmoitetaan myöhemmin). Kurssin kotisivut tulevat löytymään oikeushistorian oppiaineen verkkosivujen alta, lisäksi Jatkokoulutustilaisuuksia-verkkosivulla tulee olemaan linkki kurssin sivuille. Kurssille ilmoittautuminen tulee tapahtumaan kurssin kotisivujen kautta. Kurssilla käsitellään tieteelliseen kirjoittamiseen liittyviä kysymyksiä osin teoreettisemmasta ja osin käytännöllisemmästä näkökulmasta.

Yliopistopedagogiikka I (5 + 5 op)

Pedagoginen yliopistonlehtori Anne Haara-Muhonen vetää lukuvuonna 2009–2010 tiedekunnan henkilökunnalle, jatko-opiskelijoille ja dosenteille tarkoitetun Yliopistopedagogiikka I -kurssin. Kurssi sisältää kaksi erillistä opintojaksoa: YP 1.1 Opetus ja oppiminen yliopistossa (5 op) ja YP 1.2 Opetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi (5 op). Opintojaksot ovat erillisiä ja niistä voi suorittaa yhden tai molemmat.

Koulutuksen tavoitteena on antaa osallistujille perusvalmiudet suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa opetustaan sekä arvioida opiskelijoiden osaamista. Kurssin tavoitteena on myös pysähtyä reflektomaan opetustaan ja opettajuuttaan. Kurssin aikana perehdytään linjakkaan opetuksen periaatteisiin ja kehitetään omaa opetusta näiden periaatteiden mukaisesti sekä tutustutaan erilaisiin opetus- ja arviointimenetelmiin, näitä tarkastellaan erityisesti oikeustieteellisen opetuksen kontekstista.

YP 1.1 -opintojakson (Opetus ja oppiminen yliopistossa) kurssipäivät: 9.11., 16.11., 23.11, 30.11., 14.12. klo 9-12 ja YP 1.2. -opintojakson (Opetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi) kurssipäivät: 1.3., 5.3., 17.3., 24.3, 21.4. ja 28.4. klo 9-12/13. Ilmoittautuminen kurssille Weboodissa seuraavasti: YP 1.1 -opintojaksolle 15. – 29.10.2009 ja YP 1.2 -opintojaksolle 11.2. – 25.2.2010. Lisätietoa kurssin kotisivulla Apumatissa: <http://>

apumatti.helsinki.fi/lcms.php?am=13718-13718-1&language=1

d) Oikeusteorian seminaarit (8 op)

Ensisijaisesti tohtoriopiskelijoille suunnattuja seminaareja tulee suorittaa kaksi kappaletta eli yhteensä 8 op. Seminaareissa on läsnäolovelvollisuus. Aloitustapaamisessa läsnäolo on ehdoton edellytys seminaariin osallistumiselle, koska silloin jaetaan alustusten aiheet.

Ylipistonlehtori **Ari Hirvonen** johtaa syyslukukaudella tohtoriseminaaria aiheesta Oikeus ja moraali. Alkukokous ma 5.10. klo 16–19 P518, seminaari 25.11.–16.12. ma ja ke 16–20 P518. Ilmoittautuminen Weboodissa [koodi 20605] 1.10. mennessä

Professori **Kaarlo Tuori** johtaa kevätlukukaudella tohtoriseminaaria aiheesta Interlegality. Alkukokous ti 12.1. klo 16–18, seminaari 15.3.–26.3. ma–pe klo 16–18 P545. Ilmoittautuminen Weboodissa [koodi 20605] 10.1. mennessä.

Metodikurssi (10 op)

OTT Sampo Mielityinen vetää erityisesti lisensiaatin tutkintoa suorittaville tarkoitettun

Metodikurssin kevätlukukaudella 2010. Metodikurssi muodostaa neljän kuukauden mittaisen opiskelujakson, jolla perehdytään oikeustutkimuksen menetelmällisiin ja teoreettisiin teemoihin luentojen, oheiskirjallisuuden, omien kirjoitustöiden ja keskustelujen avulla. Kurssilla perehdytään käytännönläheisesti oikeustieteellisen tutkimuksen ja kirjoittamisen metodikysymyksiin sekä työtetään opiskelijoiden lisensiaatintutkimusten kysymyksenasettelua, teoreettisia lähtökoh- tia ja menetelmiä. Kurssi on tarkoitettu sekä tieteellistä että ammatillisesti suuntautunutta lisensiaatin tutkintoa suorittaville. Kurssi kat- taa ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin- tutkinnon teoreettiset opinnot.

Ilmoittautuminen kurssille viimeistään per- jantaina 15.1.2010 tiedekunnan verkkosi- vuilta (Opiskelu, Lomakkeet) löytyvällä lo- makkeella. Täytetty lomake lähetetään sähköpostitse Sampo Mielityiselle (sampo.mie- lityinen@haaga-helia.fi), joka myös antaa lisätietoja kurssista. Tarkemmat tiedot kurs- sin aikataulusta ja sisällöstä:
[http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/ jatko_opiskelu/METODIKURSSI.pdf](http://www.helsinki.fi/oik/tdk/opiskelu/jatko_opiskelu/METODIKURSSI.pdf)

2) Erityinen osa

Esineoikeus

a) Kuulustelut

Tentteihin kuuluu opintopisteitä vastaavassa laajuudessa kirjallisuutta. Luettavaan sivumäärään vaikuttavat tentittävän aineiston vaikeus ja kieli. Annetut kirjallisuusluettelot ovat vain esimerkkejä. Tenttivaatimuksista sekä linjavaihtoehtoista tulee aina sopia erikseen prof. Teporan kanssa.

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

A. Omistus- ja käyttöoikeus

- 1) **Paasto, P.**, Omistuskäsitteistön rakenteesta (1994)
- 2) **Kartio, L.**, Rakennuksen omistajan oikeusasemasta (1974) tai **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä (1984).
- 3) **Wirilander, J.**, Käyttöoikeudesta kiinteistöön (1980).
- 4) **Rodhe, K.**, Handbok i sakrätt (1985). Sekä jokin seuraavista:
5) **von Eyben, W.E.**, Formuerettigheder (1979 tai uudempi), **Lilleholt, K.**, Godtruervern og kreditorvern (1989 tai uudempi), **von Eyben, W.E.–Vinding-Kruse, A.**, Inledning til Formueretten (1987 tai uudempi).
- 6) **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja maksusuoja (2001).
- 7) **Kaisto, J.**, Velkojasuoja välihenkilön konkurssissa, 2004

B. Vakuusoikeus

- 1) **Tepora, J.**, Omistuksenpidätyksestä (1984) tai **Tuomisto, J.**, Omistuksenpidätys ja leasing (1988).
- 2) **Havansi, E.**, Panttioikeus osakkeeseen I (1979).
- 3) **Lilleholt, K.**, Godtruervern og kreditorvern (1989 tai uudempi) tai **Helander, B.**, Kreditsäkerhet i lös egendom (1984).
- 4) **Walín, G.**, Panträtt (1998).
- 5) **Walín, G.**, Om företagshypotek (1995).
- 6) **Tepora, J.–Takki, T.**, Factoring (1994).
- 7) **Björn, B.**, Factoring (1995).
- 8) **Millqvist, G.**, Finansiell leasing (1986).

9) **Wood, P.R.**, Comparative Law of Security and Guarantees (1995).

10) **Månsson–Andersson** (toim.), Värdepapperisering (1995).

11) **Tuomisto, J.**, Vuokranantaja ja vuokralaisen konkurssi (1991).

12) **Tytko, D.**, Grundlagen der Projektfinanzierung (1999).

13) **Tuomisto, J.**, Yrityskiinnitys (2007)

14) **Wood, P.**, Law and Practice of International Finance (2008)

C. Kirjaamisoikeus

1) **Koulu, R.**, Legaalisista kiinteistöpanettioikeuksista (1986) ja **Koulu, R.**, Irtaimen esineen omistuksen kirjaamisesta. Oikeustiede – Jurisprudentia XX (1987), s. 187–232.

2) **Tuomisto, J.**, Tyypipakosta aikaprioriteettiin (1993).

3) **Tepora, J.**, Yrityskiinnityksen suhde auto-, alus- ja ilma-aluskiinnitykseen, DL 1990 s. 587–625.

4) **Helander, B.**, Kreditsäkerhet i lös egendom (1984) ss. 531–585.

5) **Koulu, R.**, Kirjaamisesta arvo-osuusjärjestelmässä, LM 1992 s. 477–505 ja **Kaisto, J.**, Valtuutus ja arvo-osuuden luovutus (1993).

6) **Göransson, U.**, Traditionsprincipen (1985).

7) **Illum, K.**, Tinglysnig (1994)

(ii) Laudatur –arvosana (14 op)

1) **Zitting, S.**, Omistajanvaihdoksesta silmällä pitäen erityisesti lainhuudatuksen vaikutuksia (1951).

2) **Forssell, H.**, Tredjemansskyddets gränser (1976).

3) **Håstad, T.**, Sakrätt avseende lös egendom (2002).

4) **Hessler, H.**, Allmän sakrätt (1973).

5) **Braekhus, S.–Haerem, A.**, Norsk tingsrett (1964).

6) **Illum, K.**, Dansk tingsret (viim. p.).

7) **Schapp, J.**, Sachenrecht (1994).

8) **Lawson, F.H.–Rudden, B.**, The Law of Property (1993).

9) **Kaisto, J.**, ”Tiesi tai olisi pitänyt tietää” (1997).

- 10) **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja maksusuoja (2001).
 11) **Persson, A.H.**, Förbehållsklausuler (1998)
 12) **Goode, R.M.**, Legal Problems of Credit and Security (1982)
 13) **Harris, J.W.**, Property Problems From Genes to Pension Funds (1997)

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Jatkokoulutusseminaari

Prof. **Jarno Tepora** johtaa aineen jatkokoulutusseminaaria. Ensimmäinen kokoontuminen ti 22.9. klo 18–20 P 444.

Eurooppaoikeus

a) Kuulustelut

i) Cum laude abbrobatur-arvosana (10 op)

Sopimuksen mukaan valittavat teokset. Seuraavasta luettelosta on kuitenkin tentittävä yksi teos.

1. **Hartley, T. C.**, The Foundations of European Community Law, Oxford 2007.
2. **Craig, P. – de Búrca, G.**, EU Law, Text, Cases & Materials, Oxford 2008, s. 1-427.
3. **Schermers, H.G.-Waelbroeck, D.**, Judicial Protection in the European Union, Sixth edition, The Hague 2001.

ii) Laudatur-arvosana (14 op)

Aineen professorin kanssa sovittavat teokset. Seuraavasta luettelosta on tentittävä kuitenkin vähintään kaksi teosta:

1. **Anderson, D.W.K.**, References to the European Court, London 2002.
2. **Alanen, J.**, Tavaroiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa, Helsinki 2002.
3. **Arnulf, A.**, The European Union and its Court of justice, Second Edition, Oxford 2006.
4. **Barnard, C.**, The Substantive Law of the EU, The Four Freedoms, Second Edition, Oxford 2007.

5. **Barnard, C.**, EC Employment Law, Third Edition, Oxford 2006.

6. **Bengoetxea, J.**, The Legal Reasoning of the European Court of Justice, Towards a European Jurisprudence, Oxford 1993.

7. **Emiliou, N.**, The Principle of Proportionality in European Law, A Comparative Study, London 1996.

8. **Gordon, R.**, EC Law in Judicial Review, Oxford 2007.

9. **Grossot, X.**: General Principles of Community Law, Groningen 2006,

10. **Hartley, T.C.**, Constitutional Problems of the European Union, Oxford 1999.

11. **Jones, A. – Sufrin, B.**, EC Competition Law; Text, Cases and Materials, Third Edition, Gosport, 2007.

12. **Kaila, H. – Pirjatanniemi, E. – Suksi, M.**, Yksilön oikeusasema Euroopan unionissa – Individens rättställning inom Europeiska Unionen, Juhlakirja Allan Rosas, festskrift Allan Rosas, Turku, 2008.

13. **Kuoppamäki, P.**, Markkinavoiman sääntely EY:n ja Suomen kilpailuoikeudessa, Jyväskylä 2003.

14. **Nugent, N.**, The Government and Politics of the European Community, Fourth Edition, London, 1999.

15. **Ojanen, T.**, The European Way, The Structure of National Court Obligation under EC Law, Saarijärvi 1998.

16. **Oliver, P.**, Some Further Reflections on the Scope of Articles 28-30 (ex 30-36) EC, Common Market Law Review 4/1999, s. 783-806.

17. **Oliver, P.**, Free Movement of Goods in the European Community, Fourth Edition, London 2003.

18. **Peers, S.**, EU Justice and Home Affairs Law, Oxford 2006.

19. **Poiares Maduro, M.**, We, The Court, Oxford 2002.

20. **Prinssen, J.M. – Scrauwen, A.** (eds.), Direct effect, Rethinking a Classic of EC Legal Doctrine, Groningen 2002.

21. **Raitio, J.**, The Principle of Legal Certainty in EC Law, Dordrecht, 2003

22. **Slaughter A-M – Sweet A. S. – Weiler J.H.H.**, The European Courts & National Courts, Oxford 1998

23. **Snell, J.**, Goods and Services in EC Law, A Study of the Relationship Between the Freedoms, Oxford 2002.
24. **Steyger, E.**, National Traditions and European Community Law, Margarine and Marriage, Aldershot 1997.
25. **Van Bael, I.-Bellis, J-F.**, Competition Law of the European Community, The Hague 2005.
26. **Vedder, H.**, Competition Law and Environmental Protection in Europe; Towards Sustainability?, Groningen 2003.
27. **Verhoeven, A.**; The European Union in Search of a Democratic and Constitutional Theory, Kluwer, The Hague, 2002.
28. **Weiler, J.**, The Constitution of Europe, Cambridge 1999

b) Oppiaineen jatkokoulutusseminaarista ilmoitetaan tiedekunnan ja oppiaineen verkkosivuilla www.helsinki.fi/publaw/opiskelu/Eurooppaoikeus/eurooppaoik.htm.

Opiskelijoita pyydetään seuraamaan oppiaineen ilmoitustaulua ja verkkosivuja, joilla ilmoitetaan luennoista sekä muusta opetuksesta

Finanssioikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

- 1) Verotuksen historiasta seuraavat artikkelit: **Myöhänen, S.**, Verotus 5/2001 ja 3/2002 sekä **Tikka, K. S.**, Verotus 5/1990 ja 5/2000.
- 2) **Niskakangas, H.** et al, Verouudistus 2005, WSOY 2004, lukuun ottamatta lukua 13.
- 3) Seuraavat artikkelit teoksesta In memoriam **Kari S. Tikka** (2007): **Immonen, Juusela, Lehtonen, Lindencrona, Linnakangas, Lodin, Mutén, Penttilä, van Raad, Ryyänen, Rädler, Viherkenttä** ja **Wikström**.
- 4) **Rohatgi, R.**, Basic International Taxation I-II, Kluwer 2007 tai erikseen sovittava vas-

taava vieraskielinen esitys ulkomaisesta verojärjestelmästä.

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

1) Jokin vero-oikeudellinen väitöskirja, kuten **Tikka, K.S.**, Veron minimoinnista (1972), **Puronen, P.**, Lahjaverotuksen ala (1990), **Viherkenttä, T.**, Tax Incentives in Developing Countries and International Taxation (1991), **Vapaavuori, A.**, Suomeen suuntautuvien portfoliosijoitusten verokohdella (1991), **Kukkonen, M.**, Osakeyhtiön myynnin verotus (1994), **Rehbinder, M.**, Personbolag i beskattningen (1995), **Ryyänen, O.**, Förtäckt dividend i beskattningen (1996) tai Bevisning i inkomstbeskattningen (2000), **Määttä, K.**, Environmental taxes (1997), **Juanto, L.**, Valmisteverotus (1998), **Juusela, J.**, Kansainväliset sijoitukset ja verotuksen tehokkuus (1999), **Helminen, M.**, The Dividend Concept in International Tax Law: Dividend Payments between Corporate Entities (1999), **Räbinä, T.**, Vastikkeeton saanto ja luovutusvoiton verotus 2001, **Lindgren, J.**, Osakeyhtiön sukupolvivaihdoksen verotus (2001), **Pikkujämäsä, M.**, Oikeusperiaatteet ja arvonlisäverotus kiinteistöalalla (2001), **Kontkanen, E.**, Pankin verotus (2002), **Ranta-Lassila, H.**, Konsernit ja verotuksen neutraalisuus (2002), **Rother, E.**, Eurooppaoikeus ja arvonlisäverotus (2003), **Soikkeli, L.**, Luottamuskensuoja verotuksessa (2003), **Lohiniva-Kerkelä, M.**, Verosalaisuus: yksityisyyden ja luottamuksellisen liiketoimintatiedon suoja verotuksessa (2003), **Henttula, J.**, Varallisuuden arvostamisperusteista perintöverotuksessa (2005), **Saukko, P.**, Arvonlisäveroryhmät (2005), **Haapaniemi, O.**, Osakeperusteisten kannustinjärjestelmien verokohdella (2006) tai **Malmgren, M.**, Oikeushenkilön asuinvaltio verotuksessa ja yrityksen kansainvälistyminen (2008).

2) Model Tax Convention on Income and on Capital, OECD 2005 ja Siirtohinnoitteluperiaatteet monikansallisia yrityksiä ja verohallintoa varten (OECD, suom. 1997) ja **Andersson, E.-Mattsson, N.-Michelsen,**

A.-Zimmer, Fr., Det nordiska skatteavtalet med kommentarer (2. p. 1991).

3) Jokin erikseen sovittava yleisesitys kansainvälisestä vero-oikeudesta, jonkin vieraan maan verojärjestelmästä tai verotuksen harmonisoinnista, kuten **Rohatgi R.**, Basic International Taxation I-II (2007), **Jacobs, O.**, Internationale Unternehmensbesteuerung (5. p. 2002), **Tipke, K.- Lang J.**, Steuerrecht (18. p. 2005), **McDaniel, P.R.-Ault, H.J.**, Introduction to United States International Taxation (1998), tai **Terra, B.-Wattel, P.**, European Tax Law (5. p. 2008), **Van Thiel, S.**, Free Movement of Persons and Income Tax Law (2002), **Shipwright, A.-Keeling, E.**, Textbook on Revenue Law (1997), tai **Thuronyi, V.**, Comparative Tax Law (2003).

4) Perehtyminen johonkin vero-oikeuden erityisalaan yhden tai useamman erikseen sovittavan teoksen avulla, kuten (a) tuloverotus: **Ault, H. J.**, Comparative Income Taxation (1997); (b) arvonlisävero: **Völkel, D.-Karg, H.**, Umsatzsteuer (8.p 1997); (c) veropolitiikka: **Slemrod, J.**, (ed.), Tax Policy in the Real World (1999) tai **Cnossen, S.**, (ed.) Taxing Capital Income in the European Union (2000) tai **Doernberg, R.-Hinneken L.-Hellerstein W.-Jinyan L.**, Electronic Commerce and Multijurisdictional Taxation (2001).

Tutkintovaatimuksista on aina erikseen sovittava ja yllä mainittujen teosten sijasta voidaan lukea muita teoksia. Finanssihallinto-oikeutta tenttivien on sovittava erikseen kirjallisuus kokonaisuudessaan.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Esko Linnakangas** johtaa finanssioikeuden tutkijaseminaaria sl ja kl erikseen ilmoitettavina aikoina.

Hallinto-oikeus

Vastuuopettaja: Hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpää

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur –arvosana (10 op)

1) **Bohlin, A.-Warnling-Nerep, W.**, Förvaltningsrättens grunder (2004) tai **Eckhoff, T.-Smith, E.**, Forvaltningsrett (2006), tai **Graver, H-P.**, Alminnelig forvaltningsrett (1999) tai jokin muu kuulustelijan kanssa sovittu kattava pohjoismainen hallinto-oikeuden yleisesitys.

2) **Ragnemalm, H.**, Förvaltningsprocessrättens grunder (1992) tai **Graver, H P.**, Forvaltningsprocessen (1996).

3) **Laakso, S.**, Oikeudellisesta sääntelystä ja päätöksenteosta (1990) tai **Hallberg, P.**, The Rule of Law (2004).

4) Kaksi tai kolme kuulustelijan kanssa erikseen sovittavaa monografiaa, esim. **Hallberg, P.**, Hallinto oikeudellisen valituksen käyttöalasta (1978), **Huhtanen, R.**, Toimeentulotuen myöntäminen (1994), **Kons-tari, T.**, Virkamiehen ilmaisuvapaus (1986), **Mäenpää, O.**, Hallintolupa (1992), **Mäenpää, O.**, Hallintosopimus (1989), **Niemivuo, M.**, Valtio ja kunnallinen itsehallinto (1991), **Saloheimo, J.**, Hallintopakosta työsuojelun valvonnassa (1987), **Rosas, A.**, Förvaltningsklagan (1980), **Siitari-Vanne, E.**, Hallintolainkäytön tehostaminen (2005), **Suviranta, O.**, Virkamiehen ratkaisutoiminta ja Euroopan yhteisön oikeus (1996), **Syrjänen, O.**, Harkintavalta kaavoituksessa ja rakentamisessa (1999), **Tuori, K.**, Valtionhallinnon sivuelinorganisaatiosta 2 (1983), s. 1 36 ja 389 668, **Van Aerschot, P.**, Köyhät ja laki (1996), **Lehtonen, L.**, Potilaan yksityisyyden suoja (2001), **Hallila, L.**, Hallintolainkäyttömenettelyn oikeusturvatakeista (2000).

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

1) **Tiihonen, S.**, Hallitusvalta (1990) tai **Tyynilä, M.**, Senaatti (1992).

2) Kuulustelijan kanssa sovittava muu kuin pohjoismainen laaja hallinto oikeuden yleisesitys. esim. **Craig, P.**, EU Administrative Law (2006) tai **Craig, P.**, Administrative Law (1999 tai uudempi) tai **Faber, H.**, Ver-

waltungsrecht tai **Rivero, J.**, Droit administratif.

3) Kuulustelijan kanssa sovittava hallintotieteen yleisesitys, esim. **Pierson, C.**, Beyond the Welfare State? (1998) tai **Koosman, J.**, Governing as Governance (2003).

Tutkintovaatimuksista on aina erikseen sovittava ja yllä mainittujen teosten sijasta voidaan lukea muita teoksia.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Hallinto-oikeuden professori **Olli Mäenpää** johtaa hallinto-oikeuden jatkokoulutusseminaaria sl ja kl erikseen ilmoitettavina aikoina.

Kansainvälinen yksityisoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

aineen vastaavan opettajan kanssa sovittava kirjallisuus, esimerkiksi seuraavista teoksista.

- 1) **Walamies, J.**, Kansainvälinen prorogatio sopimus (1988).
- 2) **Bogdan, M.**, Svensk internationell privat och processrätt (2004).
- 3) **Kapteyn, P. J. G.–Verloren van Theemaat, P.** Introduction to the Law of the European Communities (1998).
- 4) **Liukkonen, U.**, Globalisaatio, EU ja henkilöstön osallistuminen. Tutkimus globalisaatiojuridiikasta ja eurooppaoikeudesta erityisesti rajat ylittävissä yritysjärjestelyissä (2005).

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

aineen vastaavan opettajan kanssa sovittava kirjallisuus, esimerkiksi seuraavista teoksista

- 1) **Batiffol, H.–Lagarde, P.**, Droit international privé III (1981/83).

2) **Cheshire, G.C.–North, P.M.**, Private International Law (1987 tai uudempi).

3) **Keller, M.–Siehr, K.**, Allgemeine Lehren des internationalen Privatrechts (1986).

4) **Rigaux, F.**, Droit international privé I (1977).

5) **Scoles, E.F.–Hay, P.**, Conflict of Laws (1982 tai myöhempi painos).

6) **BuureHäggglund, K.**, Irtaimiin esineisiin kohdistuvat reaali- ja henkilökohtaiset yksityisoikeuden kannalta (1978).

7) **Esko, T.**, Lainvalinta ja kansainväliset työsuhteet (1985).

8) **Jokela, H.**, Irtaimen kaupasta kansainvälisen yksityisoikeuden kannalta (1960).

9) **Mattila, H.**, Les successions agricoles et la structure de la société. Une étude de droit comparé (1979).

10) **Sundström, G.O.Z.**, Om normkollision vid fartygs sammanstötning (1975).

11) **Walamies, J.**, Tuomioistuimen yleistoimivalta siviiliprosessissa (1982).

12) **Kurkela, M.**, Pankkitakaukset kansainvälisessä kaupassa (1993).

13) **Liukkonen, U.**, The Role of Mandatory Rules in International Labour Law – A Comparative Study in the Conflict of Laws (2004).

14) **Liukkonen, U.**, Cross-Border Services and Choice of Law – A Comparative Study of the European Approach (2006).

Kansainvälinen oikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

- 1) **Evans, Malcolm D. (ed.)**, International Law, 2. painos (Oxford University Press 2006);
- 2) yksi tai useampi seuraavista teoksista:
Amerasinghe, C. F., Principles of the Institutional Law of International Organizations (Cambridge University Press 1996);
Anghie, Anthony, Imperialism, Sovereignty and the Making of International Law (Cambridge University Press 2005);
Aro, Miia & Petman, Jarna, Voimankä-

tön oikeuttaminen ja sotilaallisten järjestelmien muutokset Euroopassa ja Suomessa (Erik Castrén -instituutti/HY 1999);

Birnie, Patricia & Boyle, Alan, International Law and the Environment, 2. painos (Oxford University Press 2002);

Björklund, Martin & Puustinen Seppo (toimittaneet), Maailman kauppajärjestö WTO (Taloustieto 2006);

Cassese, Antonio, International Criminal Law (Oxford University Press 2003);

Charlesworth, Hilary & Chinkin, Christine, The boundaries of international law: a feminist analysis (Manchester, MUP 2000);

Chayes, Abram & Handler Chayes, Antonia, The new sovereignty: compliance with international regulatory instruments (Cambridge MA, Harvard UP 1995);

Chinkin, Christine, Third Parties in International Law (Oxford University Press 1993);

Craven, Matthew, The Decolonization of International Law: State Succession and the Law of treaties (Oxford University Press 2007)

Guzman, Andrew T., How International Law Works (Oxford University Press 2008);

Klabbers, Jan, The concept of treaty in international law (The Hague, Kluwer 1996);

Korhonen, Outi & Gras, Jutta & Creutz, Katja, International post-conflict situations (Erik Castrén -instituutti/HY 2006);

Koskenniemi, Martti, From Apology to Utopia: the structure of international legal argument (Cambridge University Press 2005)

Marks, Susan, The Riddle of All Constitutions. International Law, Democracy and the Critique of Ideology (Oxford University Press 2000);

Marks, Susan & Clapham, Andrew, International Human Rights Lexicon (Oxford University Press 2005);

Matsushita, Mitsuo & Schoenbaum, Thomas J. & Mavroidis, Petros C., The World Trade Organization: Law, Practice, and Policy (2. painos, Oxford University Press 2006);

Mièville, China, Between Equal Rights: A Marxist Theory of International Law (Haymarket Books 2006);

Roth, Brad R., Governmental Illegitimacy in International Law (Oxford, Clarendon Press 1999);

Study Group of the International Law Commission (Finalized by Martti Koskenniemi): Fragmentation of International Law (Erik Castrén -instituutti/HY 2007)

Kohtien 1 ja 2 teosten yhteisen sivumäärän tulee olla vähintään 1 400 sivua. (Sivumäärää laskettaessa ei oteta huomioon hakemistoa, sisällysluetteloa tai liitesivuja.) **HUOM! TENTTIÄ EI SAA JAKAA.**

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

Seuraavista teoksista neljä tai useampia siten, että teosten yhteinen sivumäärä on n. 1 700 sivua.

Allott, Philip, Eunomia: New Order for a New World (1990 tai uudempi painos);

Bartelson, Jens, A Genealogy of Sovereignty (1995); **Carr, E.H.**, The Twenty Years' Crisis 1919-1939 (1939);

Carty, Anthony, The Decay of International Law (1986);

Chimni, B. S., International Law and World Order: A Critique of Contemporary Approaches (1993);

Kelsen, Hans, Principles of International Law (1. painos 1952, 2. painos 1966);

Kennedy, David, International Legal Structures (1987);

Kennedy, David, The Dark Sides of Virtue: Reassessing International Humanitarianism (2005);

Klabbers, Jan, An Introduction to International Institutional Law (2002);

Knop, Karen, Diversity and Self-Determination in International Law (2002);

Korhonen, Outi, International Law Situated (2000);

Koskenniemi, Martti, The Gentle Civilizer of Nations: The Rise and Fall of International Law 1870-1960 (2002);

Kratochwil, Friedrich, Rules, Norms and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs (1989);

Lauterpacht, Hersch, The Function of Law in the International Community (1966 tai muu painos);

Lauterpacht, Hersch, The Development of International Law by the International Court (1958 tai

muu painos); **Morgenthau, Hans**, Politics among Nations (toinen tai myöhäisempi painos); **Nardin, Terry**, Law, Morality and the Relations of States (1983); **Onuf, Nicholas G.**, World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations (1989); **Orford, Anne (ed.)**, International Law and its Others (2006); **Rajagopal, Balakrishnan**, International Law from Below. Development, Social Movements and Third World Resistance (2003); **Riles, Annelise**, The Network Inside Out (2000); **Rittich, Kerry**, Recharacterizing Restructuring: Law Distribution and Gender in Market Reform (2002); **Sell, Susan**, Private Power, Public Law: The Globalization of Intellectual Property Rights (2003); **Simpson, Gerry**, Great Powers and Outlaw States: unequal sovereigns in the international legal order (2004); **Slaughter, Anne-Marie**, A New World Order (2004); **Walzer, Michael**, Just and Unjust Wars (1977 tai uudempi painos)

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Jatkokoulutusseminaarin kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Kauppaoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

Tutkintovaatimuksista voidaan aina myös sopia erikseen kuulustelun vastaanottavan opettajan kanssa. Opiskelijan, joka on jo suorittanut opinto-oppaassa mainittuja teoksia opintojen aiemmassa vaiheessa, tulee aina sopia korvaavista teoksista.

Yhteisöoikeus

1) **Talbot, Lorraine**: Critical Company Law (Routledge Cavendish 2007), 281 sivua + lakiteksti

2) **Jensen, Michael J**: Value Maximization,

Stakeholder Theory, and Corporate Objective Function. Journal of Applied Corporate Finance 2001, No. 3, p. 8-21, **Jensen, Michael J.–Meckling, William H.**: Theory of the Firm. Managerial Behaviour, Agency Cost and Ownership Structure. Journal of Financial Economics 1976, s. 305-360, **Easterbrook, Frank H.–Fischel, Daniel R.**: Contract and Fiduciary Duty. The Journal of Law and Economics 1993, s. 424-446 sekä **Villa, Seppo**: Creditor Protection and the Application of the Solvency and Balance Sheet Tests under the Company Laws of Finland and New Zealand. Nordic Journal Commercial Law 1/2008. Saatavilla: <http://www.njcl.utu.fi/>.

3) **Tully, Stephen (ed.)**: Research Handbook on Corporate Legal Responsibility. Cornwall 2005, osat I- III (eli s. 3-313) tai **Stiglitz, Joseph E**: Making Globalization Work. First published as a Norton paperback, New York 2007.

4) **Mähönen, Jukka**: Tulo ja pääoma, 2001.

Immateriaalioikeus

1) **Domeij**, Patentavtalsrätt (2003) tai **Rosén**, Upphovsrättens avtal (2006) s. 1-329 tai **Vapaavuori**, Yrityssalaisuudet ja salassapitosopimukset (2005).

2) **Wessman**, Varumärkeskonflikter (2002)

3) **Tritton**, Intellectual Property in Europe (2006) (s. 1-500) tai **Ganea–Pattloch–Heath, C.** Intellectual Property Law in China (2005) sekä joku seuraavasta **Heath**, Intellectual Property in Asia (2003) tai **Heath**, Legal Rules on Technology Transfer in Asia (2002) taikka taikka, **Drexl (toim.)** Research Handbook on Intellectual Property and Competition Law. (2008)

4) **Wilkof, N.–Burkitt**, Trade Mark Licensing (2005) (s. 1-432) tai **Phillips**, Trade Mark Use (2005) tai **Ghidini**: Intellectual Property and Competition Law (2006) tai **Byrne–Bratney**, Licensing Technology (2005) (s. 1-404) taikka **Monotti–Ricketson**, Universities and Intellectual Property (2003).

Markkinaoikeus

- 1) **Määttä, K.**, Uusi kilpailunrajoituslaki (2004).
- 2) **Palm, J.**, Yritysosotot ja määräysvalta-markkinat (2005) *tai* **Bernitz, U.**, Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare (1993) *tai* **Mentula, A.**, Kartellit Suomen ja EY:n kilpailuoikeudessa (2002).
- 3) **Kuoppamäki, P.**, Markkinavoiman sääntely EY:n ja Suomen kilpailuoikeudessa (2003) s. 435–1280.
- 4) **Anttila, T.**, Pankki, riskit ja sääntely (1996) *tai* **Rudanko, M.**, Arvopaperimarkkinat ja siviilioikeus (1998).

Kuluttajaoikeus

- 1) **Micklitz, H.–Reich, N.–Rott, P.**, Understanding EU Consumer Law (2008)
- 2) **Wilhelmsson, T.–Kaukonen, K. (toim.)**, Euroopan integraatio ja sosiaalinen sopimusoikeus (1993), *tai* **Wilhelmsson, T.**, Social Contract Law and European Integration (1995).
- 3) **Viitanen, K.**, Lautakuntamenettely kuluttajariitojen ratkaisukeinona (2003), s. 1-225, 393-402 ja 461-553 *tai* **Nybergh, F.**, Rätten till tjänster i informations- och kredit-samhället – en rättsdogmatisk undersökning om tillgången till infrastrukturen för handeln, särskilt banktjänster (2004) *tai* **Bärlund, J.**, Reklamation i konsumentavtal (2002).
- 4) **Radeideh, M.**, Fair Trading in EC law (2005)

(ii) Laudatur-arvosana (14 op)

Tutkintovaatimuksista voidaan aina myös sopia erikseen kuulustelun vastaanottavan opettajan kanssa. Opiskelijan, joka on jo suorittanut opinto-oppaassa mainittuja teoksia opintojen aiemmassa vaiheessa, kuten perustutkinnon täydentävissä opinnoissa, tulee aina sopia korvaavista teoksista.

Yhteisöoikeus

- 1) **Davis, Paul L.**: Gower and Davies' Principles of Modern Company Law. 2003.
- 2) **Dine, Janet**: The Governance of Corporate Groups, 2000.
- 3) **Hart, Oliver**: Contracts and Financial Structure, 1995.
- 4) **Mähönen, Jukka**: Osakeyhtiön taloudellinen raportointi ja tilintarkastus, 2009.
- 5) **Kaisanlahti, Timo**, Sidosryhmät ja riski pörssi-yhtiössä, 1999.

Immateriaalioikeus

- 1) **Cornish, W.–Llewellyn, D.**, Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights (2003) *tai* **Tritton, G.**, Intellectual Property in Europa (2002) tai uudempi painos *tai* **Bentley, L.–Sherman, B.**, Intellectual Property (2004) tai uudempi painos.
- 2) **Koktvedgaard, M.**, Immaterialretspositioner (1995) *tai* **Godenhielm, B.**, Patentskyddets omfattning i europeisk och nordisk rätt (1994) *tai* **Domeij, B.**, Läkemedelspatent (1998) *tai* **Westerlund, Li**: Biotech Patents *tai* **Ryberg, B.**, Beskyttelsesområdet i dansk patentret (2002)
- 3) **Oesch, R.**, Oikeus valokuvaan (1993) ja S:a, Det reformerade skyddet av fotografier, NIR 1996, s. 392-405, *tai* **Salokannel M.**: Ownership of Rights in Audiovisual Productions (1997) *tai* **Palm, J.**: Tavaramerkki, kilpailu ja alkuperä (2002) *tai* **Wessman**, Varumärkeskonflikter (2002) *tai* **Sorvari, K.**: Vastuu tekijänoikeuden loukkauksesta (2005).
- 4) **Davison, M.**, Legal Protection of Databases (2003) *tai* **Virtanen, P.**, Database Rights in Safe European Home: the Path to More Rigorous Protection of Information (2005).

Markkinaoikeus

- 1) **Goyder, D. G.**, EC Competition Law (4. ed., 2003) *tai* **Whish, R.**, Competition Law,

(5. ed., 2003), s. 1–48, 79–304, 453–582, 779–880 tai **Faull, J.–Nikpay, A.** (ed), *The EC Law of Competition*. (1999).

2) **Bishop, S.–Walker, M.**, *The Economics of EC Competition Law: Concepts, Application and Measurement* (2nd ed., 2002) s. 1–313 tai **Motta, M.**, *Competition Policy and Theory* (2004) s. 1–532 (ei tähdellä merkityjä jaksoja).

3) **Bernitz, U.**, *Otillbörlig konkurrens mellan näringsidkare* (1993) tai **Rahnasto, I.**, *Intellectual Property Rights, external effects and anti-trust law. Leveraging IPRs in the communications industry* (2003) tai **Kaulamo, K.**, *Probleme des finnischen Wettbewerbs- und Marketingrechts* (2004) tai **Virtanen, P.**, *Määrävän markkina-aseman kontrollointi* (2001).

4) **Gerber, D.**, *Law and Competition in Twentieth Century Europe: Protecting Prometheus* (1998).

Kuluttajaoikeus

1) **Wilhelmsson, T.**, *Twelve essays on Consumer Law and Policy* (1996).

2) **Rickett, C.–Telfer, T.** (toim.), *International Perspectives on Consumers' Access to Justice* (2003) tai **Wilhelmsson, T.–Tuominen, S.–Tuomola, H.**, *Consumer Law in the Information Society* (2001).

3) **Lindblom, P.**, *Grupptalan i Sverige* (2008), s. 1–283.

4) **Howells, G.–Weatherill, S.**, *Consumer Protection Law* (2005)

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Prof. **Seppo Villa** johtaa yhtiöoikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kustakin seminaaritulaisuudesta ilmoitetaan erikseen ilmoitustaululla ja sähköisellä postituslistalla oleville henkilöille. (Ilmoittautukaa ystävällisesti osanottajiksi postituslistan laatimista varten). Ensimmäinen seminaari pidetään ke 23.9. / to 24.9.2009.

Prof. **Heikki Halila** johtaa säätiöoikeuden tutkijaseminaaria. Ensimmäinen kokoontu-

minen on 14.9.2009 klo 18–20 salissa P 444.

Prof. **Rainer Oesch** johtaa immateriaali-oikeuden jatkokoulutusseminaaria kuukausittain jatkuvana. Ajasta ja paikasta ilmoitetaan postituslistalla oleville sekä ilmoitustaululla.

Lääkintä- ja bio-oikeus

a) Cum laude approbatur ja laudatur -kuulustelut ja niihin luettava kirjallisuus sovitaan erikseen opettajan kanssa. Cum laude approbatur -tentissä on yhteensä n. 1 500 sivua, 10 op. Laudatur-arvosanan laajuus on 14 op. Luettavaan kirjallisuuteen sisällytetään alan kotimaisia väitöskirjoja, yleisesityksiä ja monografioita sekä keskeisiä ulkomaisia yleisesityksiä ja monografioita, joita seuraavassa luutellaan esimerkinomaisesti. Kirjallisuuden vaihtoehtoista suoritustavoista voi neuvotella professorin kanssa.

Kotimaisia aineen väitöskirjoja, monografioita ja yleisesityksiä:

Burrell, R., Naisia ja sikiöitä (2003); **Kauppi, A.**, Potilas ja poliisin tiedonhankinta (2007); **Lehtonen, L.**, Potilaan yksityisyyden suoja (2001); **Lehtonen, L.**, Terveydenhuollon ammattihenkilön salassapitovelvollisuus (2003); **Lötjönen, S.**, Lääketieteellinen tutkimus ihmisillä (2004); **Meincke, N.**, Geenitestit (2001); **Mäki-Petäjä-Leinonen, A.**, Dementoituvan henkilön oikeudellinen asema (2003); **Paaso, I.**, Potilaan tiedonsaantioikeus terveydenhuollossa (2001); **Pahlman, I.**, Potilaan itsemääräämisoikeus (2003); **Palonen, R., Nio, A. & Mustajoki, P.**, Potilas- ja lääkevahingot (2005); **Wagner-Prenner, M.**, Syyntakeisuus ja mielentila (2000).

Ulkomaisia yleisesityksiä ja monografioita: **Beyleveld, D. & Brownsword, R.**, *Human Dignity in Bioethics and Biolaw* (Oxford University Press 2002); **Beyleveld, D. & Brownsword, R.**, *Consent in the Law* (Prentice Hall 2007); **Beyleveld, D., Townsend, P. & Wright, J.**, *Research Ethics*

Committees, Data Protection and Medical Research in European Countries (Ashgate 2005); **Bovenberg, J. A.**, Property Rights in Blood, Genes & Data: Naturally Yours? (Brill Academic Publishers 2005); **Cook, R.J., Dickens, B.M. & Fathalla, M.F.**, Reproductive Health and Human Rights (Clarendon Press 2003); **Dahl Rendtorff, J. & Kemp, P.**, Basic Ethical Principles in European Bioethics and Law, Vol. I-II (Centre for Ethics and Law, Copenhagen 2000); **Dolgin, J.L. & Shepherd, L.L.**, Bioethics and the Law (Aspen Publishers 2005); **Francioni, F.** (ed.), Biotechnologies and International Human Rights (Hart Publishing 2007); **Gevers, J.K.M., Hondius, E.H. & Hubben, J.H.** (eds.), Health Law, Human Rights and the Biomedicine Convention (Martinus Nijhoff Publishers 2005); **Glanon, W.**, Biomedical Ethics (Oxford University Press 2005); **Grubb, A. & Laing, J.** (eds.), Principles of Medical Law (Oxford University Press 2004); **Harris, J.** (ed.), Bioethics (Oxford University Press 2001); **Herring, J.**, Medical Law and Ethics (Oxford University Press 2006); **Kass, L.**, Human Cloning and Human Dignity: The Report of the President's Council on Bioethics (Public Affairs 2002); **Kuhse, H. & Singer, P.** (eds.), Bioethics (Blackwell 1999); **Mason, J. K. & Laurie, G. T.**, Mason & McCall Smith's Law and Medical Ethics (7th ed., Oxford University Press 2006); **Menikoff, J.**, Law and Bioethics (Georgetown University Press 2001); **Michalowski, S.**, Medical Confidentiality and Crime (Ashgate 2003); **Montgomery, J.**, Health Care Law (2nd ed., Oxford University Press 2003); **Pattinson, S. D.**, Medical Law and Ethics (Sweet & Maxwell 2006); **Rynning, E.**, Samtycke till medicinsk vård och behandling (Iustus Förlag 1994); **Solter, D.** et al., Embryo Research in Pluralistic Europe (Springer 2004); **Syse, A.**, Pasientrettighetsloven med kommentarer (Oslo 2004); **Westerlund, L.**, Biotech Patents: Equivalency and Exclusions Under European and U.S. Patent Law (Springer 2002); **Wolk, S.** (red.), Biobanksrätt (Studentlitteratur 2003).

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Raimo Lahti** johtaa lääkintä- ja biooikeuden jatkokoulutusseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen (mm. aineen verkkosivulla).

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

1) **Westerlund, S.**, Miljörättsliga grundfrågor 2.0 (2003) tai **Ebbesson, J.**, Compatibility of international and national environmental law (1996).

2) **Hollo, E.J.**, Pilaamiskiellon sisältö vesilain mukaan (1976) tai **Vihervuori, P.**, Viranomaisen

asianosaispuhevallasta vesiasioissa (1981).

3) **Herler, C.**, Markföreningensansvaret (2008) tai **Kuusiniemi, K.**, Ympäristönsuojelu ja immisioajattelu (1992) tai **Utter, R.**, Normativ miljökvalitet (2007).

4) **Kloepfer, M.**, Umweltrecht s. 1 – 530 (vain korpusteksti) (2004) tai **Prieur, M.**, Droit de l'environnement (2000) tai **Bell, S.-McGillivray**, Environmental Law, 6th edition (2005) s. 45 400.

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

1) **Ekroos, A.**, Kauneus ja rumuus ympäristöoikeudessa (1995) tai **Tolvanen, JP.**, Maankäytön luonnonsuojelullinen sääntely (1998) tai **Salila, J.**, Metsäalueen oikeudellisesta asemasta (2005).

2) **Kuusiniemi, K.**, Ympäristönsuojelu ja immisioajattelu (1992) tai **Määttä T.**, Maanomistusoikeus (1999).

3) **Hollo, E.J.**, Pilaamiskiellon sisältö vesilain mukaan (1976) tai **Vihervuori, P.**, Viranomaisen asianosaispuhevallasta vesiasioissa (1981).

4) **Westerlund, S.**, En hållbar rättsordning (1997) tai **Kuokkanen, T.**, International Law and the Environment. Variations on a Theme (2002)

5) **Kloepfer, M.**, Umweltrecht s. 1 – 530 (vain korpusteksti) (2004) tai **Prieur, M.**, Droit de l'environnement (2000) tai **Bell, S.–McGillivray**, Environmental Law, 6th edition (2005) s. 45–400.

Laudaturarvosanan tutkintovaatimuksiin kuuluu lisäksi kaksi erikseen sovittavaa teosta

Oikeushistoria

1 b) Oikeushistorian teorit ja menetelmät (4 op)

1) **Kekkonen, J.**: ”Oikeudellisen muutoksen tutkimisesta – minun metodini”, *Minun metodini* (toim. J. Häyhä) ja **Kotkas, T.**: ”Kolme näkökulmaa oikeushistorian tutkimukseen”, *Oikeus* 1999:4. sekä

Kalela, J., Historiantutkimus ja historia tai **Peltonen, M.**, Mikrohistoriasta tai **Heikkinen, A.**, Ihminen historian rakenteissa tai **Kalela, J.**, Aika, historia ja yleisö (ei aikaisemmin tentittyä).

2) **Tosh, J.**, The Pursuit of History tai **Heikkinen, A.**, Menneisyyttä rakentamassa tai **Kalela, J.**, Historian tutkimusprosessi tai **Heikkinen, A.**, Historiantutkimuksen päämäärät ja menetelmät tai **Ylikangas, H.**, Oikeushistoriasta ja sen tutkimisesta tai **Autio – Katajala-Peltomaa – Vuolanne** (toim.): Historioitsijan arki ja tutkimuksen prosessi.

2 a) Pääaineen opintoja täydentävä tai sen lähiaineen cum laude approbatur -opintojakso (10 op)

1) **Nelken, D.**, Comparing Legal Cultures (1996) tai **Gessner, V.**, - **Hoeland, A.**, - **Varga, C.**, (eds), European Legal Cultures (1996).

2) Vapaavalintaisesti yksi seuraavista (ei aiemmin tentittyä): **Van Caenegem, R. C.**, A Historical Introduction to Western Constitutional Law (1995) tai **Wieacker, F.**, A History of Private Law in Europe (1995) tai

Horwitz, M. J., The Transformation of American Law, 1870–1960, The Crisis of Legal Orthodoxy (1992).

3) **Spierenburg, P.**, The Broken Spell. A Cultural and Anthropological History of Preindustrial Europe (1991).

4) Vähintään kaksi aineen professorin kanssa erikseen sovittavaa koti tai ulkomaista monografiaa.

Pääaineen cum laude approbatur -opintojakso (10 op)

1) **Kalela, J.**, Historiantutkimus ja historia (2000)

2) **Robinson – Fergus – Gordon**, An Introduction to European Legal History (3. painos 2001)

3)–5) Erikseen sovittava, kunkin osallistujan omaan tutkielma-aiheeseen liittyvä teos tai yhdistelmä artikkeliaineistoa.

2 b) Pääaineen laudatur-opintojakso (14 op)

1) **Tiihonen, S.**, Herruus 1 tai Herruus 2

2) **Kangas, U.** (toim.), Oikeustieteen historia Suomessa 1900–2000 tai **Suomen tieteen historia 2**.

3) Vähintään neljä aineen professorin kanssa erikseen sovittavaa koti tai ulkomaista monografiaa.

2 c) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Jukka Kekkonen** johtaa oikeushistorian jatkokoulutusseminaaria. Seminaarin ohjelmasta tiedotetaan erikseen oppiaineen jatkokoulutussivuilla.

1 d) Oikeusteorian seminaarien sijaan valittavissa oleva kirjallisuuskuulustelu Oikeustieteen, erityisesti oikeushistorian, teorit ja menetelmät (cum laude approbatur) (10 op)

1) Yksi seuraavista: **Jenkins, K.**, Why History? tai **Skopcol, T.** (toim.): Vision and Method in Historical Sociology tai **Burke, P.**, History and Social Theory tai **Burke, P.** (toim.), New Perspectives on Historical Writing.

2) Yksi seuraavista kokonaisuuksista: **Barraclough, G.**, Oman ajan historian suuntaviivoja sekä **Carr, E. H.**: Mitä historia on tai **Renvall, P.**, Nykyaajan historiantutkimus.

3) Yksi seuraavista (ei aikaisemmin tentitetyjä): **Ylikangas, H.**, Puukkojunkkarit tai **Ylikangas, H.**, Nuijasota tai **Ylikangas, H.**, Tie Tampereelle tai **Ylikangas, H.**, Körttiläiset tuomiolla tai **Heikkinen, A.**, Kirveskansan elämää tai **Heikkinen, A.**, Kirveskansan murros tai **Heikkinen, A.**, Kirveskansan kansakunta.

4) Kaksi seuraavista: **Le Roy Ladurie, E.**, Karnevaalit tai **Le Roy Ladurie, E.**, Montaillou tai **Foucault, M.**, Tarkkailla ja rangaista tai **Davis, N. Z.**: Pardon Tales and Their Tellers sekä The Return of Martin Guerre (tai sama suomeksi) tai **Levi, G.**, Aineeton perintö tai **Ginzburg, C.** Johtolankoja tai **Ginzburg, C.**, The Cheese and the Worms tai **Thompson, E. P.**, Herrojen valta ja rahvaan kulttuuri tai **Anderson, P.**, Lineages of the Absolutist State (sovittavin osin).

Oikeussosiologia

Oikeussosiologiassa ei voi tehdä jatko-opintoja lukuvuonna 2009–2010.

Oikeustaloustiede

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

1) **Friedman, David D.**: Law's Order. (2001) (344 s.)

2) **Posner Richard A.**, Economic Analysis of Law (1992 tai uudempi) (722 s.) tai **Cooter R.–Ulen T.**, Law and Economics (1996) (481 s.) ja **Dnes, A.W.**, The Economics of Law (1996) (200 s.).

3) Oikeustaloustieteellinen väitöskirja Suomesta mm. **NysténHaarala, Soili**, The longterm contract: contract law and contracting (1998) (325 s.), **Halme, L.**, Pankki-

sääntely ja valvonta (1999) (560 s.) tai **Kaisanlahti, T.**, Sidosryhmät ja riski pörssi-yhtiössä (1999) - artikkeleinen (159 s. + 159 s.) tai **Määttä, K.**, Environmental Taxes (1997) (363 s.) tai **Timonen, P.**, Määräysvalta, hinta ja markkinavoima (1997) (359 s.).

4) **Määttä Kalle**, Taloustiede kotimaisessa lainvalmistelussa (2008)

Vaihtoehtoiset opintosuoritustavat: Tutkijan on mahdollista ottaa soveltuvin osin osaa oppiaineessa järjestettävään täydentävien opintojen opintokokonaisuuksiin, mikäli näitä opintoja ei sisälly aiempaan tutkintoon. Näistä ja muista vaihtoehtoisista suoritusvoista on sovittava erikseen.

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

1) **Varian, Hal R.**, Intermediate microeconomics: a modern approach (1996) (650 s.) tai vastaava teos.

2) **Miceli, Thomas J.**, Economics of the law (1997) (236 s.) tai **Mattei, Ugo**, Comparative law and economics (1997) (266 s.)

3) Artikkelikokoelma oikeustaloustieteen klassikoita.

Gary S. Becker, Crime and punishment: an economic approach. Journal of political economy (1968), s. 169-217. **Akerlof, George**, The market for lemons: qualitative uncertainty and the market mechanism, 84 Quarterly Journal of Economics (1970), s. 488-500. **Coase, Ronald**, The problem of social cost, The Journal of law & economics (1960), s. 1-44. **Louis Kaplaw–Steven Shavell**, Property rules versus liability rules: an economic analysis, Harvard law review (1996), s. 713-790.

4) Lisäksi laajuudeltaan noin 3 opintoviikon kokonaisuus opettajan kanssa sovittavaa kirjallisuutta, joka soveltuu tutkijan omaan tutkimusalueeseen.

Vaihtoehtoiset opintosuoritustavat: Tutkijan on mahdollista ottaa soveltuvin osin osaa oppiaineessa järjestettävään täydentävien opintojen opintokokonaisuuksiin, mikäli näitä opintoja ei sisälly aiempaan tutkintoon.

Näistä ja muista vaihtoehtoisista suoritustavoista on sovittava erikseen.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari ja metodiopetus

Prof. **Matti Heimonen** johtaa oikeustaloustieteen jatkokoulutusseminaaria. Alkukokous, jossa päätetään mm. aikatauluista, pidetään syyslukukaudella tiistaina 16.09. klo. 17–20 P518. Seminaarin materiaalinhallintaan käytetään sähköpostia.

Oikeusteoria

Tutkintovaatimuksista tulee sopia aineen opettajan kanssa.

a) Sopimuksen mukaan cum laude approbatur-arvosanaa varten noin 1400 sivua (10 op) ja laudatur-arvosanaa varten noin 1700 sivua teoksista (14 op), joita ei ole aikaisemmin suoritettu, esimerkiksi:

Aulis Aarnio, *The Rational As Reasonable* (1987), **Carlos E. Alchourron & Eugenio Bulygin**, *Normative Systems* (1971), **Robert Alexy**, *Theorie der juristischen Argumentation : die Theorie des rationalen Diskurses als Theorie der juristischen Begründung* (1983) tai *A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Argumentation* (1989), **James Boyd-White**, *Heraclitus Bow: Essays on the Rhetoric and Poetics of Law* (1985), **Otto Brusiin**, *Tuomarin harkinta normien puuttuessa* (1938), **Costas Douzinas** et al. (toim.), *Postmodern Jurisprudence* (1991), **Dworkin, Ronald**, *Taking Rights Seriously* (1977), *Matter of Principle* (1985), *Law's Empire* (1986), **Torsten Eekhof**, *Rettskildelaere* (1971), **Lars D. Eriksson**, *Kritik, moral och rätt* (1992), **Joel Feinberg & Hyman Gross**, (toim.), *Philosophy of Law* (uusin laitos), **Peter Goodrich**, *Oedipus Rex* (1995), **Håkan Gustafsson**, *Rättens polyvalens* (2002), **H.L.A. Hart**, *The Concept of Law* (2.p., 1994), **Markku Helin**, *Lainoppi ja metafysiikka* (1988), **Ari Hirvonen**, *Oikeuden käynti.*

Antigonen laki ja oikea oikeus (2000), **Arthur Kaufmann**, *Grundprobleme der Rechtsphilosophie* (1994), **Hans Kelsen**, *Reine Rechtslehre*. 2.p. (1960), **Duncan Kennedy**, *A Critique of Adjudication {fin de siècle}* (1997), **Eerik Lagerspetz**, *Opposite Mirrors* (1995), **Karl Larenz**, *Methodenlehre der Rechtswissenschaft* (4. p. 1979), **Neil MacCormick**, *Legal Reasoning and Legal Theory* (1978), *Questioning Sovereignty: law, state and nation in the European commonwealth* (1999), *Rhetoric and the rule of law : a theory of legal reasoning* (2005), *Institutions of Law: An Essay in Legal Theory* (2007), **Panu Minkkinen**, *Thinking without Desire* (1999), *Sovereignty, Knowledge, Law* (2009), **Matti I. Niemi**, *Päämäärien valtakunta* (1996), **Satu Paasilehto**, *Constellations. A New Approach to Legal Culture and European Integration of Private Law* (2002), **Aleksander Peczenik**, *Rätten och förnuftet* (1988), **Juha-Pekka Rentto**, *Prudentia iuris. The Art of the Good and the Just* (1988), **Alf Ross**, *Om rett og rettsfaerdighet* (1953) (*On Law and Justice*, 1958), **Carl Schmitt**, *Poliittinen teologia* (1997), **Raimo Siltala**, *A Theory of Precedent* (2000), **Raimo Siltala**, *Oikeustieteen tie-teoria* (2003), **Raimo Siltala**, *Oikeudellinen tulkintateoria*, **Hannu Tolonen**, *Oikeuden kaleidoskooppi – kirjoituksia oikeudesta ja sen historiasta* (2008), **Jarkko Tontti**, *Right and Prejudice. Prolegomena to a Hermeneutical Philosophy of Law* (2004).

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

c) Väitöskirja (suosituslaajuus 250–300 sivua)

Perhe- ja jäämistöoikeus

Linjavalinnasta ja tenttikirjallisuudesta on sovittava erikseen aineen professorin kanssa. Cum laude approbatur -arvosanan tentin laajuus on 1000–1400 sivua (10 op) tentittävien kirjojen kielestä riippuen. Laudatur-arvosanan tentin laajuus on vastaavin perusteiden 1500–1950 sivua (14 op).

A. Perintö- ja testamenttioikeus

Aarnio, A., Perillisen oikeusasemasta (1967).
Aarnio, A., Kysymyksiä testamenttioikeuden alalta (1969)
Arnholt, C.J., Arveretten (4.p. 1980)
Augdall, P.–Hambro, P.E., Arveloven med kommentarer (1985).
Bailey, S.J., The Law of Wills (7.p. 1973).
Brox, H., Erbrecht (uusien painos).
Clark–Ross Martyn., Theobald on Wills (1993)
Danielsen, S., Arveloven (1997)
Dukemienier– Johansson., Wills, Trusts, and Estates (2000)
Finch–Masson–Wallis–Hayes., Wills, Inheritance and Families (1996)
Kangas, U., Lahja (1993).
Kangas, U., Lesken oikeudellinen asema (1982).
Kralik, W., Das Erbrecht (1983).
Lødrup, P., Arverett. 4. utgave (1999).
Lohi, T.: Ennakkoperinnöstä (1999)
Lohi, T., Vastuu kuolleen henkilön velasta I (1998).
Mellows, A.R., The Law of Succession (uusien painos)
Nørgaard, I.–Nørgaard, J.–Vesterdorf, P.: Arveret (1998)
Parry and Clark, The Law of Succession (11.p. 2002).
Ross., Inheritance Act claims (2000)
Saarenpää, A., Perintö ja jäämistö (1994).
Saarenpää, A., Tasajaon periaate (1980).
Schmidt, T.S., (red) Arveret (2.p. 1991) tai osia teoksesta.
Sherrin–Barlow–Wallington: William’s Law relating to Wills (1987)
Taksøe-Jensen, F., Person-, Familie- og Arveret (1997).
Taksøe-Jensen, F.: Arveretten (1996)
Taksøe-Jensen, T., Testamenter (2002)
von Lübtow, U., Erbrecht (1971).
Walén, G., Kommentar till Ärvdabalken. Del I (2000) ja Del II (1993).
Ylöstalo, M., Testamentin moitteesta (1953)
Ylöstalo, M., Testamentin tulkinnasta (1954).

B. Avioliitto-oikeus

Agell, A., Samboende utan äktenskap. Rättsläge och rättspolitik (1982).
Agell, A., Underh ll till barn och make (3.p. 1986 tai uudempi).
Bradley, D: Family Law and Political Culture (1996)
Bromley, P.M.–Lowe, N.V., Bromley’s Family Law (7.p. 1987).
Cretney, S & Masson, J., Principles of Family Law (6th edition 1997)
Dnes–Rowthorn. The Law and Economics of Marriage & Divorce (2002)
Eekelaar, J., Family Law and Social Policy (2.p. 1984).
Eekelaar, J.–Mavis, M., Maintenance after Divorce (1986).
Fineman, M., The Illusion of Equality (1991).
Freeman, M.D.A. (ed.), Essays in Family Law (1985).
Giesen, D., Familienrecht (1994)
Glendon, M., The Transformation of Family Law (1989).
Glendon, M.A., The New Family and the New Property
Hogget, B.M.–Pearl, D.S., The Family Law and Society. Cases and Materials (3.p. 1991).
Holmøy–Lødrup., Ekteskapsloven (2001)
Jäterä–Jareborg, M., Partsautonomi och efterlevande makes rättsställning (1989).
Lødrup, P., Familienretten. 3. utgave (1997).
Lund-Andersen (& alt.), Familieret (4. udegave 1996).
Mahkonen, S., Avioero (1980).
Nielsen, L.–Rasmussen, J., Familienretten (2001)
Ryrstedt, E., Bodelning och bostad (1998)
Saarenpää, A., Avioliittolain muutokset (4. p. 1992).
Strøm Bull, K., Avtaler mellom ektefeller (1993).
Sverdrup, T., Stiftelse av sameie i ekteskap og ugift samliv (1997)
Teleman, Ö., Bodelning under äktenskap och vid skilsmässa (1998).
Teleman, Ö., Äktenskapsförord (1997)
Tottie, L., Äktenskapsbalken (1990).

Weitzman, L.–Maclean, M. (ed.), *Economic Consequences of Divorce* (1992).

C. Lapsi- holhou- ja nimioikeus

Agell, A. (red.), *Familjestöd, familjebegrepp och underhållsskyldighet mot barn i de nordiska länderna* (1996)

Beitzke, G., *Familienrecht* (26.p. 1992), s. 179-339.

Belling & alt., *Das Selbstbestimmungsrecht Minderjähriger bei medizinischen Eingriffen* (1994).

Danielsen, S.–Black, N., *Myndighedsloven* (3.p. 1988).

Freeman, M.D.A., *The Rights and the Wrongs of Children* (1983).

Halttunen, R., *Oikeudellisesta ratkaisusta joustavien oikeusnormilauseiden soveltamisalueella* (1993).

Kaisto, J.–Oulasmaa, P., *Lapsen elatus* (1994).

Kangas, U., *Suomen nimioikeus* (1999).

Kangas, U., *Uskottu mies holhousoikeudenjärjestelmässä* (1987).

Kurki-Suonio, K., *Äidin hoivasta yhteishuoltoon* (1999).

Köhler, W.–Luthin, H., *Handbuch des Unterhaltsrechts* (8. Auflage 1993).

Lynge Andersen, L.–Iversen, B.–Norgaard, J., *Umyndiges formue* (1988).

Mahkonen, S., *Voidaanko lasta lailla suojella?* (1991)

Mahkonen, S., *Lastensuojeluilmoitus* (2003)

Mikkola, M.–Helminen, J., *Lastensuojelu* (1994).

Savolainen, M., *Lapsen huolto ja tapamisoikeus* (1984).

Schiratzki, J., *Barnets bästa i ett mngkulturellt Sverige* (2001)

Schiratzki, J., *Barnrättens grunder* (2002)

Schiratzki, J., *Vårdnad och vårdnadstvist* (1997)

Singer, A., *Föräldraskap i rättslig belysning* (2000)

Smith, L., *Foreldremyndighet og bamerett* (1981).

Walin, G.–Vängby, S., *Föräldraskap. En kommentar. Del I* (2002), *Del II* (2002).

Walin, G.–Vängby, S., *Föräldraskap. Del I–II* (2002).

Prosessioikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

1) Kolme seuraavista teoksista: **Ekelöf, P. O., Edelstam, H.**, *Rättegång I* (8. p. 2002), **Ekelöf, P. O.**, *Rättegång II* (8. p. 1996), **Ekelöf, P. O.–Bylund, T.–Boman, R.**, *Rättegång III* (7. p. 2006), **Ekelöf, P. O., Boman, R.**, *Rättegång IV* (6. p. 1992), tai näiden sijasta yksinään **Lindell, B.**, *Civilprocessen* (2 p. 2003).

2) **Ekelöf, P.O. –Edelstam H.–Boman R.**, *Rättegång V* (1998), **Welamson, L.**, *Rättegång VI* (3. p. 1994).

3) Jokin seuraavista teoksista: **Ashworth, A.–Redmayre, M.**, *The Criminal Process* (2004), **Jauernig, O.**, *Zivilprozessrecht* (28. p. 2003 tai uudempi painos), **Roxin, C.**, *Strafverfahrensrecht* (1998 tai uudempi painos), **Martin, J.**, *English Legal System* (2005).

4) Jokin seuraavista teoksista: **Havansi, E.**, *Uusi turvaamistoimilainsäädäntö selityksineen* (2.p. 1994), **Koulu, R.**, *Konkurssi Euroopan unionissa* (2000), **Koulu, R.**, *Kansainvälinen prosessioikeus pääpiirteittäin* (2003), **Gregow, T.**, *Utsökningsrätt* (3.p. 1996), **Welamson, L.–Mellqvist, M.**, *Konkurs* (10. p. 2003), **Norrgård, M.**, *Interimistiska förbud i immaterialrätten* (2002), **Hupli, T.**, *Konkurssitakaisinsaanti oikeudenkäyntinä* (2006), **Hirvelä, Päivi**, *Rikosprosessi lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa* (2006), **Rautio, J.**, *Hyötykonfiskaatiokanne* (2006) tai jokin muu vastaava erityisteos kuulustelijan suostumuksin.

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

Sopimuksen mukaan kolme tai neljä teosta, vähintään yksi kustakin ryhmästä 13.

1) **Cappeletti, M.**, The Judicial Process in Comparative Perspective (1989), **Bayles, M.**, Procedural Justice (1991), **Hellmann, U.**, Strafprozessrecht (1998), **Jauernig, O.**, Zivilprozessrecht (28. p. 2003 tai uudempi), **Stavros, S.**, The Guarantees for Accused Persons Under Article 6 of the European Convention on Human Rights (1993), **White, R.**, The English Legal System in Action (3.p. 1999), **Zuckerman, A.A.S.**, Civil Justice in Crisis, **Ingman, T.**, English Legal Process (9. p. 2002), s. 1-112, 143-147, 155-233, 265-313 ja 384-504, tai jokin muu vastaava yleisesitys kuulustelijan suostumuksin.

2) **Gomard, B.**, Civilprocessen (1995), **Lindell, B.**, Processuell preklusion (1993), **Diesen, C.**, Utevarohandläggning och bevisprövning i brottmål (1993), **Andenaes, J.**, Norsk straffeprosess III (2000), **Edelstam, H.**, Sakkunnigsbevis (1991), **Lindell, B.**, Sakfrågor och rättsfrågor (1987), **Tiby, E.**, Domarjäv (1993), **Zahle, H.**, Om det juridiske bevis (1976), **Westberg, P.**, Domstols officialprövning (1988), **Pålsson, L.**, Bryssel I –förordningen jämte Bryssel- och Luganokonventionerna (2008), **Andersson, T.**, Rättskyddsprincipen (1997), **Lundqvist, U.**, Bevisförbud (1998), **Edelstam, H.**, Offentlighet och sekretess i rättegång: principen om förhandlingsoffentlighet (2001), **Ebervall, L.**, Försvarens roll (2002), **Robberstad, A.**, Mellom tvekamp og inkvisisjon: Straffeprosessens grunnstruktur belyst ved fornaermedes stilling (1999) tai **Aall, J.**, Rettstat og menneskerettigheter (2004), **Bylander, Eric-Lindblom, P.H.(toim.)**, Muntlighet vid domstol i Norden (2005), **Heuman, L.**, Bevisbördan och beviskrav i tvistemål (2005), **Lindell, B.**, Notorietet och kontradiktion (2007) tai jokin muu vastaava pohjoismainen monografia kuulustelijan suostumuksin.

3) **Hormia, L.**, Todistamiskielloista rikosprosessissa I (1978) ja II (1979), **Jonkka, J.**, Syytekynnyks (1991), **Niemi-Kiesiläinen, J.**, Luonnollisen henkilön velkavastuu insolvenssioikeudessa (1995), **Laukkanen, S.**, Tuomarin rooli (1995), sopimuksen mukaiset osiot trilogiasta **Koulu, R.**, Yritys-

saneerausmenettelyn aloittaminen (1994), Saneerausohjelman vahvistaminen (1995) ja Saneerausohjelman toteuttaminen (1998), **Jääskeläinen, P.**, Syyttäjä tuomarina (1997), **Leppänen, T.**, Riita-asian valmistelu todistusaineiston osalta (1998), **Koulu, R.**, Palautus- ja korvausvastuu konkurssitakaisinsaannissa (1999), **Pohjonen, S. (toim.)**, Sovittelu ja muut vaihtoehtoiset konfliktinratkaisumenetelmät (2001), **Pölönen, P.**, Henkilötodistelu rikosprosessissa (2003), **Virolainen, J. - Martikainen, P.**, Pro & contra (2003), **Huovila, M.**, Periaatteet ja perustelut (2003), **Ervasti, K.**, Sovittelu tuomioistuimessa (2005), **Niemi-Kiesiläinen, J.** Rikosprosessi ja parisuhdeväkivalta (2004), **Hupli, T.**, Täytäntöönpanointressi yrityssaneerauksessa (2004) tai **Havansi, E.**, Määräajat ja oikeudenkäynti (2004), **Koulu, R.**, Välimieslainkäytön oikeudellinen kontrolli (2007), **Spolander, M.**, Menettelyn joutuisuus oikeudenmukaisen rikosoikeudenkäynnin osatekijänä (2007), **Tapanila, A.**, Tuomarin esteellisyys (2007), **Vuorenpää, M.**, Syyttäjän tehtävät (2007), **Lindfors, H.** Sivullisen asema ulosotossa (2008) tai jokin muu vastaava kotimainen monografia kuulustelijan suostumuksin.

b) Prosessioikeuden jatkokoulutusseminaari

Prof. **Juha Lappalaisen** johtama tutkijaseminaari kokoontuu lukuvuoden aikana erikseen ilmoitettavina ajankohtina.

Rikosoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

Tutkintovaatimuksista on sovittava erikseen aineen professorin kanssa. Cum laude approbatur -tenti tai tenttejä (I, II) voidaan rikosoikeudessa suorittaa professorin kanssa sovittavalla tavalla joko kattavasti useammalta rikosoikeuden ja kriminaalitieteiden osa-alueilta tai keskittyen yhteen tai kahteen seuraavista erikoistumisalueista. Yhdessä cum

laude approbatur -tentissä suoritettavan kirjallisuuden laajuus on n. 1 500 sivua, ja sen suorittamisesta vaihtoehtoisin tavoin (esimerkiksi LL.M.-diplomiohjelman asianomaisten kurssien yhteydessä) voi neuvotella professorin kanssa.

1) Rikoslainopin ulkomainen yleisesitys: esim. **Jareborg, N.**, Allmän kriminalrätt (2001) tai **Andenaes, J. – Matningsdal, M. – Rieber-Mohn, F.**, Alminnelig strafferett (5. utg. 2004) tai **Ashworth, A.**, Principles of Criminal Law (5th ed. 2006) tai **Bohlander, M.**, Principles of German Criminal Law (2008).

2) Koti- tai ulkomainen rikosoikeusteoreettinen tai rikoslainopillinen teos (teokset): esim. **Andersson, U.**, Hans (ord) eller Hennes?: en könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp (2004), **Backman, E.**, Oikeustiede yhteiskuntatieteenä (1992), **Duff, R. A.**: Answering for Crime: Responsibility and Liability in the Criminal Law (2007), **Duff, R. A. – Green, S.** (eds.): Defining Crimes. Essays on the Special Part of the Criminal Law (2005), **Fletcher, G.**, Basic Concepts of Criminal Law (1998), **Fletcher, G.**, The Grammar of Criminal Law I (2007), **Frände, D.**, Den straffrättsliga legalitetsprincipen (1989), **Hahto, V.**, Uhrin myötävaikutus ja rikoksentekijän vastuu (2004), **Harding, C.**, Criminal Enterprise (2007), **Husak, D.**, Overcriminalization. The Limits of the Criminal Law (2008), **Häyrynen, J.**, Arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttö (2006), **Illman, M.**, Hets mot folkgrupp (2005), **Jönsson, S.**, Straffansvar och modern brottslighet (2004), **Koponen, P.**, Talousrikokset rikos- ja rikosprosessioikeuden yhtymäkohdassa (2004), **Kurenmaa, T.**, Sisäpiirintiedon väärinkäyttö (2003), **Lahti, R. – Nuotio, K.** (eds.), Criminal Law Theory in Transition – Strafrechtstheorie im Umbruch (1992), **Lappi-Seppälä, T.**, Rangaistuksen määrittämisestä I. Teoria ja yleinen osa (1987), **Lernstedt, C.**, Kriminalisering (2003), **Matikkala, J.**, Tahallisuudesta rikosoikeudessa (2005), **Melander, S.**,

Kriminalisointiteoria (2008), **Nuotio, K.**, Teko, vaara, seuraus (1998), **Nuotio, K.** (ed.), Festschrift in Honour of Raimo Lahti (2007), **Nuutila, A.-M.**, Rikosoikeudellinen huolimattomuus (1996), **Pihlajamäki, A.**, Tietojenkäsittelyrauhan rikosoikeudellinen suoja (2004), **Pirjatanniemi, E.**, Vihertyvä rikosoikeus (2005), **Ruuskanen, M.**, Hätävarjelu ja parisuhdeväkivalta (2005), **Sahavirta, R.**, Rahanpesu rangaistavana tekona (2008), **Sjöstrand, M.**, Smugglingsbrott som ekonomisk och organiserad brottslighet (2009), **Tapani, J.**, Petos liikesuhteessa (2004), **Tolvanen, M.**, Tieliikenneirikokset ja kriminaalipolitiikka (1999), **Wagner-Prenner, M.**, Syntakeisuus ja mielentila (2000) tai **Wahlberg, M.**, Den finska straffrättsvetenskapens födelse I (2003).

3) Kriminologinen/kriminaalipoliittinen teos (teokset) (jollei niitä ole jo aiemmin suoritettu): esim. **Alvesalo, A.**, The Dynamics of Economic Crime Control (2003), **Cavadino, M. – Dignan, J.**, Penal Systems (2006), **Coleman, J.V.**, The Criminal Elite (2nd ed. 1989), **Downes, D. – Rock, P.**, Understanding Deviance (4th ed. 2003), **Ericson, R.**, Crime in an Insecure World (2007), **Felson, M. – Clarke, R. V.** (eds.), Business and Crime Prevention (1997), **Garland, D.**, Punishment and Modern Society (1990), **Garland, D.**, The Culture of Control (2001), **Garland, D. – Sparks, R.**, Criminology and Social Theory (2000), **Kivivuori, J.**, Rikollisuuden syyt (2008), **Marttunen, M.**, Nuorisorikosoikeus (2008), **Newburn, T.**, Criminology (2007), **Newburn, T.** (ed.), Key Readings in Criminology (2009), **Ruggiero, V. et al.** (eds.), The New European Criminology (1998), **Sarnecki, J.**, Introduktion till kriminologi (2003), **van Swaaningen, R.**, Critical Criminology (1997) tai **Zedner, L.**, Criminal Justice (2004).

4) Kansainvälistä tai eurooppalaista rikosoikeutta käsittelevä teos (teokset): esim. **Ambos, K.**, Internationales Strafrecht (2. Aufl. 2008), **Asp, P.**, EG:s sanktionsrätt (1998), **Asp, P.**, EU & Straffrätten (2002), **Bassiouni, M.C.**, Introduction to Interna-

tional Criminal Law (2003), **Blakesley, C.L.**, Terror and Anti-Terrorism (2006), **Cassese, A.**, International Criminal Law (2nd ed. 2008), **Cassese, A.** et al., The Oxford Companion to International Criminal Justice (2009), **Corstens, G. – Pradel, J.**, European Criminal Law (2002), **Cryer, R.** et al., An Introduction to International Criminal Law and Procedure (2007), **Delmas-Marty, M. – Vervaele, J.A.E.** (eds.), The Implementation of the Corpus Iuris in the Member States, I (2000), **Harding, C. et al.** (eds.), Criminal Justice in Europe (1995), **Hecker, B.**, Europäisches Strafrecht (2. Aufl. 2007), **Husabø, E.J. – Strandbakken, A.** (eds.), Harmonization of Criminal Law in Europe (2005), **Kimpimäki, M.**, Universaaliperiaate kansainvälisessä rikosoikeudessa (2005), **Klip, A.**, European Criminal Law (2009), **Knoops, G.-J. A.**, Theory and Practice of International and Internationalized Criminal Proceedings (2005), **Mettraux, G.**, International Crimes and the ad hoc Tribunals (2005), **Olásolo, H.**, The Criminal Responsibility of Senior Political and Military Leaders as Principals to International Crimes (2009), **Peers, S.**, EU Justice and Home Affairs Law (2nd ed. 2006), **Påle, K.**, Villkor för utlämning (2003), **Ratner, S.R. – Abrams, J.S.**, Accountability for Human Rights Atrocities in International Law (2nd ed. 2001), **Romano, C.P. R. et al.** (eds.), Internationalized Criminal Courts (2004), **Satzger, H.**, Internationales und Europäisches Strafrecht (2. Aufl. 2008), **Schabas, W.A.**, An Introduction to the International Criminal Court (3rd ed. 2007), **Schabas, W.A.**, The UN International Criminal Tribunals. The former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone ((2006), **Schünemann, B.** (ed.), A Programme for European Criminal Justice (2006) s. 255-496, **Schwarzenegger, C. – Summers, S.**, The Emergence of EU Criminal Law (2008), **Skogly, S.I.**, Beyond National Borders: States' Human Rights Obligations in International Cooperation (2006), **Stessens, G.**, Money Laundering (2000), **Thunberg Schunke, M.**, Internationell rätts hjälp i brottmål inom EU (2004), **Triffterer, O.** (ed.), Commentary on the Rome Statute of

the International Criminal Court (2008), **Walker, N.** (ed.), Europe's Area of Freedom, Security and Justice (2004), **Werle, G.**, Principles of International Criminal Law (2005), **White, S.**, Protection of the Financial Interests of the European Communities (1998), **Wong, C.**, Criminal Act, Criminal Jurisdiction and Criminal Justice (2004) tai **Zahar, A. – Sluiter, G.**, International Criminal Law (2008).

(ii) Laudatur-arvosana (14 op)

Tutkintovaatimuksista on sovittava erikseen aineen professorin kanssa. Tentittävän kirjallisuuden tulisi professorin kanssa sovittavalla tavalla yleensä koskea vähintään kahta seuraavista rikosoikeuden ja kriminaalitieteiden osa-alueista. Kirjallisuuden vaihtoehtoisista suoritustavoista voi neuvotella professorin kanssa.

1) Ulkomainen rikosoikeuden yleisesitys kokonaan tai sovittavin osin: esim. **Fletcher, G.**, Rethinking Criminal Law (1978), **Kühl, K.**, Strafrecht. Allgemeiner Teil (6. Aufl. 2008), **Pradel, J.**, Droit pénal comparé (2 e éd. 2002) tai **Roxin, C.**, Strafrecht. Allgemeiner Teil I (4. Aufl. 2006) tai **Simester, A.P. – Sullivan, G.R.**, Criminal Theory and Doctrine (3rd ed. 2007 tai 4th ed. 2009).

2) Rikosoikeusteoreettinen teos (teokset): jokin edellä rikosoikeuden cum laude approbatur -tentin vastaavassa kohdassa mainittuista vieraskielisistä teoksista (jollei niitä ole jo aiemmin suoritettu) tai esim. **Duff, A. et al.** (eds.), Penal Theory and Practice (1994), **Duff, A.** (ed.), Philosophy and the Criminal Law (1998), **Duff, A.**, Punishment, Communication and Community (2000), **Eser, A. et al.** (Hrsg.), Die deutsche Strafrechtswissenschaft vor der Jahrtausendwende (2000), **Lacey, N.**, State Punishment (1988), **Norrie, A.**, Crime, Reason and History (1993), **Norrie, A.**, Punishment, Responsibility and Justice (2000), **Robinson, P. H.**, Structure and Function in Criminal Law (1997), **Shute, S. – Simester, A.P.** (eds.),

Criminal Law Theory. Doctrines of the General Part (2002) tai **Tadros, V.**, Criminal Responsibility (2005).

3) Kriminologinen/kriminaalipoliittinen teos (teokset): esim. jokin edellä rikosoikeuden cum laude approbatur -tentin vastaavassa kohdassa mainituista vieraskielisistä teoksista (jollei sitä ole jo aiemmin suoritettu).

4) Kansainvälistä ja/tai eurooppalaista rikosoikeutta käsittelevä teos (teokset): esim. jokin edellä rikosoikeuden cum laude approbatur -tentin vastaavassa kohdassa mainituista vieraskielisistä teoksista (jollei sitä ole jo aiemmin suoritettu).

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Raimo Lahti** johtaa rikosoikeuden tutkijaseminaaria. Kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Työoikeus

a) Kuulustelut

Tutkintovaatimuksista on sovittava aina erikseen aineen professorin kanssa.

(i) Cum laude -arvosana (10 op)

(a) Jos jatko-opiskelijan vahvistettu pääaine on sama, jossa hän on suorittanut OTK-tutkinnon syventävät opinnot: pääaineen opinnot tukeva, saman oppiaineen tai aineryhmän muu erikoistumisala kuin syventävissä opinnoissa tai lähiaineen cum laude approbatur -opintojakso.

(b) Jos jatko-opiskelija ei ole suorittanut OTK-tutkinnon syventäviä opintoja hänelle vahvistetussa pääaineessa: suoritetaan pääaineen cum laude approbatur -opintojakso.

(ii) Laudatur -arvosana (14 op)

Opiskelijan valinnan mukaan yksi teos jokaisesta kohdasta 1-4 sekä kohta 5. Aiemmin suoritettuja teoksia ei voida valita. **Teoksista on joka tapauksessa aina sovittava**

va erikseen prof. Tiitisen kanssa.

1) **Vuorio, J.**, Työsuhteen ehtojen määrääminen (1955) tai **Tiitinen, K-P.**, Työ- ja virkaehtosopimusten neuvottelulausekkeista (1979) tai **Bruun, N.**, Kollektivavtal och rättsideologi (1979) tai **Sulkunen, O.**, Kansainväliset ammattiyhdistysoikeudet (2000) tai **Nummijärvi, Anja** Palkkasyrjintä (2004).

2) **Sarkko, K.**, Työrauhavelvollisuudesta (1969) tai **Sarkko, K.**, Työehtosopimuksen määräysten oikeusvaikutukset (1973) tai **Saloheimo, J.**, Hallintopakosta työsuojelun valvonnassa (1987) tai **Liukkonen, U.**, The Role of Mandatory Rules in International Labour Law (2004).

3) **Sipilä, A.**, Suomen työoikeuden käsite ja järjestelmä sekä suhde sosiaaliseen lainsäädäntöön (1938) tai **Aurejärvi, E.**, Urakkasopimus (1976) tai **Kairinen, M.**, Perussuhdeteoriasta työoikeuden yleisten oppien osana (1979).

4) **Henning, A.**, Tidsbegränsad anställning (1984) tai **Göransson, H.**, Kollektivavtalet som fredspliktinstrument (1988) tai **Nyström, B.**, Medling i arbetstvister (1990) tai **Eklund, R.**, Bolagisering - ett mode eller måste (1992) tai **Malmberg, J.**, Anställningsavtalet. Om anställningsförhållandets individuella reglering (1997) tai **Rimsten, O.**, Arbetsdomstolen och lagstiftaren. Om värderingar i rättsligt beslutsfattande (1998) tai **Glavå, M.**, Arbetsbrist och kravet på saklig grund. En alternativrealistisk arbetsrättslig studie (1999) tai **Fransson, S.**, Lönediskriminering (2001)

5) Vastaväittäjien lausunnot niistä suomalaisista väitöskirjoista, jotka tenttivä on valinnut suoritettavikseen (LM 1956 s. 267 ss., 1969 s. 578 ss., 1977 s. 83 ss., 1979 s. 384 ss. ja 583 ss., 1980 s. 55 ss., 1988 s. 172 ss., 2001 s. 358 ss. ja 902 ss sekä 2002 s. 457 ss.)

b) Aineen jatkokoulutusseminaarit

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** johtaa Helsingin yliopiston, Lapin yliopiston, Svenska handelshögskolanin ja Turun yliopiston yhteistä jatkokoulutusseminaaria. Seminaarin tarkka ohjelma ilmoitetaan erikseen.

Sosiaalioikeuden tutkijapiiri

Vetäjä: prof. **Matti Mikkola**

Tarkoitus: Edistää alan tutkimusta ja opetusta sekä kansainvälisten yhteyksien luomista ja ylläpitämistä Skandinavian, Venäjän ja Baltian maiden tutkijoiden ja tutkimuslaitosten sekä Leuvenin yliopiston yhteydessä toimivan Euroopan sosiaaliturvainstituutin kanssa. Kansallista ja pohjoismaista sosiaalioikeuden tutkijapiiriä koskevat tarkemmat tiedot löytyvät yksityisoikeuden laitoksen tutkijakoulun sekä laitoksen/Matti Mikkola kotisivuilta.

Urheiluoikeus

a) Kuulustelut (sovitaan erikseen opettajan kanssa)

b) Tutkijaseminaari

Professori **Heikki Halila** johtaa urheiluoikeuden valtakunnallista tutkijaseminaaria. Ensimmäinen kokoontuminen 21.9. klo 18–20 P 444.

Valtiosääntöoikeus

Vastuuopettaja: Valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojanen

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)

Cum laude approbatur -arvosana voidaan suorittaa kirjoituksena ja/tai tenttinä. Opiskelijan tulee ennen suoritusta sopia vastuuopettajan kanssa kirjoituksen ja tentin vaatimuksesta. Kirjoitus voi olla esimerkiksi noin 20 sivun laajuinen tieteellinen artikkeli tai essee. Tentiin luettavaan kirjallisuuteen sisällytetään alan keskeisiä kotimaisia ja ulkomaisia väitöskirjoja, yleisesityksiä ja monografioita, joita ei ole luettu pakollisia tai valinnaisia opintoja varten. Erityisesti suositellaan kirjallisuutta, joka soveltuu jatko-

opiskelijan omaan tutkimusalueeseen. Myös kirjoitustyön on pohjauduttava olennaisessa osin tällaiselle lähdemateriaalille. Tentiin on luettava noin 1400 sivua kirjallisuutta. Edellytettävään sivumäärään vaikuttavat tentittävän aineiston vaikeusaste ja kieli. Sivumäärää laskettaessa ei huomioida hakemistoja, sisällysluetteloa, lähdeluetteloa tai liitesivuja. Jos suoritetaan sekä kirjoitus että tentti, tenttiin vaadittava sivumäärä sovi-
taan erikseen.

Soveltuvaa kirjallisuutta ovat esimerkiksi:

Albi, A., EU Enlargement and the Constitutions of Central and Eastern Europe (2005), **Albi, A. & Ziller, J. (eds.)**, The European Constitution and National Constitutions: Ratification and Beyond (2007), **Alston, P. (ed.)**, The EU and Human Rights (1999), **Alexy, R.**, Theorie der Grundrechte (1986), **Auel, K. & Benz, A. (eds.)**, The Europeanisation of Parliamentary Democracy (2006), **Baranger, D. ym.**, Constitutionalism and the Role of Parliaments (2007), **Bellamy, R. (ed.)**, Constitutionalism and Democracy (2006), **Choudhry, S. (ed.)**, The Migration of Constitutional Ideas (2006), **Clapham, A.**, Human Rights Obligations of Non-State Actors (2006), **Curtin, D. ym. (eds.)**, The EU Constitution. The Best Way Forward? (2006), **Dembour, M.-B.**, Who Believes in Human Rights? (2006), **van Dijk, P. ym. (eds.)**, Theory and Practice of the European Convention on Human Rights (2006), **Douglas-Scott, S.**, Constitutional Law of the European Union (2002), **Dworkin, R.**, Freedom's Law (1996), **Dworkin, R.**, Sovereign Virtue (2000), **Dworkin, R.**, Is Democracy Possible Here? (2006), **Gearty, C.**, Principles of Human Rights Adjudication (2004), **Goldsworthy, J. (ed.)**, Interpreting Constitutions (2007), **Gómez I. ym. (eds.)**, International Protection of Human Rights: Achievements and Challenges (2006), **Greer, S.**, The European Convention on Human Rights (2006), **Hautamäki, V.-P.**, Perustuslain auktoritatiivinen tulkinta (2002), **Hopt, K.J. ym. (eds.)**, The European Foundation (2006), **Kelsen, H.**,

Allgemeine Staatslehre (1925 tai myöhempi painos), **Kelsen, H.**, General Theory of Law and State (1945 tai myöhempi painos), **Keravuori-Rusanen, M.**, Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä (2008), **Kliver, P. (ed.)**, National and Regional Parliaments in the European Constitutional Order (2006), **Lauren, P.G.**, The Evolution of International Human Rights (2003), **Lenaerts, K. ym. (ed.)**, Constitutional Law of the European Union (2005), **Loughlin, M. & Walker, N. (eds.)**, The Paradox of Constitutionalism (2007), **Lutz, D.S.**, Principles of Constitutional Design (2006), **Lämsineva, P.**, Perusoikeudet ja varallisuussuhteet (2002), **Marks, S.**, The Riddle of All Constitutions (2003), **Merrills J.G. & Robertson, A.H.**, Human rights in Europe (2001), **Mowbray, A.**, The Development of Positive Obligations under the European Convention on Human Rights by the European Court of Human Rights (2004), **Nergelius, J.**, Konstitutionell rättighetsskydd (1996), **Nergelius, J. (ed.)**, Nordic and Other European Constitutional Traditions (2006), **Nieminen, L.**, Eurooppalaistuva valtiosääntöoikeus – valtiosääntöistytvä Eurooppa (2004), **Orlin, T.S. ym. (eds.)**, The Jurisprudence of Human Rights Law (2000), **Peters, A.**, Elemente einer Theorie der Verfassung Europas (2001), **Piris, J.-C.**, The Constitution for Europe (2006), **Rytter, J.E.**, Grundrettigheder. Domstolenes fortolkning og kontrol med lovgivningsmagten (2000), **Scheinin, M.**, Ihmisoikeudet Suomen oikeudessa (1991), **Sjursen, H. (ed.)**, Questioning EU Enlargement (2006), **Tomuschat, C.**, Human Rights. Between Idealism and Realism (2003), **Trechsel, S.**, Human Rights in Criminal Proceedings (2005), **Tsagourias, N. (ed.)**, Transnational Constitutionalism (2007), **Viljanen, J.**, The European Court of Human Rights as a Developer of General Doctrines of Human Rights Law (2003), **Viljanen, V.-P.**, Perusoikeuksien rajoitus-edellytykset (2001), **Walker, N. (ed.)**, Sovereignty in Transition (2003), **Weiler, J.H.H.**, The Constitution of Europe (1999), **Weiler, J. H. H. & Wind, M. (eds.)**,

European Constitutionalism beyond the State (2003).

(ii) Laudatur-arvosana (14 op)

Laudatur-arvosana voidaan suorittaa kirjoituksena ja/tai tenttinä. Opiskelijan tulee ennen suoritusta sopia vastuunopettajan kanssa kirjoituksen ja tentin vaatimuksista. Kirjoitus voi olla esimerkiksi noin 25–30 sivun laajuinen tieteellinen artikkeli tai essee. Tenttiin luettavaan kirjallisuuteen sisällytetään erityisesti alan keskeisiä ulkomaisia väitöskirjoja, yleisesityksiä ja monografioita, joita ei ole luettu pakollisia tai valinnaisia opintoja taikka cum laude approbatur -arvosanaa varten. Erityisesti suositellaan kirjallisuutta, joka soveltuu jatko-opiskelijan omaan tutkimusalueeseen. Myös kirjoitustyön on pohjaututtava olennaisessa osin tällaiselle lähdemateriaalille. Tenttiin on luettava noin 1700 sivua kirjallisuutta. Vaadittavaan sivumäärään vaikuttavat samat tekijät, jotka on esitetty edellä cum laude approbatur -arvosanan kohdalla. Kirjallisuusvaihtoehtoina ovat muun ohella edellä luetellut teokset. Kirjallisuutta voi valita soveltuvin osin myös esimerkiksi eurooppaoikeuden, kansainvälisen oikeuden ja oikeusteorian jatko-opintovaatimuksista.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Opiskelijoita pyydetään seuraamaan oppiaineen ilmoitustaulua ja internet-sivuja, joilla ilmoitetaan luennoista ja muusta opetuksesta samoin kuin erilaisista jatkokoulutusseminaareista ja muista tapahtumista.

Valtiosääntöoikeuden tutkijapiirissä keskustellaan alustusten pohjalta tutkimuksista, vireillä olevista tutkimushankkeista tai muista ajankohtaisista kotimaisista, eurooppalaisista tai yleismaailmallisista valtiosääntökysymyksistä. Tutkijapiirin tilaisuudet ovat avoimia kaikille kotimaisesta valtiosääntöoikeudesta sekä eurooppalaisesta ja kansainvälisestä konstitutionalismista kiinnostuneille. Tutkijapiiri kokoontuu noin kerran kuukaudessa, yleensä Helsingissä tai Turussa. Lisätietoja tutkijapiiristä ja sen toi-

minnasta antaa valtiosääntöoikeuden assistentti Anu Mutanen.

Velvoiteoikeus

a) Kuulustelut

(i) Cum laude approbatur -arvosana (10 op)
Teoksista sovitaan yksilöllisesti aineen professorin kanssa. Vaihtoehtoina ovat muun muassa seuraavat teokset.

Annola, V., Sopimuksen dynaamisuus (2003), **Atiyah, P.**, Accidents, compensation and the law (1999 tai uudempi), **Atiyah, P.**, Promises, morals and law (1981), **Bärlund, J.**, Reklamation i konsumentavtal (2002), **Collins, H.**, The Law of Contract (1993 tai uudempi), **Grönfors, K.**, Ställningsfullmakt och bulvanskap (1961), **Halila, H.**, Toimivaltajako yhdistyksissä (1993), **Halila, J.**, Saamisoikeuksien kuittauksesta (1961), **Hemmo, M.**, Vahingonkorvauksen määräytymisestä sopimussuhteissa (1994), **Hemmo, M.**, Vahingonkorvauksen määräytymisestä sopimussuhteissa (1996), **Hemmo, M.**, Sopimus ja delikti (1998), **Mielityinen, S.**, Vahingonkorvausoikeuden periaatteet (2006), **Mononen, M.**, Sopimusoikeuden materiaalistumisesta (2001), **Muukkonen, P.J.**, Muutosäännökset (1958), **Norros, O.**, Vastuu sopimusketjussa (2007), **Nybergh, F.**, Rätten till tjänster I informations- och kredit samhället (2004), **Pönkä, V.**, Osakas-sopimuksen tavoitteet ja voimassaolon hallinta (2008), **Pöyhönen, J.**, Sopimusoikeuden järjestelmä ja sopimusten sovittelu (1988), **Pöyhönen, J.**, Uusi varallisuusoikeus (2000), **Rudanko, M.**, Pankkiasiakkaan ja pankin oikeussuoja (1995), **Rudanko, M.**, Arvopaperimarkkinat ja siviilioikeus (1998), **Runesson, E.**, Rekonstruktion av ofullständiga avtal: särskilt om köplagens reglering av risken för ökade prestationskostnader (1996), **Sisula-Tulokas, L.**, Sveda, värk och annat lidande (1995), **Ståhlberg, P.**, Ydin-vastuusta (1993), **Taxell, L.E.**, Avtal och

rättsskydd (1972), **Taxell, L.E.**, Skadestånd vid avtalsbrott (1993), **Viljanen, M.**, Vahingonkorvauksen määrä (2008), **Wilhelmsson, T.**, Social Contract Law and European Integration (1995), **Zweigert, K.** - **Kötz, H.**, An Introduction to Comparative Law, Part 2 (1998), **Ämmälä, T.**, Sopimuksen pätemättömyyden korjaantumisesta (1993).

(ii) Laudatur-arvosana (14 op)

Teoksista sovitaan yksilöllisesti aineen professorin kanssa. Vaihtoehtoina ovat muun muassa edellä cum laude approbatur -arvosanan kohdalla mainitut teokset.

b) Aineen jatkokoulutusseminaari

Prof. **Mika Hemmon** jatkokoulutusseminaari kokoontuu 10.9, 30.9, 21.10, 11.11, 16.12, 14.1, 10.2, 10.3, 31.3, 21.4, 12.5 ja 26.5 (16–18 P417). Aikatauluun saattaa tulla muutoksia, ja tarkempi ohjelma ilmoitetaan postituslistan kautta. Listalle pääsee ilmoittautumalla mika.hemmo@helsinki.fi

Pääteeman kansainvälinen kauppa ja kuljetusoikeus ympärille järjestetään kerran kuukaudessa tapaaminen luentojen ja seminaarien merkeissä. Jatkokoulutusseminaari kokoontuu lkv 2009–2010 seuraavasti: 23.9. (P518), 21.10., 18.11., 9.12.(P545), 27.1., 24.2.(518), 17.3., 21.4., 19.5. salissa P444 klo 17–20. Seminaarin vetäjänä toimii prof. **Lena Sisula-Tulokas**. Päämääränä on tukea lisensointitöiden ja väitöskirjojen valmistumista. Tarkempi ohjelma ilmoitetaan myöhemmin. Seminaarilistalle pääsee ilmoittautumalla lena.sisula@helsinki.fi. Seminaarissa voi käyttää suomea, ruotsia tai englantia, dvs. seminariedeltagarna kan använda svenska, finska or English.

Tiedekunnan tutkijakoulut

Eurooppalaisen oikeuden perusteet -tutkijakoulu

Eurooppalaisen oikeuden perusteet on Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkijakoulu, jota rahoittavat opetusministeriö ja Suomen Akatemia. Tutkijakoulu toimii Foundations in European Law and Polity -huippuyksikön yhteydessä. Tutkijakoulun johtajana toimii Kansainvälisen talousoikeuden instituutin johtaja, dosentti Pia Letto-Vanamo.

Tutkijakoulun toiminta-ajatuksena on kouluttaa vahvan tutkimuksellisen taustan omaavia eurooppaoikeuden osaajia, jotka tulevat valmistumisensa jälkeen sijoittumaan tutkimus- ja opetustehtäviin yliopistosektorille sekä kansainvälisiin asiantuntijatehtäviin. Tutkijakoulu korostaa toiminnassaan kansainvälisyyttä, minkä takeena ovat opetusjärjestelyiden kansainvälisyys, laaja eurooppalainen yhteistyöverkosto, tutkijakoulun oma vaihto-ohjelma sekä mahdolliset ulkomaalaiset tutkijakoulutettavat. Tutkijakoulu edistää työelämänsuhteita omalla harjoittelijaohjelmalla. Tutkijakoulu panostaa toiminnassaan myös tieteidenvälisyyteen. Lisätietoa tutkijakoulun kotisivuilta: http://www.helsinki.fi/katti/foundations/graduate_school/tutkijakoulu.html

Innovation Incentives and the Regulatory Infrastructure (INNOCENT) -tutkijakoulu

Innovation Incentives and the Regulatory Infrastructure (INNOCENT) on immateriaalioikeuden kansainvälinen ja valtakunnallinen tutkijakoulu. Tutkijakoululle on myönnetty vuosille 2007–2011 viisi tutkijaopiskelijapaikkaa.

INNOCENT-tutkijakoulun toimintaa tukee seitsemän kotimaista ja viisi ulkomaista yliopistoa. Tutkijakoulun toimintaa on sitoutunut tukemaan myös 17 suomalaista yritystä, yhteisöä ja virastoa (mm. Nokia Oyj, Suomen johtavat asianajotoimistot ja patenttitoimistot).

Tutkijakoulu panostaa kansainvälistymiseen tarjoamalla tutkijoilleen mahdollisuuden jopa kaksi vuotta kestävään tutkimuskauteen ulkomaisessa yhteistyöyliopistossa. Lisäksi tutkijakoulu pyrkii lisäämään tutkijoiden mahdollisuuksia siirtyä valmistumisensa jälkeen liike-elämään tarjoamalla mahdollisuuksien mukaan enintään neljän kuukauden harjoittelujakson jonkin yhteistyöyhteisönä palveluksessa. Lisätietoa tutkijakoulun kotisivuilta: http://www.iprinfo.com/page.php?page_id=177

Oikeus muuttuvassa maailmassa -tutkijakoulu

Oikeus muuttuvassa maailmassa (OMM) on kansainvälistymistä painottava valtakunnallinen oikeustieteen tutkijakoulu. Tutkijakoulu kattaa kaikki oikeustieteen alat, yhtä hyvin aineellisen oikeuden kuin ns. oikeuden yleistieteet. Jokainen tutkijakoulutettava perehtyy oikeuden eurooppalaistumisen ja kansainvälistymisen kysymyksiin, mutta tutkimusaiheen tai lähestymistavan ei kuitenkaan edellytetä kytkeytyvän nimenomaisesti näihin aihepiireihin.

OMM tarjoaa tohtoriopiskelijoille systemaattisen, etenevän koulutusohjelman. OMM kiinnittää erityistä huomiota koulutuksen ja työnohjauksen laatuun. OMM on jatkoa vuosina 1999–2006 toimineelle Oikeus muuttuvassa yhteiskunnassa -tutkijakoululle ja huolehtii erityistoimin keskeneräisten töiden loppuunsaattamisesta.

OMM-tutkijakouluun kuuluvat kaikki Suomen oikeustieteelliset tiedekunnat ja muut oikeustieteellistä koulutusta antavat laitokset ja yksiköt. OMM:llä on tiiviit yhteydet elinkeinoelämään, ulkomaisiin yliopistoihin, tutkimuslaitoksiin ja tutkijankoulutusverkostoihin. OMM toimii kiinteässä yhteistyössä paitsi tiedekuntien ja tutkimuslaitosten, myös oikeustieteen kotimaisten tutkijakoulujen ja tutkimuksen huippuyksikön kanssa. Tutkijakoulun toimintaa hallinnoi Helsingin yliopisto. Opetusministeriö on myöntänyt tutkijakoululle rahoituksen kymmeneen tutkijao-piskelijapaikkaan vuosille 2007–2011. Lisäksi tutkijakoulun toimintaa rahoittaa Suomen Akatemia. Lisätietoa tutkijakoulun kotisivuilta: <http://www.helsinki.fi/omm/>

Rikos- ja prosessioikeuden sekä oikeuden yleistieteiden tutkijakoulu

Rikos- ja prosessioikeuden sekä oikeuden yleistieteiden laitoksen yhteydessä on ollut lukuvuoden 2005–2006 alusta tutkijakoulu. Sen tavoitteena on tehostaa tiedekunnan, laitoksen ja sen oppiaineiden piirissä annettavaa jatkokoulutusta, erityisesti kehittämällä laitoksen oppiaineiden yhteistyötä jatkokoulutuksessa siten, että jatko-opiskelijat voivat hyödyntää lähiaineissa annettavaa jatkokoulutusta. Tavoitteena on myös helpottaa oppiainerajat sekä oikeuden- ja tieteenalojen rajat ylittävien, monitieteisten ja tieteidenvälisten jatkotutkimusten ja tutkimushankkeiden toteuttamista. Oikeuden

yleistieteisiin painottuvalla teoreettis-metodologisella näkökulmalla on järjestettävässä koulutuksessa merkittävä asema. Laitoksen oppiaineiden yhteyksiä laitos-, tiedekunta- ja yliopistorajat ylittävään vuorovaikutukseen kehitetään tutkijaverkostoja ja -kontakteja luomalla ja ylläpitämällä. Tutkijakoulun toimintaa kehitetään asteittain, voimavarojen sallimissa rajoissa. Lisätietoa tutkijakoulun kotisivuilta: <http://www.helsinki.fi/rpol/tutkimus/tutkijankoulutus.htm>

Yksityisoikeuden tutkijakoulu

Vuoden 2004 tammikuun alusta on perustettu tutkijakoulu yksityisoikeuden laitoksen, Hankenin ja Helsingin kauppakorkeakoulun yhteistyöprojektina. Tutkijakoulun tehtävänä on opetuksen järjestäminen, suunnittelu, kehittäminen, sekä koordinointi tutkijoita entistä paremmin palvelevalla tavalla. Tutkijakoulu on ensisijaisesti tarkoitettu kaikille niille jatko-opiskelijoille, joiden tutkimuksella on yhteys sopimusoikeuteen liittyviin (yksityisoikeuden) oikeudenaloihin. Tutkijakoulu on tarkoitettu käytettäväksi nuoren tutkijan tutkimuksen tukemiseen, eikä se (ainakaan alkuvaiheessa) jaa rahoitusta eikä tutkijavirkoja. Tutkijakoulun järjestämästä opetuksesta ja muusta toiminnasta, sekä tutkijakouluun rekisteröitymisestä saa tietoa tutkijakoulun kotisivuilta osoitteesta: <http://www.helsinki.fi/privatelaw/tutkijakoulu/index.htm>